ÑAPA

Weekendbijlage van dagblad Amigoe

zaterdag 24 maart 2012

REPORTAGE

5 11.000 meter onder water

HISTORIE

7 Kerkhof der Europeanen

SUCCESVERHAAL

14 MRC: ‘Technisch gynaecoloog’

Toernooi op Aruba

Golfen voor Alzheimerpatiënten

Sinds acht jaar organiseert Arion Wine Company, in samenwerking met Wente Vineyards en Papiamento Restaurant, een golftoernooi op Aruba. Niet alleen omdat dit gezellig is, niet alleen om sociaal bezig te zijn en niet alleen om zakenrelaties een leuke dag te bezorgen, maar ook om iets terug te doen voor het eiland. De totale opbrengst aan sponsorgelden gaat elk jaar naar een ander goed doel. Dit jaar is gekozen voor CasMarie, een stichting die zich inzet voor Alzheimerpatiënten en hun familieleden.

Vinoloog Govert van der Hout op de patio voor zijn kantoor. Hier houdt Arion Wine Company werkbesprekingen.

Tekst: Merlijn van Lelyveld

Een belangrijk onderdeel van het golftoernooi is de wijn, van Wente Vineyards wel te verstaan. Naast de golfspullen staat een koeler met daarin een fles wijn; de vaste uitrusting van het golfwagentje. Al sinds het eerste toernooi draagt het Amerikaanse wijnhuis hieraan bij en één van de eigenaren, Eric Wente, is ieder jaar een trouwe deelnemer. Hij is één van de drie kinderen van de vierde generatie Wente. Het wijnhuis heeft dan ook een oude geschiedenis.

Vijf generaties

Wente Vineyards heeft wijngaarden in Livermore Valley en Monterey, Californië. Deze staat bestiert ongeveer 90 procent van alle Amerikaanse wijnbouw en exporteert wijn over de hele wereld. Wente maakt al sinds 1883 wijn en het bedrijf is nog altijd in handen van de familie Wente. Inmiddels wordt het gerund door de vierde en vijfde generatie. Het wijnhuis maakte furore toen het als eerste in Californië de naam van de druif op het etiket drukte. Hiervoor werden namen overgenomen uit vooral Frankrijk. Zo heette een wijn gemaakt van de chardonnay-druif geen Chardonnay, maar Chablis zoals in Frankrijk. Hierdoor liften de Amerikaanse wijnen mee op het succes van de Franse wijnen.

Wente beschikt tegenwoordig over een stuk grond van 1214 hectare groot (zo’n 867 voetbalvelden). Alle druiven worden hier op duurzame wijze geteeld. Het bedrijf maakt gebruik van groenbemesting, optimaal watergebruik en voert landbouw met biodiversiteit. Het wijnhuis noemt dit Farming for the future (Landbouw voor de toekomst, red.). De vierde generatie Wente-wijntelers heeft in dit kader ook de non-profit handelsorganisatie Code of Sustainable Winegrowing Practices mee helpen opzetten. Deze organisatie zet zich in voor het op milieuvriendelijke wijze wijn maken en op een manier die ‘ten goede komt aan de samenleving in het algemeen’. De eerste wijnen van Wente kwamen uit Livermore Valley, waaronder de bekende Morning Fog Chardonnay. Sinds 1963 produceert Wente ook wijnen uit Monterey. In de jaren 60 begon in Californië dan ook de wijnproductie echt op gang te komen. De drooglegging van 1919 tot 1933 was de oorzaak van deze late bloei van wijnbouw en wijnhandel.

Overleven

Tijdens de drooglegging was elke vorm van wijnbouw verboden, behalve voor religieuze doeleinden. Druiven mochten nog wel verbouwd worden, maar dan voor export naar andere staten om daar de wijn te produceren. Veel wijnhuizen gingen in die tijd failliet. Vooral door het maken van wijn voor de kerk overleefde Wente deze periode. Daarnaast begon het bedrijf toentertijd ook met nevenactiviteiten. Men ging hooi en graan verbouwen en plantte olijfbomen voor olie en voor medicinale doeleinden. In de jaren 80 breidde het assortiment zich uit met de sparkling wijn. In 1986 zag Wente een nieuwe markt, opende een restaurant en organiseerde de eerste zomerconcerten. Dit doet Wente nog steeds, maar niet ten koste van de wijnproductie. In 1998 opende het bedrijf een achttien holes golfbaan.

Het toernooi

De liefde voor het golfen binnen de familie Wente, en vooral bij Eric Wente, is dus ook niet zo vreemd. Govert van der Hout, vinoloog en eigenaar van Arion Wine Company vertelt over deze liefde, over het toernooi en over zijn geschiedenis met Wente. Arion Wine Company is namelijk het bedrijf dat de Wentewijnen op Aruba importeert. Het toernooi is echter voortgekomen uit een spontaan idee van Jaap Ellis, toen manager van Papiamento Restaurant. Dit drieluik zorgt nu elk jaar voor een geslaagd evenement. Van der Hout vertelt dat de eerste keer een beetje ‘klungelig’ was. “Maar wel heel erg gezellig.” Na dit testtoernooi, is er gelijk een goed doel aan gekoppeld.

Van der Hout gelooft dat het succes van het golftoernooi te danken is aan dit goede doel, maar ook omdat het zo’n gezellig evenement is, zegt hij. “Er staat altijd zo’n ijsbakje achterop de golfcar, daar gaat een fles wijn in. De golfers krijgen twee glazen in het autootje en er zit een lekkere lunch bij.”
Ja en de hoofdprijs. Dat is een reis naar de wijngaarden in Livermore Valley. “En wat wel grappig is”, gaat Van der Hout verder, “de golfbaan loopt daar door de wijngaarden heen. Kijk”, hij laat een plaatje zien, “je golft gewoon tussen de druivenstokken door.”

Deelnemers aan het toernooi komen uit Aruba, Bonaire en Curaçao, maar ook Amerikanen die op Aruba een timeshare hebben doen mee, weet Joost Röben te vertellen. Hij is belast met de organisatie. Het maximale aantal spelers is 132 en dit aantal doet de laatste jaren ook mee. Het overgrote deel van de spelers bestaat uit mannen. Van der Hout: “Er is een klein clubje vrouwen, een stuk of twaalf, maar daar houdt het wel mee op.” Naast het toernooi nodigt Arion ook zakenrelaties uit die niet kunnen golfen voor een golfclinic. Deze vindt plaats terwijl het toernooi aan de gang is. Een enkeling krijgt hierbij de smaak te pakken en doet het jaar daarop mee aan het toernooi.

Ook dit jaar doet Eric Wente weer mee. Van der Hout lachend: “Hij heeft een broer en zus en ik vraag hem weleens of één van hen kan komen, maar dit is zijn ding en daar is hij niet meer vanaf te brengen.”

Goed doel

De afgelopen zeven jaar is het toernooi dus gekoppeld aan een goed doel. Het voorstel voor CasMarie kwam vanuit Papiamento Restaurant, vertelt Röben. De organisatie is bij de stichting gaan kijken voordat de definitieve beslissing werd genomen. “We kregen de indruk dat veel mensen de gevolgen van dementie onderschatten en dat er weinig kennis over is.”

Het toernooi levert ongeveer 12.000 florin op, vertellen de organisatoren. Dit komt van sponsors die ieder één van de achttien holes ‘kopen’ voor 300 dollar. Daarnaast gaat een gedeelte van het inschrijfgeld van alle deelnemers naar het goede doel. “Er zijn ook bedrijven die meer geven dan die 300 dollar”, aldus Van der Hout. Hij merkt hierbij op dat de kosten voor het toernooi niet van het sponsorgeld worden afgetrokken. “Ik denk dat dit eerlijk is.”

In het kort kan gezegd worden dat de organisatie en de wijn bij Arion liggen, de hoofdprijs door Wente wordt aangeboden en de welkomstborrel met diner wordt geregeld door Papiamento Restaurant. Hoeveel de inbreng precies is houdt Arion bewust een beetje vaag. “We maken altijd een transparant overzicht. Dat vind ik heel belangrijk, ook naar de sponsors toe. Daarbij komen aan de ene kant de inkomsten van sponsorgelden en aan de andere kant de uitgaven gedragen door Wente, Papiamento en door Arion.”

Helemaal exact is dit echter niet, legt Van der Hout uit. Een berekening van de tijd die het bedrijf kwijt is met de organisatie wordt bijvoorbeeld niet gemaakt. “Ik denk dat als we echt een lijn gaan trekken en gaan uitrekenen, dat ik dan moet stoppen”, zegt hij lachend. “Daarom wil ik de kosten ook niet aftrekken van het sponsorgeld, want dan houd je niks over.”

Waarom dan toch dit toernooi? De vinoloog vindt het heel belangrijk om sociaal bezig te zijn en hij is blij met alle goede doelen die geholpen konden worden. “We geven als bedrijf wat terug aan het eiland en ik denk dat dit heel belangrijk is.” Arion grijpt dan ook juist dit evenement aan om in één keer een stichting of organisatie goed te helpen in plaats van steeds kleine sponsoringen gedurende het jaar. Het bedrijf wil dit jaar overigens wat strenger worden met het innen van de hoofdprijs. Wanneer na drie maanden geen plannen zijn gemaakt om de reis naar Californië te maken, gaat het bedrag wat de vliegreis zou kosten ook naar het goede doel, aldus de eigenaar.

Passie voor wijn

Van der Hout heeft een grote passie voor wijn. Zijn ouders waren allebei arts en in 1983 kwam hij met zijn familie naar Aruba. In Nederland rondde hij vervolgens de vinologenopleiding af en dit diploma geeft hem een unieke positie op het eiland. Hij vertelt namelijk dat hij de enige vinoloog is op Aruba. Hij kwam in aanraking met wijn toen hij een bijbaantje in de horeca kreeg. “De eigenaar van het restaurant waar ik werkte, Het Pomphuis in Ede, vroeg of ik me niet met de wijnkaart bezig kon houden”, vertelt hij. Na een bezoek aan Californië is zijn enthousiasme voor wijnen echt gaan groeien. Hij nam ontslag bij het restaurant en stortte zich op zijn studie. “Ik moest er heel hard aan trekken, maar ik ben zo ontzettend blij dat ik het heb”, en hij kijkt trots naar het diploma dat achter hem hangt.

Wente kwam in zijn leven toen Van der Hout in 1998 bij Consales ging werken. Dit bedrijf kreeg in 2000 het agentschap van Wente. Toen de vinoloog in 2002 bij Aruba Trading ging werken is Wente trouw gebleven aan hem en meeverhuisd. Toen Van der Hout een jaar later zijn eigen bedrijf startte was Wente één van de eerste wijnen die hij importeerde.

Onlangs won de wijnkenner de Lagecy Award van Wente Vineyards, dit gezien de uitstekende verkoop in 2009/2010. Hij stond met Canada en België in de topdrie. Die twee landen hadden vergeleken met Aruba veel meer wijn verkocht, maar zijn dan ook een stuk groter, legt de importeur uit. “Ik won de tweede plaats. Daar was ik heel trots op.” Van der Hout is dubbel trots omdat hij deze verkoopcijfers wist te behalen met enkel de verkoop aan restaurants en hotels. Wente ligt namelijk niet in de supermarkt. Wel verklapt hij dat het wijnhuis een samenwerking is aangegaan met Entwine en dat deze wijn heel goed te vergelijken is met Wente. Wijnen van Entwine zijn wel in de supermarkt te koop.

Hoe passievol de vinoloog ook over de wijnen en het toernooi praat, uiteindelijk moet hij toch iets opbiechten. Hij heeft niet zo veel verstand van golfen. “Als mensen vragen of ik mee doe, dan zeg ik, nee volgend jaar. En dat zeg ik al acht jaar lang. Als je het organiseert kan je niet spelen zeg ik altijd.” Röben voegt enigszins sarcastisch toe dat hij zou winnen en dat kan niet als organisator. De twee lachen. Eric doet namens Wente echter wel mee en Edward Ellis namens Papiamento, maar Van der Hout houdt vol. “Ik heb vele lessen gehad, maar helaas.”

“Als iemand Arion Wine Company moet vertegenwoordigen, dan doe ik dat volgend jaar”, durft Röben te zeggen. Dat staat bij deze zwart op wit.

De vierde en vijfde generatie Wente door wie het wijnhuis nu gerund wordt.

ÑAPA 2012 Nr. 12

INHOUD

1 Golftoernooi Aruba
2 Spotlight
3 Achtergrond: 'Valse start'
4 Gezondheid
5 11.000 meter onder water
6 Culturele agenda
7 Historie: Batavia
8 Varia Puzzels
9 Eten en drinken
10 Business: Confucius
11 Business Columns
12 Rubrieken
13 In bedrijf
14 Succesverhaal: MRC

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
Marja Berk
Marius Bremmer
Roy Bottse
Aart Broek
Monique Casimiri
Verele Ghering
Margot Hack
Bob Harms
Erik van Kampen
Brede Kristensen
Lisette Keus
Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Merlijn van Lelyveld
Wouter Mol
Peter Onvlee
Milangela Plate
Marcel Truyens
Hans Vaders
Bertine Vermeer
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertientienapa@amigoe.com

'Door te geven, krijg je meer'

'From capitalism to givingism'. Het klinkt als de titel van een boek dat ergens op een plank ligt onder een laagje stof, geschreven door een filosoof uit de achttiende eeuw. Maar niets is minder waar. Korra Pietersz is een jonge, energieke, hippe carrièrevrouw, met beide benen op de grond. Middenin de nacht werd ze wakker met een droom en begon te schrijven. Het werd een artikel met de titel 'From capitalism to givingism', het werd de basis voor de stichting Danki 'G', het begin van een nieuwe movement: Givingism. "Want geven is leuk, geven is cool", aldus Pietersz.

Korra Pietersz

Samira Pietersz

Tekst: Lisette Keus Foto's:Ken Wong

Pietersz: "Tegenwoordig draait alles om geld, alles heeft een prijs. Alleen de zon komt nog voor niets op lijkt het soms wel. Mensen geven niet meer en werken voor zichzelf om alleen maar meer en meer te krijgen. Maar juist wat je geeft, krijg je weer terug. En dit hoeft niet altijd van dezelfde persoon te zijn en je moet het ook niet terug verwachten, maar ooit zal het zeker bij je terugkomen. Heel simpel gezegd: lach naar iemand en iemand zal naar je teruglachen. Het werkt overigens ook andersom, als je negativiteit geeft, zal je die ook terugkrijgen. Maar daar gaat het nu niet over, het gaat juist over de postitieve kracht van geven."

Haar artikel stuurde Pietersz naar vrienden, familie en naar haar werkgever - haar voorbeeld. "Mijn baas geeft echt om het geven, zonder dat hij er iets voor terug wil hebben. Hij is mijn voorbeeld en gaf mij de moed om dit uiteindelijk door te zetten." En daar kwamen de vrienden en familie in het spel, want enthousiast door het artikel gaven zij hun tijd en energie om het project verder uit te werken. Ook schoonzusje Samira.
Samira: "Ik kon me helemaal vinden in wat Korra had geschreven. Geven is ook leuk. Het is iets moois. Ik ben haar gaan helpen en nu zijn we druk bezig met de organisatie van het Danki G-evenement. Een soort festijn waar de hele dag door van alles te doen is en dit gratis: optredens, consults, er worden producten weggegeven."
Pietersz: "Dit evenement, dit festival, is eigenlijk een soort presentatie van 'Givingism'. We willen een soort beweging in gang zetten, mensen bewust maken van de kracht van geven. En alles wat we doen moet leuk zijn, zo zijn wij. Positief, genieten van het leven, leuke dingen doen en leuke dingen ondernemen. Daarom hebben we het in deze vorm gegoten."
Samira: "Het is niet zoals een vrijmarkt dat iedereen zelf spullen kan weggeven. Of dat mensen gaan graaien naar wat ze willen hebben, maar meer als een winkel, netjes gepresenteerd. Er zullen ook veel nieuwe spullen zijn die we gaan weggeven. En dus consults en andere dingen om te doen. Zo zal er onder meer een masseur zijn en een natural healer."

De kracht van geven, positieve energie, zonder verwachting, het klinkt spiritueel, misschien zelfs ietwat zweverig. Maar dat is het allerminst zeggen de twee vrouwen.
Korra: "Het is wel zo dat mensen die zich met spiritualiteit bezighouden dit meteen begrijpen. Maar we willen de andere wereld ook bereiken. Wij zijn ook gewoon vrouwen met een baan, willen mooie kleren en leuke dingen doen. En we begrijpen heel goed dat daar geld voor nodig is. Maar als we elkaar net iets meer geven, net iets meer helpen, dan help je uiteindelijk ook jezelf. Want zeg nou zelf, geven geeft toch een goed gevoel? En dat je een goed gevoel krijgt van geven is ook niet egoïstisch. Waarom? Er wordt vaak meteen weer het negatieve van iets bekeken, dat hoeft niet. Het is leuk om een goed gevoel te hebben en blij te zijn."

Samira: "Geven en de kracht ervan is niet iets nieuws, maar mensen zijn het vergeten. Een baby wordt ermee geboren. Als een baby lacht, lacht iedereen altijd terug. Dat is de basis van geven, wat je de wereld instuurt, krijg je terug. Maar gaandeweg lijken we het wel te verliezen en hoe langer hoe meer lijkt iedereen wel dat ikke, ikke, ikke te hebben. Maar iedereen kan geven, ook mensen die weinig hebben kunnen geven. Het hoeft namelijk niet per se materieel te zijn. En mensen die al veel hebben kunnen ook krijgen. Deze dag is ook echt voor iedereen, voor kinderen, tieners en volwassenen. Daarom ook Danki G. 'G' van Danki G is eigenlijk 'slang'. Jongeren gebruiken het aan het einde van hun zin en het betekent iets van 'man'. Hiermee willen we ook een beetje zeggen dat geven ook cool is en dat iedereen kan geven."

Pietersz: "Mensen hebben tegenwoordig heel erg de drang naar nieuwe dingen, het is nooit genoeg. We hebben de nieuwste telefoon en de volgende dag is er een nieuwe uit die we dan weer moeten hebben. Dat gebeurt over de hele wereld, op Curaçao ook heel sterk. Terwijl de Curaçaose cultuur wel een cultuur is met veel geven en elkaar helpen, meer dan in Nederland. Maar dat was vroeger veel meer dan nu. We zien ook wel verschil in de reacties van mensen. We hebben een beetje zitten filosoferen over waar dat aan zou kunnen liggen en we denken dat het met de geschiedenis te maken heeft. Op Curaçao was er vroeger niet veel, maar dat wat er was werd samen gedeeld. Er werd samen op het land gewerkt en we deelden wat er was en hielpen elkaar als het nodig was; je deed het samen. In Nederland hebben we de oorlogen meegemaakt. Daarvoor hadden de mensen van alles, maar ten tijde van de oorlog werd alles hen afgenomen. Mensen werden zuinig en gingen hamsteren. Bang om tekort te hebben. We willen mensen er nu weer van bewust maken dat geven juist wat oplevert, dat het leuk is. Ook zodat het anders ervaren wordt. Net als eten. Als je bewust eet, is eten een hele andere ervaring dan als je het maar naar binnen schrokt. De smaak zal je ook beter beleven. Als je iets ook bewust geeft, zonder iets terug te verwachten, echt omdat je iemand iets gunt, doet dat heel veel met beiden. Het geven moet wel zonder verwachting zijn, dus dat je echt geeft om het geven. De ontvanger hoeft dan ook niet iets terug te doen. En nee, het verstoort verhoudingen dan niet; krijgen is niet iets waar je nederig van moet worden. Dankbaarheid is positief, het is iets moois. Dankbaarheid geeft juist de kracht aan de gever. Door het niet terug te verwachten laat je open wat je terugkrijgt. En als iemand het niet 'doorgeeft', dus alleen maar neemt, zal het op een gegeven moment ophouden voor die persoon."

Een beweging moet ergens in gang worden gezet, zoals het woord al zegt. En dat de oorsprong van 'Givingism' op Curaçao ligt heeft een extra mooie betekenis, meent Pietersz. "Een van de betekenissen van Curaçao is hart, Kurason. Dus hier ligt het begin, het hart van Givingism, vanuit het hart gegeven." Verschillende mensen vroegen Pietersz al of ze copyright op het woord heeft, maar zij begrijpt niet waarom ze dat zou moeten hebben. "Waarom zou ik dat doen? Van mij mag het de hele wereld over, dat zou ik juist leuk vinden. We hebben nu al aanvragen van mensen die eenzelfde event willen opzetten in Nederland en in Philadelphia. Leuk hé! En het gaat er dan niet om wat je doet en hoe, maar wat je bereikt en dat je je dromen achterna gaat."

Wanneer: 1 april (geen grap!)
Waar: Hoek Nieuwestraat, sc huin tegenover NAAM
Tijd: 11.00 uur - 16.00 uur
Zelf ook geven? Op zaterdag 24 maart van 10,00 - 16.00 uur en op zondag van 16.00 - 18.00 uur is het mogelijk spullen in te leveren bij NAAM. Of bel op 563-0333.
www.danki-g.com

Foto van de week

'Wat zie ik daar nou?', dacht John Jairo Herrera Gomez toen hij op een zaterdagochtend over de Seru Loraweg reed. Hij stopte en keek nog eens goed.Er zat een man - zo'n beetje in de beg - te mijmeren, vergezeld door zijn hond en twee schapen. Het leverde dit prachtige plaatje op.

Heeft u ook een mooie foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

K(r)amperen

Monique Casimiri

Op vakantie gaan met de tent lijkt nog zover weg, maar voordat we het weten is het weer zomer. Elk jaar nemen we ons voor om een verre reis te gaan maken. Naar Canada, Brazilië, Nieuw-Zeeland. Met een camper rondreizen bijvoorbeeld. En elk jaar dwingt ons budget ons weer om te gaan kamperen. Ik heb nog het geluk dat ik als kind in Nederland woonde. Dat mijn ouders van kamperen hielden, dus ik was ermee bekend. Maar de jaren in de tropen hebben mij wel verwend hoor. Als we op vakantie gingen, gingen we naar een hotel. Dat je in Amerika bijvoorbeeld ook goed kon kamperen hoorden we pas later. Daarnaast moet je dan alles daar nog huren. Ik zag ons niet snel met een tent het vliegtuig in stappen om die ergens in Florida uit te vouwen. Laat staan het chemisch toilet dat je mee zou willen nemen. 'Hallo stewardess, ik heb een budget ticket, want ik heb mijn eigen toilet meegenomen'.
De eerste paar keer kamperen na mijn terugkomst in Nederland waren bijzonder. Ik kwam erachter dat ik van de kou toch best vaak naar het toilet moest. Zeker in de avond en de nacht. Op de camping heb je toiletgebouwen. Daar wil je niet naast staan, vanwege de geuren die soms vrij komen, en ook niet vanwege al het volk dat daar meerdere keren per dag langs komt. Maar je wilt er ook niet te ver vandaan staan. Tegen de tijd dat je terug bent bij je tent kan je weer gaan lopen.
En dat overkwam mij in het begin nog weleens. Ik ging nog even naar het toilet voor het slapen gaan, maar door de kou en de wandeling moest ik weer toen ik weer bij de tent was. Ik weet van anderen dat zij dan gewoon naast de tent nog een keer gaan, maar het jaar erop hebben wij een chemisch toilet meegenomen.
Een losse wc die je in je tent zet. Niet het comfort van een hotel, maar vergeleken met de toiletgebouwen een ware luxe. Niet meer die koude camping over voor het slapen gaan, maar gewoon even plassen naast je bed. Wel even het licht uit doen, anders ziet de rest van de camping dat je zit te plassen.
Op Curaçao hebben we ook wel eens gekampeerd. Kramperen noemden we dat toen. Kramperen op San Juanbaai, domino spelen tot in de vroege uurtjes, met angst kijken naar de lichtjes op zee die duidelijk seinden naar een auto die aan de andere kant van de baai was komen aanrijden. Hopen dat het niet zou gaan regenen, want de enige bescherming die we bij ons hadden waren de auto's. Dronken worden en ruzie maken met elkaar. En dan de volgende dag besluiten, na een nacht zonder slaap, dat het kramperen was in plaats van kamperen.
Kamperen deden we wel op Coral Cliff bij de regatta. Nu hadden we echte tenten bij ons. Wie die meegenomen had weet ik niet. Wat die mensen met tenten op Curaçao moesten weet ik ook niet. Maar slapen deden we ook nu niet. Bloedheet natuurlijk in die tentjes, veel muggen, maar vooral veel te veel plezier.
Naar het toilet gaan was hier overigens niet zo'n probleem. De zee lag naast ons, het grootste open riool van de wereld. Daarnaast was het niet koud, dus met één keer lopen was ik klaar.

Het hernieuwde Koninkrijk:

'Emoties en de valse start'

We zijn ervan overtuigd dat we rationeel handelende wezens zijn. Wanneer we beslissingen nemen, dan worden we verondersteld bewust de voor- en nadelen af te wegen. Niets is minder waar. Wanneer we tot een besluit komen, worden we - of we nu willen of niet - in sterke mate aangestuurd door een stortvloed aan gevoelens. Hiertoe behoort dikwijls een zekere mate van 'wantrouwen'. In de relaties binnen het Koninkrijk lijkt dat een overheersend gevoel, in ieder geval aan Nederlandse zijde.

September 2009, het eerste overdrachtsprotocol van de BES-eilanden wordt ondertekend.

Tekst: Aart G. Broek

In de aanloop naar de staatkundige veranderingen hebben juristen gewezen op de bizarre status die voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES) uit de bus kwam: openbaar lichaam. Voor het behalen van zijn meesterstitel aan de faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Erasmus Universiteit, Rotterdam, analyseerde Mark West eveneens 'de opname van de BES-eilanden als openbaar lichaam in het Nederlands staatsbestel'. De scriptie werd genomineerd voor de Peter Smits-scriptieprijs, 2011, van ABC-advies. De bevindingen van West werden inmiddels ook opgenomen in een bijdrage aan het juridische tijdschrift Ars Aequi. Te oordelen naar West is de keuze voor openbaar lichaam moeilijk een uitsluitend rationeel onderbouwd besluit te noemen.

Openbaar lichaam

In een advies verantwoordde de Raad van State de zienswijze dat de status van gemeente niet de geëigende bestuursentiteit voor de BES-eilanden kon zijn. Het bevolkingsaantal zou te beperkt zijn, de afstand tussen Nederland en de eilanden te groot, de geringe oppervlakte van de eilanden was bezwaarlijk. Verder zouden de economische afhankelijkheid van slechts enkele inkomensbronnen, 'een moeilijk reliëf', én het insulaire karakter op zich (met eigen lucht- en zeehavens) de eilanden ongeschikt maken om een Nederlandse gemeente te vormen.

Wanneer dit inderdaad zwaarwegende hindernissen zijn om van de eilanden gemeenten te maken, dan mag verwacht worden dat de status van openbaar lichaam zoveel mogelijk de bezwaren het hoofd biedt. Dat gebeurt echter niet. In menig opzicht is de status van openbaar lichaam sowieso gelijk aan die van een Nederlandse gemeente. In enkele opzichten wijkt de status van openbaar lichaam wel degelijk af van die van een gemeente. Die afwijkingen ogen echter niet als zonder meer bedoeld om de genoemde bezwaren van de BES-eilanden te kanaliseren.

Waar taken, functies en bevoegdheden verschillen, zijn deze vooral bedoeld om waarborgen in te bouwen ten aanzien van goed bestuur en persoonlijke integriteit van bestuurders, van het voorkómen van verrijking en (familiaire) belangenverstrengeling. Het gaat om bijzonderheden die we níet aantreffen in de Nederlandse Gemeentewet. Zo dient op de eilanden niet alleen de gedeputeerde zijn zakelijke belangen kenbaar maken, maar ook diens partner. De partner van een wethouder in Nederland hoeft dat niet.

Gemeente

Op zich zouden dergelijke bijzondere zaken te regelen zijn geweest door aanpassingen in de Gemeentewet. Toch werd er gekozen voor de constructie van openbaar lichaam, terwijl die bestuurlijke entiteit nooit was bedoeld om er eilanden in onder te brengen. De status van openbaar lichaam verschilt nog in andere opzichten van een gemeente. De status van openbaar lichaam geeft de eilanden namelijk minder 'autonomie'. De gemeentelijke status kent door de Grondwet veilig gestelde waarborgen van relatieve zelfstandigheid. Het openbaar lichaam kent die waarborgen niet.

Mark West

'Gevolg hiervan is', zo constateert West, 'dat de taken en bevoegdheden van de eilanden beperkt kunnen worden zonder dat dit in strijd zal zijn met de Grondwet'. Kortom, de BES-eilanden zijn minder autonoom dan een reguliere gemeente en kunnen verhoudingsgewijs gemakkelijker worden aan- en bijgestuurd door Nederland dan een reguliere gemeente. De Rijksvertegenwoordiger - feitelijk de ogen en oren van Nederland - vormt de bestuurlijke 'waakhond' van deze moederlandse betrokkenheid.

De gebrekkige autonomie van de BES-eilanden wordt als 'een niet al te fraaie situatie' gekarakteriseerd door West. Die grondwettelijke waarborgen zullen wél geregeld moeten worden. De BES-eilanden zijn niet als gemeenten ingericht en zijn zodoende niet volwaardig onderdeel geworden van het Nederlandse openbare bestuur. Daar dit niet geschiedde, is er naar de mening van West dan ook sprake van 'een valse start voor het hernieuwde Koninkrijk'.

Integriteit

Is het echt zo'n valse start? Meerdere staatsrechtgeleerden wezen - ruim vóór 10.10.10 - op de tekortkomingen van de huidige constructie. Ook onder politici waren er geluiden die de status van openbaar lichaam kritiseerden. Een beetje politicus was geïnformeerd over beperkingen van de bestuurlijke status van openbaar lichaam.

Te oordelen naar de verschillen tussen openbaar lichaam en gemeente is kleinschaligheid vooral te interpreteren als een bron van potentiële problemen met besturen en integriteit. Het waarborgen van deugdelijk bestuur lijkt de belangrijkste reden achter de keuze voor een 'openbaar lichaam'. Die bestuurlijke entiteit geeft de eilanden niet te veel zelfstandigheid en er kan zonder al te veel formele omhaal worden bijgestuurd. De Nederlandse Rijksvertegenwoordiger kan voortdurend de vinger aan de pols houden.

Of die kleinschaligheid die bestuurlijke problemen ook daadwerkelijk veroorzaakt, is nog maar de vraag (grote landen als Rusland, Congo en Saudi-Arabië kennen tenslotte de ernstigste vormen van corruptie en uitbuiting). Afgezien van die vraag is vooral het opmerkelijk dat die bestuurs- en integriteitsproblemen nauwelijks als argument zijn benoemd. De Raad van State, bijvoorbeeld, noemt ze niet expliciet.

Toch lijkt dit wel degelijk voortdurend op de achtergrond te spelen, anders hoef je van de BES-eilanden geen openbaar lichaam te maken. De voedingsbodem hiervan is een gebrek aan wederzijds vertrouwen. Of beter, er is vooral sprake van een Nederlands wantrouwen inzake de bestuurlijke capaciteit en integriteit van de eilanden.

Risicomijding

Wantrouwen: dat klinkt menigeen hartvochtig in de oren. Op basis waarvan zou Nederland kunnen concluderen dat de capaciteit ontbreekt om de eigen samenlevingen naar behoren te besturen? De nieuwe constructie is toch juist in het leven geroepen om het bestuur van de eilanden te verbeteren! Dat vereist bovenal vertrouwen. Wat rechtvaardigt het Nederlandse gevoelen?

Het een en ander klinkt beduidend minder inhumaan wanneer we ons realiseren dat 'wantrouwen' feitelijk niets anders is dan een angst voor het onbekende. Of de eilanden tot 10.10.10 nu wel of juist niet goed werden bestuurd, maakt niet uit. Niemand weet bij benadering aan te geven of in de nieuwe constellatie het besturen daadwerkelijk zal verbeteren. Evenmin weten we of het zal verslechteren. Het is hoegenaamd een slag in de lucht, daar er veel te veel onbepaalde factoren in het spel zijn en we beginnen met iets dat grotendeels nieuw is. De angst voor het onbekende duwt ons naar het vermijden van risico's. Dat is evolutionair ingebakken - feitelijk van levensbelang - en staat vooral bekend onder de term 'loss aversion' (risicomijding).

Wanneer we op onbekend terrein komen dan vergeten we om beschikbare informatie goed te wegen, verwarren mogelijkheden met zekerheden of juist het tegenovergestelde, en weten grotendeels sowieso onze hersens er niet voldoende bij te houden. De angst voor een dreigend verlies van enigerlei aard blijkt dan veel groter dan de gedachte aan het mogelijke gewin. 'In human decision making', zo weet de sociaal-psycholoog Kahneman, 'losses loom larger than gain'.

Vertrouwen

Het mag dan ook niet verbazen dat onderzoek uitwijst, dat we veel heftiger uithalen naar bedreigingen dan dat we edelmoedig gedrag belonen. Het Nederlandse verlichten van de staatsschuld met honderden miljoenen euro's - hoe ruimhartig ook - bleek in de beleving van de eilandbewoners absoluut niet opgewassen tegen de Nederlandse bemoeienis. Die dreiging woog veel zwaarder in het Antilliaanse gemoed. De financiële hulp uit Nederland is al weer vergeten. Zo zijn we gebakken. Het is echter geen garantie dat we er goede beslissingen door nemen. Integendeel, 'the desire to avoid anything that smacks of loss', zo weet de sociaal-psycholoog Lehrer, vergroot voor ons juist de kans 'to do foolish things'.

Hoe het ook zij, aan Antilliaanse zijde is er niet zo zeer de dreiging van een 'verlies' van enigerlei aard. Integendeel, er is in ieders beleving vooral winst te behalen met de nieuwe koninkrijksverhoudingen (als Nederland op afstand wil blijven). Wanneer we bovenal voordelen zien, dan treden weer andere menselijke mechanismen in werking, waarvan 'zelfoverschatting' er een is. We weten uit de kennis die de evolutionaire en sociale psychologie opdoet, dat we onszelf slecht naar waarde weten te schatten. We zijn overwegend hopeloos optimistisch, in menig opzicht evenzo hopeloos bevooroordeeld, en bovenal oververzekerd van ons eigen kunnen.

In het 'verklaren' van het verleden en het 'voorspellen' van de toekomst zoomen we dan ook in op wat we menen in de hand te hebben. We hebben nauwelijks of geen aandacht voor de rol die het '(nood)lot' speelt. Die rol van 'geluk' en 'toeval' is vele malen groter dan ons lief is. We achten het leven maakbaar, terwijl het dit absoluut niet is. We focussen op wat we weten en verwaarlozen wat we niet weten. Het adagium 'meten is weten' zou eigenlijk moeten zijn: 'meten is geen weten maar een vergeten wat we niet weten'. Kortom, 'we focus on what we know', zo benadrukt Kahneman, 'and neglect what we do not know, which makes us overly confident in our beliefs'.

Emoties

Zo komen eilandelijke 'overmoed' en moederlands 'wantrouwen' tegenover elkaar te zitten aan de vergadertafels. Hoe rationeel de discussies zich ook mogen voordoen, zelfs een advies als dat van de Raad van State is in sterke mate door gevoelens aangestuurd. Het resultaat van dit 'emotionele' vergaderen stemt niet zonder meer tevreden, al lijkt mij de kwalificatie 'foolish thing' niet van toepassing.

Te oordelen naar adviezen van de reeds genoemde Lehrer, zouden we ons veel beter bewust moeten zijn van onze emotionele aansturing, die nog veel complexer is dan hier geschetst. Bovendien zouden we die deelaspecten van onze emotionaliteit eigenlijk moeten expliciteren om tot betere besluiten te komen. Kunnen wij ons een vergadering voorstellen waarin Nederlandse politici uiting geven aan hun dwangmatige risicomijding en angst voor eilandelijke bestuurlijk falen, terwijl eilandelijke politici hun overmoed ter discussie stellen? Dat handelen lijkt mij niet van deze wereld.

Wél mag met enige zekerheid gesteld worden, dat er voor elk der partijen winst is te behalen met het optimaal onderkennen van eigen én andermans emoties. Met het onderkennen van het eigen wantrouwen wordt het namelijk gemakkelijker dat te 'verpakken', bijvoorbeeld door een advies van een 'onafhankelijke partij' als de Raad van State meer nadruk te geven. Met het onderkennen van andermans wantrouwen wordt het gemakkelijker verzet te bieden en zodoende 'een valse start' te voorkomen. Kortom, hoe beter een partij emoties onderkent, des te voordeliger de resultaten van de onderhandelingen voor die partij.

Bronnen:

John Kahneman, Thinking, fast and slow. Londen: Allen Lane (P enguin Books), 2011; Nederlandse vertaling: Ons feilbare denken. Amsterdam: Business Contact, 2011.

Jonah Lehrer, How we decide. New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2009; Nederlandse vertaling: Hoe wij beslissen. Amsterdam: Business Contact, 2009.

Mark West, Territoriale decentralisatie en artikel 134 van de Grondwet; Mede in het licht van de opname van de BES-eilanden als openbaar lic haam in het Nederlandse staatsbestel. Rotterdam: Erasmus Univer siteit (F acultuit der Rechtsgeleerdheid), 2011.

Mark West, Territoriale decentralisatie en artikel 134 van de Grondwet; Een kritische beschouwing naar aanleiding van de opname van de BES-eilanden in het Nederlandse staatsbestel, in: Ars Aequi, juni 2011, pp. 419-26.

Medisch

Vragen over... aften

Tekst: Wouter Mol

Wat zijn aften?
Aften zijn pijnlijke zweertjes in de mond met een doorsnede van drie tot vier millimeter. De plekjes zijn grijswit of geel met een rode ontstoken rand.

Wat zijn de verschijnselen?
Aften komen vooral voor op de onderzijde van de tong, op de mondbodem, het slijmvlies van de wang en de binnenzijde van de lip, maar soms ook in de keel. Er wordt onderscheid gemaakt in kleine ('minor') aften en grote ('major') aften en herpetiforme aften.
Kleine aften komen het meeste voor, bij ongeveer 90 procent van alle aangedane patiënten. De zweertjes zijn kleiner dan 1 cm, zijn matig pijnlijk en genezen doorgaans spontaan binnen 1 à 2 weken zonder littekenvorming. Deze aften kunnen vaak terugkomen; de meeste patiënten hebben 2 tot 4 'aanvallen' per jaar. In de loop van de jaren neemt het aantal van dergelijke aanvallen over het algemeen af.
Grote aften behoren tot een ernstiger vorm die voorkomt bij ongeveer 10 procent van alle mensen met aften. Ze zien er hetzelfde uit als kleine aften, maar zijn groter dan één centimeter en dieper. Ze genezen langzaam in een periode van 10 à 30 dagen en laten een litteken achter. Deze zweren kunnen ernstig ongemak met veel pijn, koorts, opgezette lymfeklieren en algemeen ziek zijn veroorzaken. Bij deze patiënten komen soms ook aften voor op de geslachtsorganen (penis, scrotum, schaamlippen, vagina) of rond de anus.
Herpetiforme aften hebben niets met herpes te maken en komen met vele tegelijk voor, soms zelfs met 100 tegelijk. Heel pijnlijk. Situeren zich ook op het zachte verhemelte, een plaats die anders minder gevoelig is voor aften, ze zijn kleiner dan 1 cm en genezen zonder littekens na 10 tot 15 dagen.

Komen aften vaak voor?
Aften komen zeer veel voor: ongeveer 20 procent van de bevolking heeft wel eens last van aften. Bijna iedereen heeft in zijn leven wel eens een afte gehad. De meeste mensen met aften hebben af en toe wat ongemak van kleine pijnlijke zweertjes die na 1 à 2 weken weer spontaan genezen. Anderen hebben echter vaak terugkerende, grote en heftig pijnlijke zweren in de mond die een ware kwelling kunnen zijn.

Hoe ontstaan aften?
Helaas is de oorzaak van aften onduidelijk. Een besmetting met een virus of bacterie kan de oorzaak zijn. Vaak steken ze de kop op bij een verminderde lichamelijke weerstand, een slechte mondhygiëne, overgevoeligheid voor bepaalde voedingsmiddelen of stress. Ze kunnen ontstaan door bijten op de tong of de binnenkant van de wang of door het eten van heet voedsel. Soms zijn aften het gevolg van een scherp randje aan een tand of kies of een slecht passend kunstgebit. Een misverstand is dat aften ontstaan door een vitaminetekort.

Grote aften kunnen soms een uiting zijn van een onderliggende ziekte. Hiertoe behoren de zogenaamde ziekte van Behçet (auto-immuun ziekte), bloedziekten door gebrek aan ijzer, vitamine B12 of foliumzuur en darmziekten zoals coeliakie (overgevoeligheid voor gluten), de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa. Ook mensen met HIV/Aids kunnen op aften lijkende zweren in de mond krijgen.

Is er een relatie met de menstruatie van de vrouw?
Een overtuigende relatie tussen aften en de menstruatiecyclus is nooit aangetoond. Toch komt het af en toe voor dat aften bij vrouwen verdwijnen tijdens het gebruik van de pil of tijdens een zwangerschap.

Kunnen aften door stress komen?
Stress wordt over het algemeen als een belangrijke provocerende factor beschouwd. Waarschijnlijk omdat dit de algemene weerstand verlaagt.

Speelt voedingsallergie een rol bij het ontstaan?
Veel mensen met aften denken dat deze veroorzaakt worden door voeding. Allerlei voedingsmiddelen, conserveermiddelen en kleurstoffen zijn in de loop van de jaren verantwoordelijk gehouden voor het ontstaan van aften. Het bewijs daarvoor is nooit geleverd, maar in individuele gevallen zou een reactie op voeding of toevoegingen daarin een rol kunnen spelen.

Wat kunt u er zelf aan doen?
Zorg voor een optimale geestelijke en lichamelijke conditie en een goede mondhygiëne. Kauw bewust. Poets uw tanden niet te hard. Als de klachten draaglijk zijn, kunt u het beste de spontane genezing, die meestal vijf dagen duurt, afwachten. Voorkom uitbreiding door voorzichtig te poetsen en rustig te eten.

Zijn er geneesmiddelen tegen aften?
Om de pijn te verlichten kunt u een aanstipvloeistof met lidocaïne gebruiken. Probeer het pijnlijke plekje droog te deppen met een schoon zakdoekje of tissue. Breng vervolgens de pijnstillende of ontsmettende vloeistof aan.
Ook een pijnstillende tablet zoals paracetamol kan verlichting bieden.
Ontsmettende (mond)spoelingen verminderen het aantal bacteriën in de mond. Chloorhexidine mondspoeling (bijvoorbeeld Corsodyl), Kamillosan of waterstofperoxyde kunnen om die reden een gunstige werking hebben op aften. Ze versnellen de genezing echter niet.
Er bestaan ook chloorhexidine zuigtabletten. Deze hebben een ontsmettende werking en daardoor wellicht enigszins effect op de verdere uitbreiding en voorkoming van aften.

Probeer van de aften af te blijven, want het kapot maken van de blaasjes verergert de klachten.
Als u op een groot oppervlakte een pijnstillende vloeistof heeft gebruikt, mag u de eerste tijd niet kauwen. U kunt per ongeluk op uw tong of wang bijten en zo de klachten verergeren.

Heeft het zin om naar de tandarts te gaan?
Bij zeer ernstige klachten of bij het vaak terugkeren van de aandoening is het raadzaam om een tandarts te bezoeken. Deze kan aan het tandvlees en/of het mondslijmvlies vroegtijdig een ernstige infectieziekte signaleren. De klachten kunnen ook het gevolg zijn van een scherp randje aan een gebitselement. De tandarts kan dit verhelpen. Ook wanneer de klachten het gevolg zijn van een slecht zittende gebitsprothese, is het verstandig om een tandarts te raadplegen.

Wouter Mol is huisarts te Curaçao.

Mens & Psyche

Psychische mishandeling (2)

In de vorige rubriek van 'Mens & Psyche' werd het onderwerp psychische mishandeling besproken. Duidelijk is dat psychisch geweld verder gaat dan een gewone ruzie, zoals die in iedere relatie kan voorkomen. Psychische mishandeling is een ernstige vorm van mishandeling. Deze vorm van huiselijk geweld kan vaak jarenlang voortduren, omdat slachtoffers zichzelf niet altijd serieus nemen; zij hebben vaak de neiging de oorzaak bij zichzelf te zoeken en zich steeds meer te schikken naar de wil van hun partner.

Tekst: Milangela Plate

In deze aflevering wordt stilgestaan bij de verschillende vormen van psychisch geweld die men kan ondervinden.

Afwijzing en vernedering
De dader ziet het slachtoffer als zijnde nutteloos of niet de moeite waard en laat dat op zo'n manier blijken dat het afbreuk doet aan de eigenwaarde van de ander. Dit gebeurt verbaal en nonverbaal door de ander te beledigen, scheldnamen te gebruiken of iemand belachelijk te maken door zijn/haar handicap of gedrag na te doen. Als de mening van het slachtoffer verschilt van die van de dader, wordt dit afgekapt of er ontstaat een eindeloze discussie waarbij het slachtoffer als dom, zwak, onhandig of gek wordt neergezet. Hij/zij krijgt telkens te horen dat hij/zij vervelend is, niets kan, niets waard is, en niets goeds kan doen. Van alles wat misloopt krijgt het slachtoffer de schuld. Het slachtoffer wordt zo uiteindelijk opgezadeld met een schuldgevoel en gaat vaak zelfs geloven dat hij/zij niet deugt en niets kan. Er wordt het slachtoffer voorgehouden dat de dader zich altijd voor hem/haar heeft opgeofferd en dat hij/zij daar veel te weinig waardering voor heeft.

Dwang en bedreigingen
Het terroriseren van een ander gebeurt door bedreiging, dwang, intimidatie en/of manipulatie. Daders boezemen hun slachtoffer angst in door angstwekkende handelingen en gebaren, zoals het gooien met of vernielen van spullen, misbruik van huisdieren en het tonen van wapens. Of de dader dreigt met fysiek geweld of met het verbreken van de relatie. Er wordt ook wel gedreigd met vernieling van de eigendommen van de ander. Soms wordt er gedreigd met (zelf)moord of met de dood van een huisdier of familielid.
De dader kan het slachtoffer tevens dwingen in een bepaalde situatie te blijven, door veranderingen die het slachtoffer nodig acht, tegen te houden; afspraken worden afgezegd of contracten/overeenkomsten verbroken of tegengehouden. Ook kan het zijn dat de dader zijn/haar partner dwingt illegale dingen te doen.

Economisch misbruik
De dader kan zijn partner verbieden om een baan te hebben, hem/haar toegang tot financiën ontzeggen en hem/haar steeds laten vragen om geld.

Isolatie en controle
De dader isoleert zijn partner bijvoorbeeld door deze letterlijk op te sluiten of te verbieden het huis te verlaten of zijn partner beperken in zijn/haar persoonlijke vrijheid. De dader doet bijvoorbeeld zelf de boodschappen om te voorkomen dat de partner alleen over straat gaat. Soms sluit de dader het slachtoffer op, of belt telkens om te controleren of hij/zij wel thuis is. Op deze manier raakt het slachtoffer steeds meer vriendschappen en familiebanden kwijt.
De dader laat zijn partner nergens alleen heen gaan of belt telkens op om te controleren waar hij/zij is. Wanneer ze samen zijn controleert de dader telkens met wie de partner praat, wat hij/zij leest en beïnvloedt de dader de keuzes van zijn partner door jaloerse acties.

Bagatelliseren en ontkennen
Psychische mishandeling, wordt vaak gebagatelliseerd (weggewuifd): 'ach, in elk huwelijk zijn wel eens problemen' of 'schelden doet geen pijn', 'mijn partner doet ook zoveel andere goede dingen'. Daarbij komt dat het misbruik door de dader meestal zal worden ontkend. Ook bezorgdheid van de partner over het misbruik zal hij/zij niet (direct) serieus nemen. Daders verleggen veelal de verantwoordelijkheid voor het misbruik door de partner (het slachtoffer) de schuld te geven. Toch zijn er zeker ook gevallen waarbij daders 'wakker zijn geschud' doordat ze op hun destructieve gedrag zijn aangesproken door hun partner of iemand anders uit hun omgeving.

Gevolgen van psychisch geweld
Bij psychische mishandeling gaat het om een patroon dat zich herhaalt, langdurig is en dat in de loop van de tijd erger wordt en zeker niet beter. Behalve een partner, kunnen ook een vriend(in), ouders of collega's zich schuldig maken aan psychische mishandeling. Niet zelden is psychisch geweld een voorloper van fysiek geweld.

Psychische mishandeling brengt emotionele schade teweeg en kan ernstige gevolgen hebben. De meeste slachtoffers van mishandeling hebben weinig zelfvertrouwen, een negatief zelfbeeld en hebben weinig vertrouwen in andere mensen.
De spanningen waaronder slachtoffers gebukt gaan kunnen zich uiten in lichamelijke klachten als hoofdpijn, buikpijn, misselijkheid en hyperventilatie, maar kunnen ook uitmonden in depressieve klachten, concentratie- en slaapproblemen, suïcidale gedachten en drank- en drugsmisbruik.

Wat kunt u zelf doen?
Sommige personen die psychisch mishandeld worden, komen nooit uit deze kwalijke situatie omdat zij de relatie eenvoudigweg niet als gewelddaadig beschouwen. Schaamte speelt doorgaans een belangrijke rol; het slachtoffer schaamt zich te zeer om het probleem voor te leggen aan vrienden en familieleden, vooral wanneer men hem of haar lang geleden had gewaarschuwd voor het karakter van zijn of haar partner. Mishandeling en geweld kunnen echter nooit gerechtvaardigd worden. Soms zal blijken dat het voor uw eigen veiligheid en/of welbevinden het beste is om (tijdelijk) afstand te nemen van de dader/partner.
• Zoek informatie en lees over de problematiek.
• Ga op zoek naar een vertrouwenspersoon; dit kan een vriend(in), familie, of een pastoor zijn. Ook uw huisarts, een psycholoog of andere hulpverlener kunt u vertellen over wat u overkomt, zodat u er niet meer alleen voor staat en samen kunt nadenken over oplossingen.
• Probeer op een helder moment met uw partner/de dader te praten. Geef duidelijk aan dat u zo niet kunt leven. En bespreek de mogelijkheid om samen in therapie te gaan.

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog met veel ervaring op het gebied van counseling, diagnostiek en training voor volwassenen en 60-plussers. E-mail: milangela.plate@takecare.an

Gezondheid

Beter slapen door bewegen

Mensen slapen beter en zijn alerter overdag als ze minstens 150 minuten per week bewegen. Dat schrijven onderzoekers in het vakblad Mental Health and Physical Activity.

Zij onderzochten 2600 mannen en vrouwen tussen de 18 en 85 jaar. 150 Minuten matig intensieve tot zeer intensieve sportactiviteit per week, gaf 65 procent verbetering in slaapkwaliteit. Ze zeiden ook dat ze zich minder slaperig voelden gedurende de dag, vergeleken met minder actieve proefpersonen.

Vergelijkbare resultaten werden gevonden voor het voorkomen van kramp in de benen (68 procent minder kans) en concentratieproblemen als gevolg van vermoeidheid (45 procent minder kans).

Verzorging

Flossen en zwangerschap

Vrouwen met een kinderwens doen er goed aan grondig hun tanden te poetsen en te flossen. Een slechte mondhygiëne kan een zwangerschap met twee maanden vertragen, zo blijkt uit onderzoek in Australië.

Het onderzoek werd enige tijd geleden gepresenteerd tijdens een congres van de European Society of Human Reproduction and Embryology. Volgens de onderzoekers is dit het eerste onderzoek waaruit blijkt dat een gezond gebit kan bijdragen aan een grotere kans op zwangerschap.

De onderzoekers analyseerden gegevens van tweeduizend zwangere vrouwen. Vrouwen met ontstoken tandvlees (gengivitis en parodontitis) deden er gemiddeld zeven maanden over om zwanger te worden, tegenover vijf maanden voor vrouwen met een gezond gebit. Een mogelijke verklaring is dat de ontsteking van het tandvlees leidt tot kettingreacties in het lichaam die het normale functioneren kunnen schaden.

In eerdere onderzoeken is parodontitis al in verband gebracht met hart- en vaatziekten, diabetes type 2, miskramen en slechte spermakwaliteit.

De Marianentrog:

‘De meest onmenselijke plek’

Binnen een paar weken gebeurt het... De bekende filmregisseur James Cameron (van onder meer Titanic) vertelde het in de tweede week van maart. Met de Deepsea Challenger, een speciaal geconstrueerde soloduikboot, duikt hij dan naar de diepste plek op aarde: de Marianentrog nabij de Filipijnen, om precies te zijn 10.911 meter, al verwacht hij op 11.035 meter uit te komen. Slechts één keer eerder gingen mensen zo ver. Jacques Piccard en Don Walsh bereikten die 10.911 meter met de bathyscaaf Trieste in 1960.

James Cameron op de Deepsea Challenger.

Tekst: Peter Onvlee

Cameron, een 57-jarige Canadees, deed de voorspelling in het Australische Jervis Bay, staande naast zijn groene machine. Hij had daar ten zuiden van Sydney juist zijn testperiode afgerond die hem ook langs Papua Nieuw-Guinea en het eiland Guam voerde, een Oceanisch eiland, onderdeel van de regio Micronesië dat een afzonderlijk territorium vormt van de Verenigde Staten. De Deepsea Challenger zou na Jervis Bay op transport gaan naar de Mariana Trench voor de ultieme duik. Een co-productie overigens van Cameron met de National Geographic Society en Rolex om het onderzoek van de diepzee verder te stimuleren. Het is de bedoeling dat het grotere Deepsea Challenge-project hem met een team van technici, wetenschappers en filmmakers naar meer diepe delen van de wereldoceanen brengt.

Tijdens de testperiode in Papua Nieuw-Guinea verbeterde hij al het solorecord met een diepte van 8,2 kilometer. En mede op basis daarvan verwacht Cameron met veel meer informatie uit de diepte te komen dan Piccard en Walsh in 1960. Met zoals hij zelf zegt “dieren, foto’s, films in 3-D opgenomen met high-definition camera’s verlicht door een 2,4 meter lange rail met LED-lampen en data die in 1960 nog ondenkbaar waren.” Hij wil ook langer op die onwaarschijnlijke diepte van bijna 11 kilometer blijven dan zijn voorganger Piccard en Walsh. Zes uur moet zijn verblijf op de zeebodem duren. Hij hoeft niet al die tijd op dezelfde plaats te blijven. Met de 12 propellers kan hij de Deepsea Challenger op en neer en van links naar rechts laten bewegen. Met een opvouwbare ‘robotarm’ is hij in staat stenen, dieren en zeeflora te verzamelen om die later aan de oppervlakte weer te (laten) bestuderen. Alles wat Cameron verzamelt wordt in plastic cilinders opgeborgen die vooraf door onderwaterrobots naar de ‘landingsplaats’ in de Marianentrog worden vervoerd en na zijn duik ook weer terug.

Cameron hoopt dat die uren daar helpen om het antwoord te vinden op al decennia lang levende basale wetenschappelijke vragen over de diepe oceanen, zoals hoe vissoorten daar kunnen (over)leven. Want hoewel de piloten Jacques Piccard en luitenant Don Walsh in de Trieste, een speciale onderzeeër van de Amerikaanse marine, in 1960 de aanwezigheid van vis vaststelden is dat een open vraag gebleven. Tot op heden hebben (onbemande) duikrobots die nadien tot op die diepte afdaalden nooit vis waargenomen. “Wij gaan met onze camera’s en licht naar beneden en proberen antwoord op deze en andere vragen te vinden.” Piccard en Walsh verbleven op 23 januari 1960 toen ze om 13.06 uur plaatselijke tijd de bodem bereikten overigens slechts twintig minuten op ‘s werelds diepste punt waar zij de waarnemingen met het blote oog deden. Dit was mogelijk door een ruit van plexiglas, de enige transparante stof die bij de wanddikte van de cabine sterk genoeg was om de druk te weerstaan. Verlichting buiten werd voorzien door elektrische lampen. En hoewel nauwelijks levende wezens werden verwacht ontdekten Don Walsh en Piccard toch schol en bot, met lengtes tot 30 cm. Op de rotsachtige bodem kropen ook garnalen rond.

De Marianentrog is ongeveer 2500 km lang en loopt in een boog van het noordoosten naar het zuidwesten. De trog heeft een gemiddelde breedte van zo’n 70 km maar is in het zuidwesten bij het eiland Guam, op het punt van de Marianentrog, ongeveer 338 km breed. Op de bodem heerst een druk van ongeveer 108,6 MPa (= 108 600 000 Pa), meer dan 1000 keer zo groot als die aan de oppervlakte. De trog is ontstaan doordat de Pacifische plaat door de platentektoniek onder de Filipijnse plaat is geschoven, waardoor ook het vulkanische eiland Guam onder meer is opgestuwd. Als ‘s werelds hoogste berg de Mount Everest, 8848 meter, in de trog zou worden gedropt zou de top nog zo’n 2 kilometer (2063 meter) onder het wateroppervlak verborgen blijven.

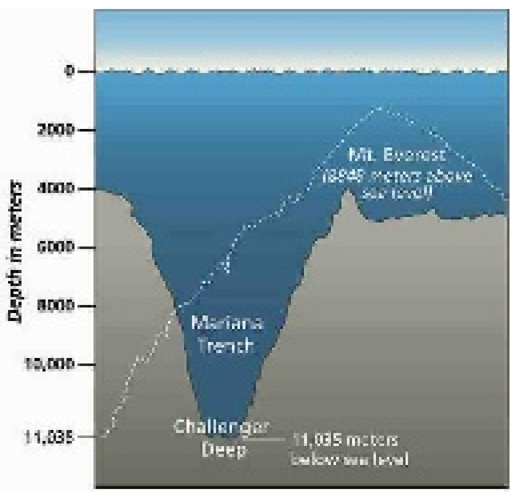

De Marianentrog vergeleken met de Mount Everest.

Inmiddels gepensioneerd US Navy-kapitein Don Walsh is ‘blij verrast’ met het project van Cameron en de vernieuwde interesse in de Marianentrog. “Het werd er na ruim een halve eeuw ook wel weer tijd voor”, lacht hij. Walsh is er ook van het begin af aan bij betrokken geweest en is een van de mensen ook die erbij aanwezig zijn. “Toen Jacques en ik terugkwamen van de oceaanbodem vroegen we ons af hoe lang het zou duren voordat anderen ons na zouden doen. We kwamen toen tot de conclusie dat dat misschien een jaar of twee zou kunnen duren.” Maar zo vult hij aan: “Het is een plek waar je niet gemakkelijk komt en naar dat soort plekken ga je ook niet graag. Al werkt zo’n plek aan de andere kant ook als een soort magneet op onze psyche. Het bijna onmogelijke willen bereiken.” Door de extreme diepte kan volgens Walsh de Marianentrog weleens de meest onmenselijke plek op aarde zijn. Gehuld in een ondoorgrondelijke duisternis met een temperatuur die rond het vriespunt ligt. En die extreme druk van 1000 bar dus. Op iedere vierkante centimeter staat een kracht van 1125 kilogran.

“We hebben”, zegt Cameron, “alles, iedere centimeter van de onderzeeër zeer minutieus gecheckt op materiaalfouten. Iedere fout kan fataal zijn onder die druk.” Zijn reis vanaf de oppervlakte naar de diepte gaat slechts 90 minuten duren. De zeven meter grote Deepsea Challenger is zo geconstrueerd dat hij staand naar de diepte snelt. Acht jaar is er aan gebouwd. Dankzij speciale kunststof is het gewicht tot 12.000 kilogram beperkt gebleven en kan het de druk van ruim 1000 bar op de oceaanbodem aan. Een wereld van verschil met de Trieste. Die woog twaalf keer zwaarder, had ijzeren bolletjes als ballast en petroleum voor de opwaartse kracht. De boordmeter van de Trieste gaf in het begin een diepte van 11.521 meter aan, maar dat werd later gereduceerd tot 10.911 meter. Dat gebeurde nadat op 24 maart 1995 een Japanse diepzeesonde, de Kaiko, onbemand tot de bodem van de trog neerdaalde en een diepte van 10.911 meter registreerde. De WHOI (Woods Hole Oceanographic Institution) heeft in mei 2009 overigens een nieuwe sonde (de Nereus) de trog in gestuurd. Op 31 mei 2009 raakte hij de bodem. Deze meting registreerde toen een diepte van 10.902 meter.

Dat de Trieste een foutieve meting maakte is met de technische middelen van toen geen verrassing. Het meten van dit soort dieptes is ontzettend lastig, de geluidssnelheid in water (waarmee een normaal echolood werkt) varieert met de zoutgraad, die op die dieptes niet bekend is. Simpelweg een lijn met een loodje eraan laten zakken werkt op dit soort dieptes ook niet meer. Een sonde naar beneden sturen en op de bodem de druk meten werkt ook al niet doordat (alweer) de zoutgraad van alle waterlagen erboven niet bekend is. Met dat soort complicaties zijn meetverschillen van 10, hooguit 100 meter (over dat soort verschillen gaat het, slechts 1 procent afwijking) al een bijzonder goede prestatie. Overigens zou het diepste punt van de Marianentrog en tevens het laagste punt van de zeebodem de Vitjazdiepte moeten zijn, 11.034 meter diep. Deze meting van de Russische onderzeeboot Vitjaz wordt overigens door velen als onbetrouwbaar beschouwd.

Maar terug naar (voluit) James Francis Cameron, op 16 augustus 1954 geboren in Kapuskasing, Ontario. Vooral bekend als filmregisseur, scriptschrijver en filmproducent. Tot de films die op zijn naam staan behoren naast de Titanic ook Avatar, Aliens en The Terminator. Hij wordt door studio’s als een nachtmerrie gezien, aangezien zijn films altijd duurder en langer worden dan gepland, en regelmatig achter op schema raken. Zijn films zijn echter over het algemeen kassuccessen. Zo is de in 1997 uitgekomen Titanic de tweede meest succesvolle film aller tijden. Alhoewel de film meer dan tweehonderd miljoen dollar kostte, bracht hij wereldwijd 1,8 miljard op. De film haalde elf Oscars binnen, waaronder drie voor James Cameron zelf (beste film, beste regisseur en beste montage).

Na Titanic heeft Cameron de televisieserie Dark Angel bedacht en regisseerde hij enkele documentaries, Ghosts of the Abyss, over de Titanic, en Aliens of the Deep, over het leven in de diepzee. In december 2009 kwam de sciencefictionfilm Avatar uit. Dit is de eerste fictiefilm van Cameron sinds Titanic. Het project had een budget van 250 miljoen dollar en bracht op de premièredag al ruim 27 miljoen dollar op. De film is intussen de meest succesvolle film ooit met een opbrengst van meer dan 2,7 miljard dollar. Avatar won onder meer twee Golden Globes (beste regisseur en beste dramafilm).

Cameron zegt dat niemand kan verzinnen wat hem op die diepte van bijna 11 kilometer te wachten staat en dat je je daarop ook nauwelijks kunt voorbereiden. Hoewel de proefduiken hem inmiddels wel een idee hebben gegeven en hij (ook als National Geographic Society-onderzoeker) een diepzeeveteraan mag worden genoemd met al vele duiken op zijn naam. “Wanneer je een film maakt heeft iedereen het script gelezen en weet men ook wat er staat te gebeuren. Maar wanneer je aan een expeditie begint, heb je te maken met de natuur en die leest geen scripts. Ook de oceaan niet. En niemand weet met zekerheid wat er gaat gebeuren.”

Zijn duik naar de diepte zal overigens geen comfortabele zijn voor Cameron. In de 109 centimeter brede bolvormige Deepsea Challenger is geen plek om zijn armen of voeten even uit te strekken. En hij moet die toch al beperkte ruimte ook nog eens delen met snacks voor onderweg, camera’s en joysticks voor de bediening en bovendien scripts om indien nodig warmere kleding aan te trekken. “Het is een soort clown car”, zegt hij er zelf van. Zoals een komische gag in de film, een autootje waaruit een onwaarschijnlijk groot aantal clowns blijken te komen. “Je hebt nauwelijks ruimte om erin te komen en dan krijg je ook nog eens 23 kilogram aan spullen uitgereikt die je er ook in kwijt moet.”

Hoewel een (groot) aantal van de onderzoeksdoelen die Cameron hoopt te bereiken in theorie ook bereikt kunnen worden door het inzetten van onbemande diepzeerobots, gelooft de Canadese filmer/onderzoeker dat zijn duik de risico’s waard zijn. Want dat een duik naar bijna 11 kilometer risico’s met zich meebrengt, daarvan is Cameron overtuigd. “Je kunt op zo’n diepte altijd in situaties terecht komen die je vooraf niet hebt voorzien en waarbij je op jezelf bent aangewezen. Van buitenaf kan je dan niet meer op hulp rekenen.” En ook: “Maar het grote voordeel van een bemande duik naar 11 kilometer is dat je in staat bent je eigen menselijk brein de diepte mee in te nemen, om je heen te kijken en misschien te beseffen hoe de relatie tussen de verschillende organismes in zo’n bijzondere samenleving is en je kunt zien hoe ze in staat zijn te overleven. Je kunt ook je lampen uit doen, wachten en kijken zonder de dieren vrees aan te jagen zodat zij zich zo normaal mogelijk gedragen. Dat is onmogelijk met een robot.”

Er zijn voor de duik van Cameron verschillende veiligheidsprocedures bedacht en ook aan de Deepsea Challenger zelf zijn noodvoorzieningen aangebracht. Indien er bijvoorbeeld stroomuitval is vallen de metalen gewichten weg en moet de onderzeeër ‘op eigen kracht’ de oppervlakte kunnen bereiken. En als ook die gewichten niet automatisch zouden afvallen corrodeert de draad die ze aan de Deepsea Challenger bevestigt binnen 12 uur. En voor die tijd is er meer dan voldoende zuurstof in de tanks. “Maar natuurlijk heb je toch wat angst of alles wel goed zal gaan. Maar angst is een goed ding voor een ontdekker. Je bent hoe dan ook overal meer attent op.”

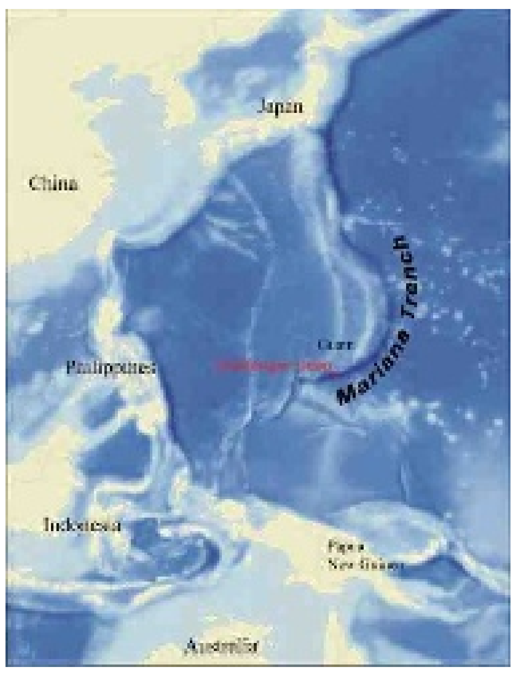

Tot slot: Cindy Van Dover, een marine bioloog van de hooggewaardeerde Duke University, een particuliere onderzoeksuniversiteit in Durham, North Carolina, noemt de expeditie van de Deepsea Challenger naar de Marianentrog een doorbraak. Van Dover, ook oud-piloot van de diepzeeonderzeeër Alvin en geen deel uitmakend van het project, hoopt dat de door Cameron gebruikte technologie het diepzeeonderzoek nieuwe impulsen geeft. “Ik denk dat sommige vindingen de meest spectaculaire feiten van deze onderneming zijn omdat het afdalen naar deze extreme diepte technologische doorbraken vergt.” En Trieste-piloot Don Walsh: “Als ik terugkijk naar waar wij het mee moesten doen... Het is als het vragen aan luchtvaartpionier Orville Wright om zijn vliegtuig te vergelijken met een Boeing 747.”

De duik van de Trieste

De Trieste vertrok vanuit San Diego op 5 oktober 1959 op weg naar Guam. Hij sloot zich aan bij het vrachtschip Santa Maria, om aan Project Nekton deel te nemen - een reeks zeer diepe duiken in de Marianentrog. Op 23 januari 1960 bereikte de Trieste de oceaanbodem in de Deep Eiser (het diepste zuidelijke deel van de Marianentrog). Aan boord waren Jacques Piccard en luitenant Don Walsh. Dit was de eerste keer dat een bemand schip het diepste punt in de oceanen had bereikt.
De afdaling duurde 4 uur en 48 minuten. Na het passeren van de grens van 9000 meter diepte, brak een van de buitenste plexiglazen ruiten. De twee bemanningsleden brachten nauwelijks twintig minuten op de oceaanbodem door, terwijl ze chocoladerepen aten om op kracht te blijven. De temperatuur in de cabine bedroeg niet meer dan 7 graden Celsius. Terwijl ze op de bodem bij deze maximumdiepte zaten, konden Piccard en Walsh (onverwacht) met het oppervlakteschip communiceren, de USS Wandank II ATA-204, gebruik makend van een sonar/hydrofoon. Bij een snelheid van bijna 1,5 km per seconde (ongeveer vijf keer de snelheid van geluid in lucht), vergde het ongeveer 7 seconden voor een stembericht het oppervlakteschip bereikte, en nog eens 7 seconden voor het antwoord terugkeerde.
Terwijl ze op de bodem waren, namen Piccard en Walsh kleine schollen en botten waar, die bewezen dat sommige gewervelden kunnen weerstaan aan de grote druk die op deze diepte heerst. Zij merkten op dat de bodem van de trog uit een ‘diatomeeënsoep’ bestond.
Daarna ondernamen ze de stijging, die 3 uur en 15 minuten vereiste.
De Trieste, een bathyscaaf voor een bemanning van twee personen, was ontworpen door de Zwitserse wetenschapper Auguste Piccard.

Culturele Agenda

KUNST & EXPOSITIES

Simplesa
Nog tot en met 28 maart is bij Landhuis Bloemhof de expositie 'Simplesa' te bezoeken, een expositie gewijd aan het veelzijdige oeuvre van May Henriquez. Deze expositie luidt tevens het tiende jaar in van Landhuis Bloemhof als kunstcentrum. Om dit te vieren plus de publicatie van de biografie over May Henriquez, 'Shon May Renaissance woman of Curaçao' (50 gulden) geschreven door Josette Capriles-Goldish, presenteert Landhuis Bloemhof gedurende de maand maart een thematische overzichtsexpositie als hommage aan deze multigetalenteerde kunstenaar, die de inspiratiebron is voor de huidige bedrijfsvoering. Openingstijden zijn van dinsdag tot en met zaterdag van 09.00 tot 14.00 uur. Buiten deze uren kan men ook na telefonische afspraak voor groepen een bezoek organiseren. Landhuis Bloemhof ligt aan de Santa Rosaweg 6, tel 7375775, email info@bloemhof.an website: www.bloemhof.an

Door het oog van Egberdien
Vrijdag 30 maart zal bij Landhuis Bloemhof de opening zijn van de expositie 'Door het oog van Egberdien' (Through the eyes of Egberdien), samengesteld door gastcurator Egberdien van Rossum, de oprichtster van de toenmalige Gallery RG in Punda.

Marshe di Artesania
Op zaterdag 31 maart houdt Gallery Alma Blou bij landhuis Habaai de maandelijkse 'Marshe di Artesania', een craft market, waarbij handgemaakte cadeau-artikelen en souvenirs verkocht worden. Het is een zeer gezellige markt op de parkeerplaats van het landhuis waarbij een ieder die thuis producten maakt voor de toeristische markt of cadeau-artikelen welkom is om te participeren. Het stimuleert de ontwikkeling van lokale souvenirartikelen en de makers krijgen de gelegenheid om zelf hun producten aan de man te brengen. Deze markt wordt gehouden op elke laatste zaterdag van de maand. Een van de deelnemers is Jolande Wijks die er met haar schilderijen zal zijn.
Datum: zaterdag 31 maart
Tijd: van 10.00 - 14.00 uur
Plaats: Landhuis Habaai

Into the Skin
Mon Art Gallery toont kunst van drie bijzondere vrouwen: fotografie en mixed mediawerk van Nicole Cathrine Hoogendijk, schilderijen van Annemieke Dicke en de Beck Dutch Caribbean sieradencollectie van Rebecca Paz Vales.

NIEUW & OPMERKELIJK

Workshops Atelier Art2gether
Atelier Art2gether aan de Kaya Ma Pieternella M12 biedt de volgende workshops aan: schilderlessen in acrylverf, dinsdag 09.30 - 11.00 uur en 19.30 -21.00 uur, woensdag 19.30 - 21.00 uur: ontdek het plezier van schilderen als ontspanning en zelfexpressie; het is mogelijk om op ieder moment in te stappen; iedere les staat los van de ander en je maakt kennis met iets nieuws. In de lessen maak je kennis met het materiaal en wat het allemaal voor je kan doen, je oefent met veel technieken en leert nadenken over kleurgebruik en vlakverdeling. Kosten: 37,50 gulden inclusief materiaal. De Kinderworkshop schilderen met acryl is op zaterdag 31 maart van 10.00 tot 12.00 uur. Kosten: 37,50 gulden, inclusief materiaal, limonade en wat lekkers. Het is ook mogelijk schilderworkshops op lokatie te geven. Informeer vrijblijvend tijdens de lesuren of op afspraak. Ook het adres voor cadeaubonnen, cadeauschilderijtjes 'je bent een engel en beschermengel' en paneeltjes piská. Voor meer informatie: www.art2gether.com / www.facebook.com/Atelier Art2gether
of bellen naar 515.3141.

Colors of Willemstad
Het jaarlijks terugkerende streetpaint festival 'Colors of Willemstad' vindt plaats op 31 maart en 1 april. Wereldberoemde kunstenaars en lokale talenten maken van de straten en pleinen van Punda een kleurrijk geheel.
Met behulp van speciaal pastelkrijt maken de vele aanwezige kunstenaars op straat of op de tegels hun kunstwerken waar u bij staat.
Het festival is vrij toegankelijk voor iedereen.
Schilder- en tekentalenten kunnen zich opgeven als deelnemer via www.dutchdreamcuracao.com/

Best Of Photography
Op zondag 25 maart 2012 presenteert NASPA een 'digitale expositie' onder de titel Best Of Photography 2011. Hierbij zijn werken van leden en genodigden te zien. De fotografen werden verzocht om foto's met een viertal thema's te presenteren. Alhoewel het geen wedstrijd was, heeft een jury een aantal werken als beste uitgekozen. Daaraast kon men ook een portfolio inleveren. Deze zijn ook te zien. Tevens wordt de portfolio van Luis Alcalá del Olmo getoond, een Spaanse fotograaf uit Puerto Rico die als een van de eersten na de aardbeving op Haïti in 2010 aankwam. Zijn werk laat taferelen van juist na de beving zien. Na de presentatie is er gelegenheid om gedachten te wisselen.
Plaats: Cultureel Centrum Curaçao te Emmastad.
Tijd: 19.00 - 21.00 uur
Entree is gratis

Workshop creatieve therapie
Curaçao Phoenix Foundation organiseert een driedaagse workshop creatieve therapie. De docent, Robert Winter, is een ervaren psychotherapeut. De workshop is voor personen die werkzaam zijn in de hulpverlening, zoals maatschappelijk werkers, verpleegkundigen, artsen, docenten en ergotherapeuten, maar staat ook open voor personen die meer willen leren over creatieve therapie. De workshop kost 250 dollar per persoon.
Datum: 30 maart tot en met 1 april
Aanmelden: www.micnv.com (link: art therapy workshop)

'Faces'
Een van de twee thema's van de tentoonstelling 'Faces' in Rotterdam is 'Kijken naar een ander gezicht van Curaçao'. In de vorm van fotografie, beeldende kunst, video en dans is de artistieke kant van het eiland te zien op de tentoonstelling.
De Nederlandse fotograaf Mike Redman maakte foto's van stukken koraal die een gezicht lijken te hebben. Op basis van deze foto's heeft de kunstenaar Faranú houtskooltekeningen gemaakt. Beide kunstuitingen zijn te bewonderen op de tentoonstelling. Gabri Christa uit de Verenigde Staten toont er haar korte film 'Quarantine', waarin een oude man terugkijkt op zijn leven vanuit een vervallen gebouw uit het slavernijtijdperk. De jongeman in de film danst op moderne muziek.
'Faces' is te zien van 21 tot en met 29 april.
Locatie: de Art Gallery van het WTC in Rotterdam.
Meer informatie: www.faranu.blogspot.com/

DANS & THEATER

Bo ta bi ba den mi potmoni, Juni Aniceta
Een modern theaterstuk met als onderwerp de jonge dames die men portemonneezuigers noemt.
Het zijn sexy dames die in je portemonnee blijven hangen tot die helemaal leeg is.
Een verrassende voorstelling over mannen die geld hebben en vrouwen die van geld houden.
Houd je portemonnee goed vast als je die meeneemt.
Zaterdag 24 maart om 21.00 uur
Zondag 25 maart om 15.00 en om 20.00 uur
Vrijdag 30 maart om 21.00 uur
Zaterdag 31 maart om 21.00 uur
Zondag 1 april om 15.00 en om 20.00 uur
Plaats: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden

Contemporary Dance
De Jacksonville University of Dance uit Florida is voor de tweede keer op Curaçao met een nieuwe dansvoorstelling voor een nieuwe generatie. De studenten van Jacksonville University gaan bij Teatro Luna Blou een dans uitvoeren waarin ze de grenzen verleggen. Het wordt gegarandeerd een spannende avond uit.
Vorig jaar was de voorstelling compleet uitverkocht en dit jaar wordt dit weer verwacht. De reis naar Curaçao is om de studenten een kans te geven hun talenten in andere landen en culturen te ontwikkelen.
De dansopleiding biedt ballet, jazz, moderne danstechnieken, creatieve compositorische projecten, historisch en theoretisch denken, multi-performance dansen en esthetiek.
Mis deze prachtige dansvoorstelling niet en laat u verrassen door de kwaliteiten van de studenten van de Jacksonville University of Dance.
Vrijdag 23 maart om 19.30 uur
Prijs volwassenen: 15 gulden
Prijs kinderen: 10 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou

Boskwiri & Friends
Een moderne stand-up comedy versie met: Chokoy, Loloy, Dibo, Vale Croes & Boskwiri. Een voorstelling om te lachen met een fantastische opening met Whitney Houston, Michael Jackson en Celia Cruz. Een voorstelling die u niet kunt missen. Een avond vol humor!
Dinsdag 27 maart om 20.00 uur
Plaats: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden

Tisha
'Tisha' gaat over een bijna vijftienjarig meisje dat voor complexe keuzes komt te staan op het gebied van relaties, zwangerschap en de tradities waarmee zij is opgegroeid. De onderliggende vraag is of we ons eigen lot kunnen bepalen. Of staat ons lot al vast?
'De oude Wela Mateo runt een loterij aan huis waar ze geluk, medische tips en magische voorspellingen verkoopt aan wie die maar hebben wil. Zij verwacht dat haar achterkleindochter Tisha op een dag haar plaats zal innemen en net als alle Mateo-vrouwen vroeg kinderen zal krijgen. Maar Tisha is nog geen 15 en droomt van de kansen die de wereld haar te bieden heeft. Kan zij haar toekomst in eigen handen nemen en de cirkel van tradities doorbreken? De druk om zich neer te leggen bij haar lot groeit met de dag...'
Zoals we kennen van Teatro KadaKen en artistiek leider Albert Schoobaar is de voorstelling dynamisch en vol humor. Tegelijkertijd krijgt het publiek een spiegel voorgehouden. Want dat is waar KadaKen voor staat: het maken van theater dat - zonder te oordelen - een handvat geeft om na te denken en in gesprek te gaan over de eigen situatie. Voor de vorige productie is KadaKen mede daarom genomineerd voor een Appeltje van Oranje, een koninkrijksbrede onderscheiding voor initiatieven die een positieve bijdrage leveren aan de samenleving.
Een voorstelling waarin traditie, seksuele moraal en de eigen keuze tegen het licht worden gehouden. Teatro KadaKen heeft geen kant-en-klare antwoorden, maar kijkt kritisch en met humor en poëzie naar de wereld om ons heen.
Dinsdag 27 maart om 20.00 uur
Zaterdag 31 maart om 20.00 uur
Zondag 1 april om 15.00 uur
Plaats: La Tentashon
Entree: 25 gulden

MUZIEK

Avila Chamber Music Extravaganza
Zondag 25 maart om 11.00 uur in La Belle Alliance: 'The great romantics' met Susanna Phillips, sopraan, Paul Neubauer, viola, Anne-Marie McDermott aan de piano, Kerry McDermott, violin en Maureen McDermott, cello. Kaarten zijn verkrijgbaar bij de receptie van het Avila Hotel (461.4377). Volwassenen 50 gulden, studenten en kinderen 15 gulden. Voor meer informatie: www.avilahotel.com/artinavila.

Jazz fundraisingconcert
De Music School Maria Cornelia Foundation organiseert op 27 maart om 20.00 uur op de Freewinds een concert als fundraising. Entree is 25 gulden. Eldridson 'El Genio' Eugenia is gastzinger, op de percussion is Ernie Gregorius, op de drums John Politakis, elektrische gitaar Patrick Zachary, trompet Dennis Aalse en dirigent Hector Sampson.

FILM

Curaçao International Film Festival Rotterdam (IFFR)
Vierdaags filmfestival georganiseerd door het IFFR en de Fundashon Bon Intenshon. Alle films worden vertoond in The Cinemas Curaçao en alle evenementen vinden plaats in en rond het Renaissance Hotel-complex.
Zie verderop op deze pagina. Houd de website curacaoiffr.com in de gaten voor het programma en updates.
Datum: 29 maart - 1 april
Locatie: The Cinemas
De kaartverkoop is inmiddels begonnen.

Filmhuis Openbare Bibliotheek
12 april: A somewhat gentle man
10 mei: El ultimo verano de la Boyita

BOEKEN & LITERATUUR

Verhalen uit Gabon, Oman en Curaçao
Eind deze maand komt bij freemusketiers (www.freemusketeers.nl) het boek uit van dokter Bob Schuringa, 'Verhalen uit Gabon, Oman en Curaçao', met meerdere illustraties. In 1973 was Bob Schuringa co-assistent in het Sehos. In 1977 komen hij en zijn vrouw terug naar Curaçao, waar hij dan werkzaam is als chirurgisch assistent in het Sehos en vervolgens wordt hij huisarts bij de Shell-raffinaderij. In 1981 verhuist het gezin naar Yenzi, Gabon. Daarna werkt hij als arts in de PDO\Shell-kliniek te Oman en in 1986 vertrekt het gezin naar Gabon, Port-Gentil. In 1991 keren ze terug naar Curaçao.Het werk bestaat uit zes geromantiseerde semi-autobiografische verhalen over Gabon, Oman en Curaçao. Elk verhaal heeft iets mysterieus. Het achtste graf vertelt over een ex-Shell-arts, die na omzwervingen terugkeert naar een door een virulent virus uitgestorven Gabon. In Het Hoogste Punt wordt een waditrip in Oman ven. De Vlucht is een verslag over gebeurtenissen tijdens de opstand van 1989 in Gabon. Op Curaçao ontdekt Titia op mystieke wijze haar rol in de 'legende' van Het Kind van Landhuis Ronde Klip. Ras Al Hadd is een verhaal over een tocht naar het schildpaddenstrand in Oman. In De tweeling van Hélène overleeft een pasgeboren tweeling de gecompliceerde bevalling en de ban van de zwarte magie. Het boek is te bestellen via www.freemusketiers.nl of www.bol.com, maar zal vanaf 17 april ook op het eiland te koop zijn.
Meer informatie wordt nader bekendgemaakt.

De vodkadrinker
Eindredacteur van de Ñapa en auteur Hans Vaders ('s-Gravenhage, 1949) schreef 'De vodkadrinker' in een duistere en ontluisterende uitbraak van ziekte, algehele malaise en stilstand, dit na een bizar incident dat hem bijna het leven kostte. Als cricketliefhebber en fervent aanhanger van het fameuze team van de West-Indies, weet de vodkadrinker dat het leven niet altijd 'cricket' kan zijn; het verloopt meestal niet eerlijk, het is ronduit pervers en bovenal marginaal. Een glorieus afscheid van zijn geliefde eilanden lijkt nu niet meer mogelijk, meent de oude vodkadrinker. Of wordt het, met de volle fles in het reisvalies, toch nog - in een striemendwitte sneeuwjacht - die laatste treintocht met zijn alter ego de Chinees... Van Wilemstad naar het verre oosten van het oercontinent op weg naar zijn uiteindelijke vooraf bepaalde doel en lot, en route naar zijn strikt persoonlijke brug, naar zijn rivier.
'De vodkadrinker' met beeldende bijdragen van Marcel van Duijneveldt (cover) en Herman van Bergen (portret) is voorlopig slechts exclusief te verkrijgen bij Mon Art Gallery, Rif Fort, Otrobanda. E-mail: seroes@onenet.an

Kind ook gij
Martie Gengers eerste boek 'Kind ook gij' is uit bij boekscout.nl. Dit boek gaat over een kind uit velen, dat bedolven wordt onder het geweld van de wereld om haar heen, waarin zij in 1936 werd geboren, en nog geen 15 jaar later het ouderlijk huis verliet. Met een bagage vol kommer en kwel koopt zij met het stiegeld van een lege bleekwaterfles een krant en leest een advertentie. Het was een tijd die in het hedendaags decor van onvoorstelbare luxe onmogelijk lijkt. Waarin een gezin door de mangel van godsdienstig fanatisme, oorlog, armoede, onverenigbaarheid van huwelijkspartners, verraad, ziekte en dood gaat. Maar ook een tijd van heldenmoed, hulp in nood en de anonieme goedheid van zovelen.
Kind ook gij, Martie Genger, 422 pagina's, paperback 16 x 24cm, ISBN 978-94-6176-819-3. Te bestellen bij de schrijfster zelf: emailadres: marron@cura.net voor 61,60 gulden.

VARIA

Landhuis Groot Santa Martha
Vanaf 1 april 2012, en voortaan iedere eerste zondag van de maand, begint Landhuis Groot Santa Martha met een Open Dag. Er is een keuze uit verschillende soorten krioyo-maaltijden, een buffet, lekkernijen en drankjes. Ook zijn er producten van de werkplaatsen te koop.
Tijd: 09.00 - 15.00 uur.
Toegang volwassenen: 2,50 gulden. Kinderen: 1 gulden.
Voor meer informatie: telefoon 864-7287.

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er vanaf 10.00 uur Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het landhuis.

Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 bent u welkom. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864-1950, 518-7265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

Bij voldoende belangstelling organiseert de Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascencion op vrijdag 30 maart een avondwandeling. Vanaf 16.30 uur bent u welkom op het landhuis. Om 17.00 uur begint de wandeling.
Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave tot 28 maart 2012. tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

NOTEERT U ALVAST

Krusa Laman
Op 19, 20 en 21 april: 5e editie Krusa Laman - Writers Unlimited Curaçao; Festival Internashonal di Literatura, belicht vanuit vier continenten: Afrika, Azië, Europa en het Caribisch gebied/Amerika, met muziek, zang en meerdere presentaties. Thema: Poder di Memoria/The Power of Memory!

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Bon bini na Marshe di Artesania

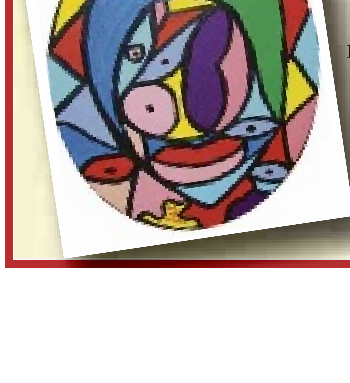

Zaterdag 31 maart verwachten wij u bij
Landhuis Habaai.
Tijd: **10 uur** tot **1400 uur**
Kijk uit naar de tafel van **Jolande Wijks**
met diverse schilderijen die met tijd, zorg
en vooral liefde gemaakt zijn door haar.
Vraag naar de 'Deal van de dag'
Kom gezellig langs om veel pracht
te bezichtigen en te bemachtigen.
Even gluren in haar atelier…

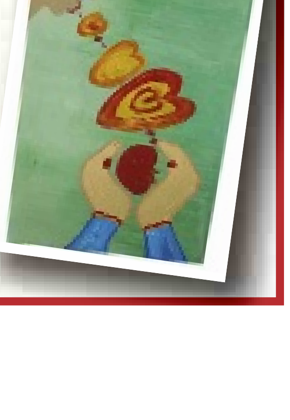

Eerste Curaçao IFFR

De eerste editie van het Curaçao International Film Festival Rotterdam (Curaçao IFFR) begint komende donderdag. Het festival biedt 27 lange films, van documentaire tot fictie, en elf korte. Met name recente onafhankelijke films, documentaires en korte films uit alle werelddelen zijn te zien in The Cinemas, waar het evenement plaatsvindt. Er valt te genieten van films voor alle leeftijden. Curaçao IFFR is een initiatief van Gregory Elias van Fundashon Bon Intenshon en wordt georganiseerd in samenwerking met het International Film Festival Rotterdam.

De openingsfilm van het festival is Marley, een documentaire over het leven, de muziek en de invloed van Bob Marley, die zijn Caribische première beleeft tijdens het festival. De Schotse filmmaker Kevin Macdonald is aanwezig om de vertoning van zijn film te introduceren. Macdonald is bekend van onder meer One Day in September en het veelvuldig bekroonde The Last King of Scotland. De regisseur kreeg voor Marley toegang tot het familiearchief en gebruikt, naast interviews, beelden van concerten en gesprekken met Marley. Natuurlijk zijn hits als 'No Woman, No Cry' en 'I Shot the Sheriff' in de film opgenomen.

Curaçao IFFR vertoont tevens – wereldpremière – Nochi no ke laga mi bai (The Night Holds Me Back) van Catrien Ariëns, een documentaire over de ontwikkeling, onderdrukking en de onverwoestbare kracht van tambú, geproduceerd door Corona Pictures uit Amsterdam.
Er worden 'Caribbean Classics' als Suite Habana (Cuba, 2003) van Fernando Pérez en de muzikale documentaire Panman, Rhythm of the Palms (Sint Maarten, 2007) van Sander Burger gedraaid.

Vele filmmakers zullen tijdens het Curaçao IFFR aanwezig zijn om hun films te introduceren. Daaronder bevinden zich behalve Kevin Macdonald, Tata Amaral (Antonia), Pedro González-Rubio (Alamar) en Roberta Marquez (Rânia).

Aan het festival is een korte film-competitie voor jong filmtalent verbonden: 'Short Movies, BIG Stories'. De voorrondes zijn in volle gang. Er werden 34 films ingezonden en de drie prijswinnende korte films worden vertoond tijdens Curaçao IFFR.

Festivalbezoekers kunnen genieten van de speciale filmmuziek-uitvoeringen door de drie jeugdorkesten van Curaçao (Akademia di Músika Edgar Palm, Fundashon Orkesta Sinfóniko Hubenil Kòrsou en het Jeugdorkest onder leiding van Dennis Aalse) bij de fontein op het plein naast het Renaissance Hotel. Ook kan een tentoonstelling worden bezocht van klassieke en vintage camera's daterend vanaf 1872.

Het International Film Festival Rotterdam is een van de grootste culturele evenementen in Nederland. Het festival biedt een podium aan jong filmtalent, filmauteurs met een onafhankelijke en vernieuwende signatuur en filmmakers of kunstenaars die innovatief grenzen verkennen en overschrijden. Het festivalprogramma bestaat geheel uit films die nog niet eerder in Nederland te zien waren. In 2012 telde de 41e aflevering van het festival 274.000 bezoeken.

Kaarten zijn verkrijgbaar bij de Centrale Kassa van The Cinemas, dagelijks van 12.00 tot 23.00 uur.
De reguliere prijs van een kaartje is Nafl. 13,50 (Nafl. 6,50 met een Two-for-One-voucher of voor ouderen vanaf 60 jaar).
Meer informatie: www.curacaoiffr.com

Tempo doeloe in Jakarta:

'Het kerkhof der Europeanen'

Amper zeventig jaar geleden was Batavia nog de hoofdstad van Nederlands-Indië. Wat vind je daar in het huidige Jakarta nog van terug?

Tekst en foto's: Marius Bremmer

Jakarta is een miljoenenstad vol hoogbouw, chaotisch verkeer en massa's mensen, maar in Kota ('stad') heeft de tijd een beetje stil gestaan. Deze noordelijke wijk van Jakarta valt samen met het ommuurde Batavia uit de tijd van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC). Hier kan je op zoek naar tempo doeloe, de goede oude tijd van ons Indië.

Een mooi uitgangspunt voor het verkennen van vroeger is 'The Batavia Hotel'. Dit logge en nietszeggende logement verrees op de plaats van fraaie historische bebouwing. Het mooiste plekje in het hotel is voor het raam van je hotelkamer, aan de straatkant. Daar overzie je de hot spots van het voormalige handels- en bestuurscentrum van Nederlands-Indië. Ook belangrijk, hier zie je het hotel zelf niet en ruik je evenmin het stinkende water van de Kali Besar, de grote gracht die voor het hotel langs loopt. Het vieze water is ondiep, een brij van vuilnis stroomt langzaam richting zee. Ooit waren er meer grachten in dit laagste en ongezondste deel van de stad. Door de malariamug, besmettelijke ziekten en andere tropisch ongemak kreeg Batavia de bijnaam 'het Kerkhof der Europeanen'. De helft van de nieuwkomers overleed binnen enkele jaren.

Batavia had een rechthoekig stratenpatroon, de ideale stad volgens Simon Stevin. Dicht bij de haven waren de pakhuizen van de VOC, hier woonde de uit Europa afkomstige bevolking. Hollandse renaissancestijl kenmerkte hun huizen, later aangevuld met classicistische barok. Je ziet nog verrassend veel van vroeger, maar opwinding daarover vermengt zich met teleurstelling. Veel langs de gracht is slecht onderhouden, staat leeg of verkeert in verregaande staat van verval. In dit klamme klimaat legt eeuwenoud erfgoed het af tegen de tand des tijds en het doet pijn om dat te zien.

Kijkend over de Kali kan je mijmeren over hoe het hier vroeger moet zijn geweest: witte mannen in tropenkostuums, kokette rijke dames in koetsjes omgeven door inheemse bedienden, straatventers en koelies met draagstokken. Schuin aan de overkant liep kantoorpersoneel het statige gebouw van handelshuis Internatio binnen. De façade staat nog fier overeind, aan de achterkant is het prachtige gebouw half ingestort.

Links, aan het einde van de Kali Besar ligt de Hoenderpasarbrug, een heuse Hollandse ophaalbrug! Bij deze brug werd eeuwenlang de groente- en hoendermarkt gehouden en zelfs vandaag de dag is hier nog levendige handel. 's Avonds is het gezellig, je waant je er dan niet in een miljoenenstad. De brug werd gelukkig gerestaureerd, net als de Westzijde Pakhuizen van de VOC uit 1652. Nog oudere pakhuizen - uit 1633 - maakten helaas plaats voor asfalt.

Aan de Kali Besar staat ook het uit bakstenen opgetrokken woonhuis van Gustaaf Willem baron van Imhoff. Aan de buitenkant een sober pand: pracht en praal toonde je destijds vooral binnen! Een gevelsteen in het Bahasa Indonesia noemt het bouwjaar 1730 en het feit dat de baron van 1743-1750 'Gouverneur-generaal der VOC' was. Hier huisde twee eeuwen later de directie van de firma Tiedeman en van Kerchem, 'suikerhandelaren te Batavia'.
Aan de overkant van de Kali Besar staat bovenop een groot gebouw in gietijzer geschreven: 'Assurantie Kantoor'. Het herbergde een keur aan 'cultuur- en landbouwmaatschappijen' en een zwik 'zee- en brandassurantiemaatschappijen'. Een verbaasde portier wil wel even poseren voor de marmeren stenen in de hal. Die tonen nog de namen van de firma's die hier zaten. De meest bekende is die van 'N.V. Assurantie-Maatschappij De Nederlanden van 1845', de voorloper van Nationale Nederlanden.
Oversteken als voetganger kan in Jakarta alleen met gevaar voor eigen leven, zelfs in het relatief rustige Kota. Een ononderbroken rij auto's, brommers en busjes raast over de weg, rakelings langs het enorme gebouw van de vroegere 'Javasche Bank', de naam nog duidelijk leesbaar boven de zuilenrij.
Een vaste brug over de Kali Besar voert naar het Taman Fatahillah, het voormalige Stadhuisplein. Het vroegere stadhuis heeft een elegante classicistische barokgevel uit 1710 en in het timpaan staat nog steeds 'Gouverneurskantoor'. Nu zit hier het Historisch Museum van Jakarta, dat de moeite van een bezoekje meer dan waard is.
Aan de overkant staat het Kantor Pos, het voormalige hoofdpostkantoor. Buiten toont een karakteristieke hoge rode gietijzeren brievenbus de geruststellende tekst: 'de lichting is geschied'.
Op dit voetgangersplein - een unicum in Jakarta - komt lokale jeugd van alle kanten op toeristen af om Engels te oefenen. Het zijn steeds dezelfde vragen uit een lijstje van school, de antwoorden moet je inspreken in hun smart phone. In 'Café Batavia', met fraai koloniaal interieur compleet met koninginnenportretten, kan je even van bijkomen bij een kop cappuccino. De menukaart - om pasta zit je in Indonesië toch niet verlegen - is voor lokale begrippen toch echt te prijzig.
In straatjes rond het plein zie je typische top- en trapgevels. In één van die gevels boort zich een airco dwars door een kleurig tegeltableau met het wapen van Amsterdam.
Aan het stationsplein, in het gebouw van de vroegere Nederlands-Indische Handelsbank huist nu een museum, maar dat is al jaren dicht. Tegen alle verwachtingen in is het station zelf (uit 1929) nog wel open: ir. Frans Ghijsels ontwierp het in opdracht van de Staats Spoorwegen (SS) en de Batavia Ooster Spoorweg Mij (BOS), getuigt een glimmende gevelsteen.

De haven van Soenda Kelapa - zo doopte men de haven van Batavia na de onafhankelijkheid - is onmisbaar bij de herbeleving van tempo doeloe.
Hier lijkt na de soevereiniteitsoverdracht - de definitieve onafhankelijkheid van Indonesië in 1949 - niets maar dan ook niets veranderd! Op de achtergrond torenen de flats van Jakarta boven alles uit, maar op de voorgrond ligt de kade tjokvol Boeginese schoeners: traditionele houten boten uit Zuid-Sulawesi, met sierlijke lijnen, met houten voorstevens zoals bij karvelen, zeilschepen met gladde boorden. Het woord stukgoed is hier springlevend. Koelies beladen in ijltempo schepen, hun lijven wit uitgeslagen van het rondstuivend meel. Kleine Aziatische gestaltes gaan gebukt onder het gewicht van gestapelde zakken meel, twee stuks van elk vijfentwintig kilo. Voor omgerekend 2 euro per dag draven mannen met zakken kunstmest en cement van veertig kilo op hun schouders. Arbodiensten in het voormalige moederland zouden er van gruwelen! Het is balanceren vanaf de kade, over smalle en doorbuigende looplanken, op weg naar het ruim van de klaarliggende traag ogende schepen die toch haast hebben.
De enkele toerist op de kade wordt aangesproken door souvenirverkopers die verbazingwekkend goed Nederlands spreken. Ze halen miniatuurvaartuigen uit hun tassen en voor een briefje van vijf euro heb je al een fles met daarin een mooi scheepje. Jonge jongens azen erop om de toerist in een bootje mee te nemen langs een schouwspel dat nog indrukwekkender is dan menig bezoek aan maritieme musea. Hier is vergane glorie niet vergaan.

Niet ver van de kade zijn eethuisjes waar je heerlijk Javaans kunt eten, havenwerkers slurpen er soto ajam naar binnen. Even verderop loopt een dame zoals je in havens wel vaker tegen komt: waar zeelui zijn is prostitutie.

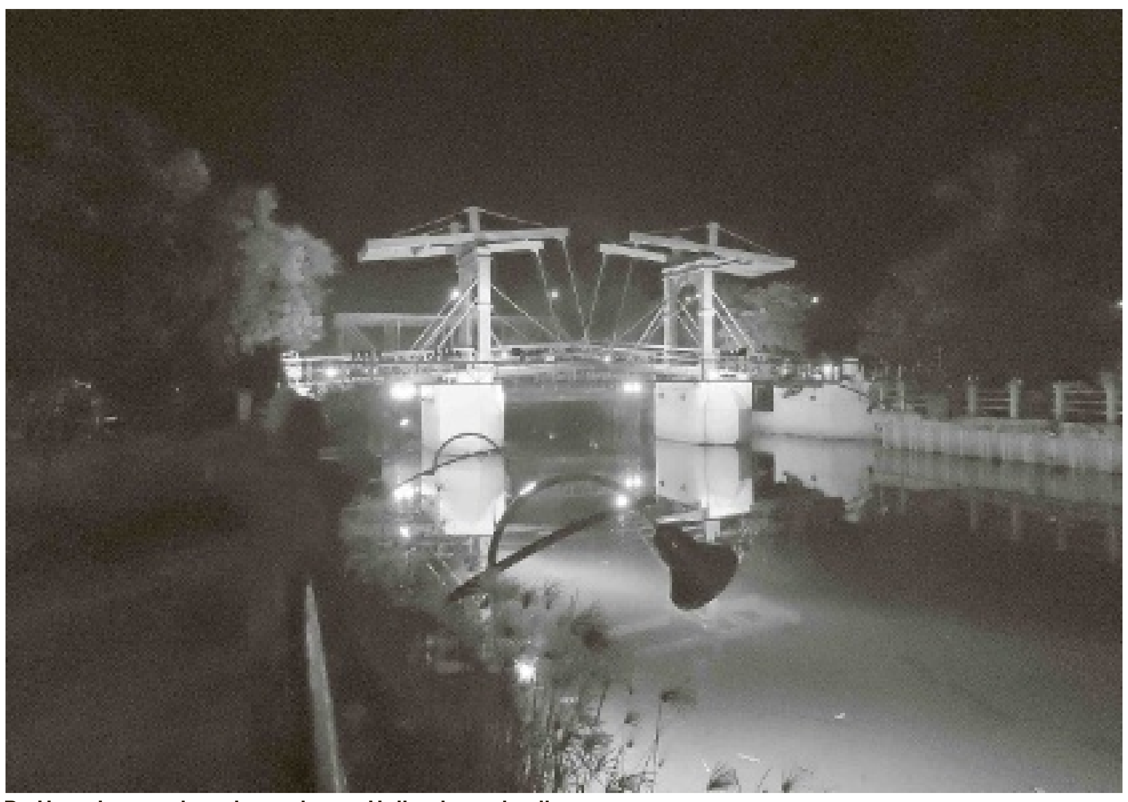
De Hoenderpasarbrug is een heuse Hollandse ophaalbrug.

Batavia

Batavia gaat terug tot de tijd van het hindoeïstische Koninkrijk Soenda in de 14e eeuw. De stad heet dan Soenda Kelapa ('Kokos van Soenda'). Portugezen dringen er binnen voor de handel in 'peperdure' peper. In 1527 neemt moslim-prins Fatahilla de macht over en noemt de stad Jayakarta of Jacatra ('volledige overwinning'). De Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) koopt grond van de islamitische sultan en bouwt het 'Huis Nassau'. Deze factorij (= handelspost) breidt uit tot 'het Kasteel', een fort dat de business tegen de Engelsen moet beschermen. In 1619 vestigt Jan Pieterszoon Coen met geweld Nederlands bestuur. Bij het fort bouwt men Batavia: een stad met stadsmuren en grachten. Dat wordt het bestuurs- en handelscentrum van Nederlands-Indië. In de 19e eeuw groeit de stad buiten de muren. Men ontwikkelt de villawijk Menteng en het gebied rond het Koningsplein. Daar, aan het huidige Medan Merdeka (Vrijheidsplein) staan nu nog koloniale monumenten zoals de protestantse Willemskerk, met nog elke zondag diensten in het Nederlands.

De portier van het voormalige Assurantie Kantoor begrijpt niets van de belangstelling voor de namen van voorheen.

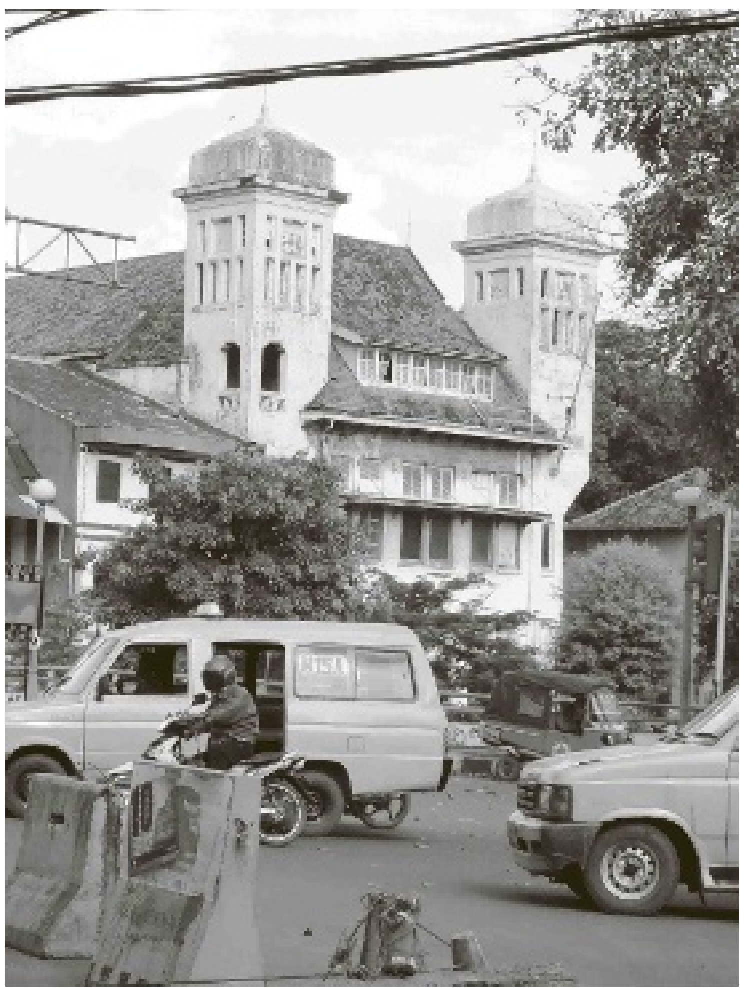
De façade van het Internatio-gebouw staat nog fier overeind, de achterkant is half ingestort.

Schooljeugd voor het voormalige stadhuis van Batavia oefent graag hun Engels op toeristen.

Voor het 'Kantor Pos' staat nog een oude Nederlandse brievenbus.

Leesvoer

Met stille trom

'In 1962 was het afgelopen met de Nederlandse overheersing op Nieuw-Guinea, tropisch eiland in de Pacific. Deze roman beschrijft de laatste stuiptrekkingen van ons kolonialisme...'

Zo werd in 1963 Springers eerste roman aangekondigd. Het boek werd vervolgens niet gepubliceerd. De auteur trok het manuscript terug, omdat hij er bij nader inzien het drama van de oorspronkelijke bevolking in miste. Bijna vijftig jaar later zei hij: "Ik had juist tóén de kans moeten grijpen om het publiek te laten weten hoe wij verbeten onze plicht tegenover de aan ons toevertrouwde Papoea's bleven doen."

Springer, pseudoniem van Carel Jan Schneider, overleed in november vorig jaar. Wat zijn debuutroman had moeten zijn, is bewerkt en alsnog gepubliceerd, waarmee deze geschiedenis toch nog aan de vergetelheid is ontfutseld.

Titel: Met stille trom
Auteur: F. Springer
Uitgever: Querido
ISBN/EAN: 9789021442129

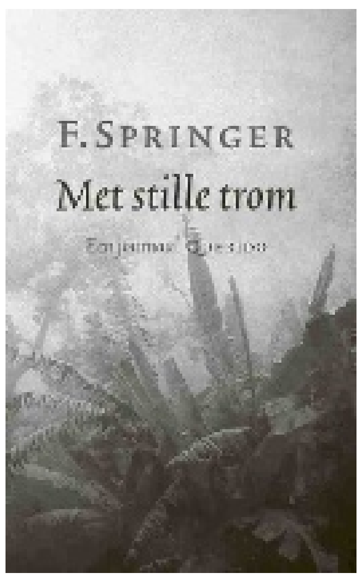

Ars Poëtica

Eén aar is al het koren

Eén aar is al het koren
Eén veer is een levende en zingende vogel
Een mens van vlees is een mens van droom
De waarheid is ondeelbaar
De donder verkondigt de daden van de bliksem
Een gedroomde vrouw wordt altijd een geliefde van vlees
De slapende boom spreekt groene orakeltaal
Het water babbelt maar en herhaalt zicht nooit
In de weegschaal van de oogleden is de droom van geen gewicht
In de weegschaal van een tong die raaskalt
Een vrouwentong die ja zegt tot het leven
Slaat de paradijsvogel zijn vleugels open

Octavio Paz
(1914-1998)

VOEDSELBANK
Curaçao
www.voedselbank-curacao.org
De Voedselbank helpt al 40 jaar. Help ons helpen!

Huntu Kòrsou

Caribbean SIDS, een mega-samenwerking (1)

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

Dit is het eerste artikel van een drieluik naar aanleiding van de conferentie 'Governance for sustainable Development of Caribbean Small Island Developing States' die op 7, 8 en 9 maart voor de tweede maal is gehouden bij de University of Curaçao (UoC). De komende twee jaar (2013 en 2014) krijgt deze conferentie een vervolg, eveneens op het eiland. Deze week besteed ik aandacht aan het belang van de Unesco-leerstoel voor Curaçao.

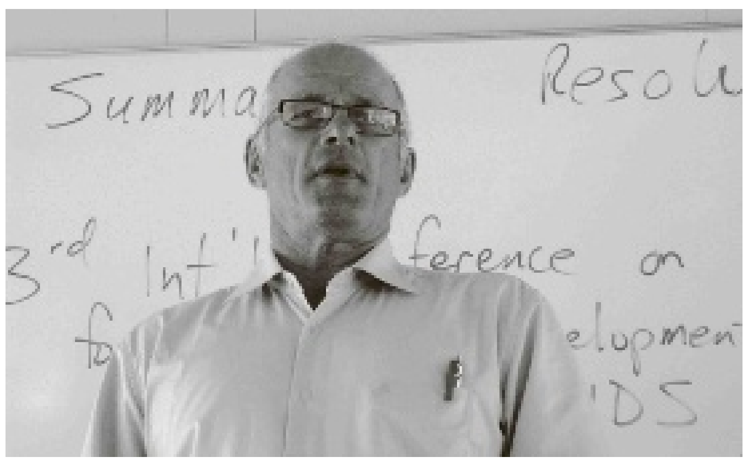

Voorzitter van de conferentie Mark Hawkins.

Een bijzondere samenwerking, dat is waar ik het deze keer over wil hebben. Een samenwerking tussen verschillende landen die elkaar ondersteunen in het proces van duurzame ontwikkeling. Volgens mijn concept van de vier stappen binnen het proces van duurzame ontwikkeling gaat het daarbij om het hoogste niveau van samenwerking, namelijk het meganiveau. Enige tijd geleden schreef ik in een van mijn columns over duurzame ontwikkeling op meganiveau: 'Het meganiveau is het laatste en omvat mondiale relaties, zoals hoe landen samenwerken aan het oplossen van het klimaatvraagstuk of het oplossen van het hongerprobleem. Het ideaalbeeld is dat naties vanuit eigen verantwoordelijkheid verbindingen leggen en samenwerken aan een duurzame wereld. Ook hier spelen open dialoog en samenwerking een cruciale rol'. En dit is waar het om draait tijdens de driedaagse conferentie 'Governance for sustainable Development of Caribbean Small Island Developing States' (Caribbean SIDS). Via deze weg wordt samengewerkt aan een duurzame Caribische regio.

De conferentie werd georganiseerd door de Unesco Leerstoel op Curaçao, een samenwerkingsverband tussen Unesco en de University of Curaçao. Het doel van deze leerstoel is om een kenniscentrum te zijn in het kader van beleidsgericht onderzoek op het gebied van duurzame ontwikkeling van SIDS.

Voorafgaand aan deze conferentie had ik een interessant gesprek met twee belangrijke personen achter deze conferentie: Francis de Lanoy, waarnemend rector-magnificus van de UoC en Mark Hawkins, voorzitter van de conferentie en hoofd onderzoek bij de faculteit van sociale en economische wetenschappen. In ons gesprek gingen wij in op het belang van de Unesco-leerstoel, de conferentie en de SIDS voor Curaçao in haar weg richting een duurzame samenleving.

Volgens De Lanoy is de aanwezigheid van een leerstoel in samenwerking met Unesco "iets waar wij trots op mogen zijn en een teken dat wij als land als serieuze partner van de Unesco gezien worden. De meerwaarde van deze leerstoel is dat het de mogelijkheid biedt aan de universiteit om zich te richten op wetenschappelijk onderzoek op het gebied van Caribbean SIDS en duurzame ontwikkeling. En zichzelf te verbinden door kennisuitwisseling en samenwerking met andere universiteiten uit de regio. Zo kunnen wij leren van onze Caribische buren en zij van ons, waardoor wij niet zelf het wiel uit hoeven te vinden", aldus De Lanoy. "Het met elkaar praten over gemeenschappelijke problemen en de aanpak hiervan brengt inspiratie en samenwerking tot stand. En tegelijkertijd verbreedt het onze kijk op duurzame ontwikkeling."
Behalve inzake het uitwisselen van kennis biedt de leerstoel de mogelijkheid dat wetenschappelijke kennis gebruikt kan worden door onze overheid bij het formuleren van visie en beleid gericht op duurzame ontwikkeling.

Tot slot maakt de aanwezigheid van de 'Unesco Chair' het mogelijk dat studenten worden opgeleid en gespecialiseerd zijn op dit vlak en straks als managers en wetenschappers hun bijdrage kunnen leveren aan een duurzame toekomst van Curaçao en de regio. De Lanoy: "Dit brengt met zich mee dat Curaçao zijn eigen wetenschappelijke basis heeft gevormd en volledig gebruik kan maken van haar capaciteiten. En daar ook trots op is. En zo dragen de Unesco en de UoC samen bij aan zelfbewuste overheden en studenten."

Volgende week ga ik in op de betekenis van SIDS in relatie tot Curaçao en de uitdagingen in het kader van duurzame ontwikkeling.

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is v oorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die duurzame ontwikkeling op Curaçao be vordert door onder meer kennisuit - wisseling. Meer inf o: www.huntukorsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou

Spotlight op dieren

Cavia's (2)

Vorige week heeft u kunnen lezen dat de tanden en kiezen van cavia's levenslang doorgroeien. Dit kan problemen geven met eten en zich uiten door het alleen spelen met het voedsel, maar het niet opeten.

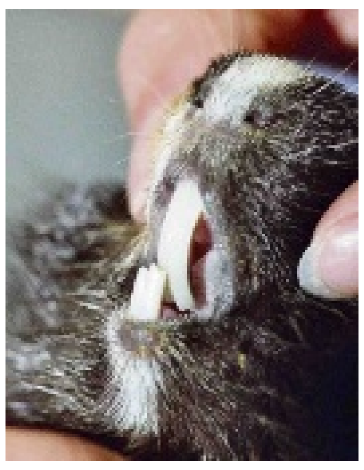

Tekst: Margot Hack

Wanneer een cavia een verminderde eetlust heeft, is het zaak om naar de dierenarts te gaan om te kijken wat het probleem is. Wanneer dit komt door te lange tanden en/of kiezen zullen deze afgeknipt moeten worden en in het ernstigste geval ook met een frase rechtgeschuurd moeten worden. Dit gebeurt meestal onder lichte verdoving.

Volgens sommige theorieën wordt deze afwijking veroorzaakt door een gebrek aan vitamine C. Het in ruime mate verstrekken van deze vitamine zou dan uitkomst bieden. In sommige gevallen weigert de cavia na alle behandelingen nog steeds te eten. Er moet dan tot dwangvoeding over worden gegaan. Met een injectiespuit zonder naald kan een papje van in water gekookt haverslijm gemengd met fijngemaakte worteltjes en druivensuiker ingegeven worden via de bek. Ook potjes Olvarit (babyvoer, en dan wel het liefst met een smaak waar de cavia van houdt) kunnen uitkomst bieden. Soms duurt het enige weken voordat het dier weer uit zichzelf gaat eten.

Naast de voeding is het ook belangrijk dat de cavia zich niet verveelt. Het is daarom verstandig om een paar speeltjes in het verblijf te leggen. Een cavia is een knaagdier en je doet het dier dan ook geen groter plezier dan het een stuk hardhout of wat wilgentakken te geven. De cavia zal hieraan gaan knagen en dit houdt hem/haar ook levendiger. Allerlei schommels en tredmolentjes zijn niet geschikt voor een cavia, want daar kan het dier zich lelijk aan verwonden. Het zijn nu eenmaal niet de meest lenige diertjes. Voor jonge dieren is het echt het leukst om overal doorheen en overheen te kunnen rennen. Voor deze groep zou je dus wat verhogingen en klimgaten kunnen aanbrengen.

Vanwege de kans op beschadiging is ook de bodembedekking van de kooi van belang. Deze mag nooit uit gaas bestaan, want dat verwondt de voetzooltjes. Ernstige kreupelheden en ontstekingen kunnen daar het gevolg van zijn. Een goede bedekking bestaat uit turfmolm of zaagsel/houtvezel of krullen. Deze producten houden het hok droog en voorkomen zoveel mogelijk dat er allerlei vieze luchtjes vrijkomen. Een nadeel van turfmolm is dat het stuift. Wanneer u een erg actieve cavia heeft kan er op de omliggende spulletjes dan ook een donker laagje stof komen te liggen. U zou er dus voor kunnen kiezen om een laagje hooi op de turflaag te leggen om stuiven te voorkomen.

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

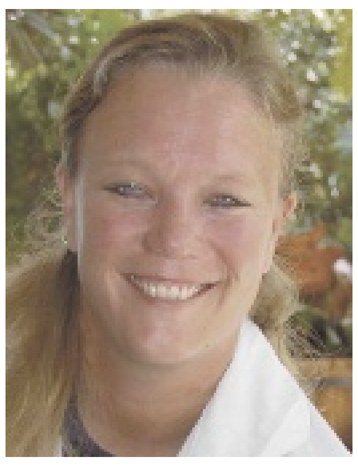

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Stortregen; 6. scheepskeuken; 12. kraaiachtige vogel; 14. draagtoestel; 15. familielid; 17. oude lengtemaat; 18. bijbelse figuur; 20. voorvoegsel; 21. dierengeluid; 22. bedeesd; 24. marskramer; 25. zandheuvel; 26. watering; 28. barenspijn; 29. kunsttaal; 31. oevergewas; 35. huiduitwas; 37. stookolie; 38. vierkante zuil; 40. rivier in Oostenrijk; 43. woonboot; 45. oppervlaktemaat; 47. Turkse titel; 48. plaats in de Ardennen; 50. kort geleden; 51. loopvogel; 53. uitroep van spijt; 54. persoonlijk vnw.; 55. deel van een fuik; 56. lidwoord; 58. muzieknoot; 59. behartiging; 61. ceintuur; 63. opschepper; 64. geleivormige stof.

VERTICAAL:
1. Kruiderij; 2. bijwoord; 3. dicht; 4. wielerterm; 5. klein kind; 7. rivier in Siberië; 8. Nieuw–Zeelander; 9. kerkelijke straf; 10. bijbelse stad; 11. uitje; 13. wereldoorlog; 16. reeds; 18. windvrij; 19. groet; 21. geliefde van Zeus; 23. Spaanse uitroep; 25. gevangenis; 27. bedwelmend middel; 30. klein mens; 32. elektrisch geladen deeltje; 33. aanwijzend vnw.; 34. bergweide; 36. atmosfeer absoluut; 38. asvaalt; 39. ten algemenen nutte (afk.); 41. bloeiwijze; 42. raceauto; 44. richting; 45. sprookjesfiguur; 46. bouwland; 47. dieptemeter bij duikboten; 49. uitroep; 52. spil; 54. dwaas; 57. lievelingskostje; 59. aldus; 60. persoonlijk vnw.; 61. muzieknoot; 62. muzieknoot.

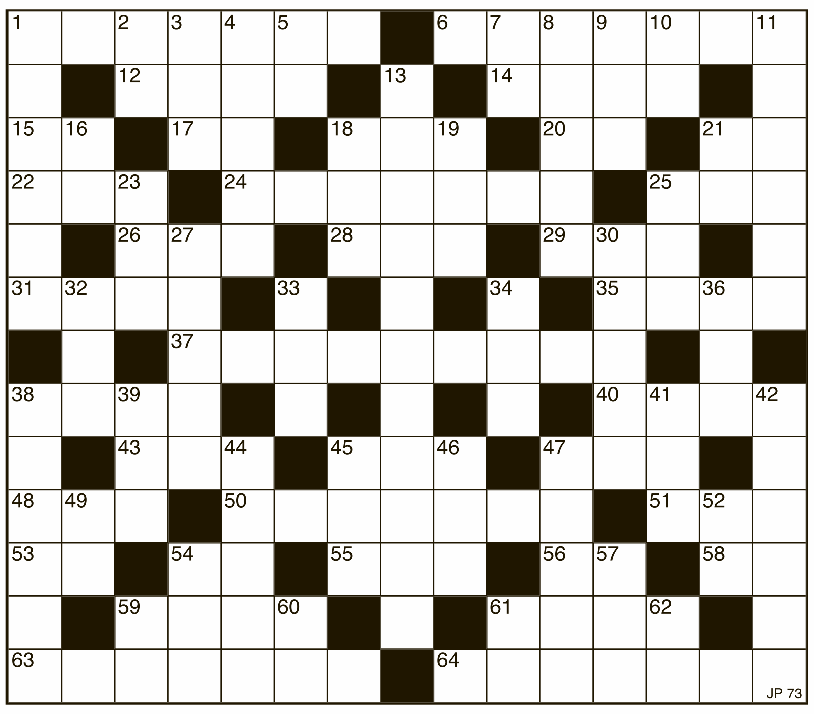

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

L.R. Croes
Seroe Colorado 243
Aruba

Marlène Leito
Soto 10
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m.Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

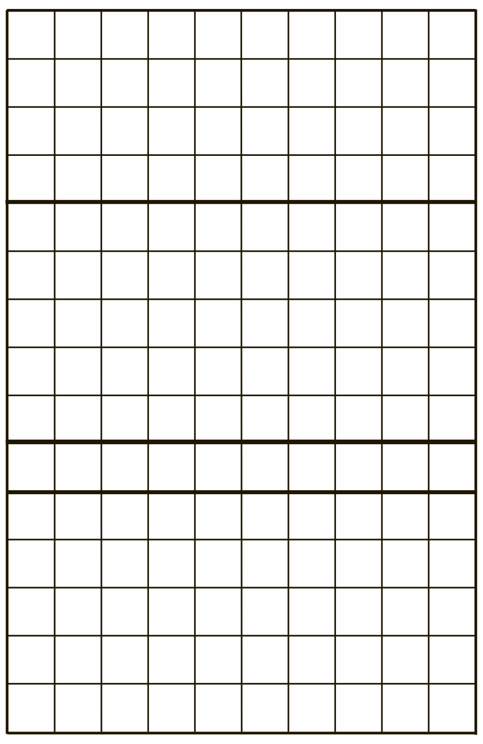

1. Autoped, trottoir, affiche;
2. doctrine, kweker, schriftteken;
3. niet één, hemelgeest, Europese taal;
4. rivier in Duitsland, voorzetsel, ovaal;
5. voldoende gekookt, visbeentje, borg;
6. schaakstuk, ranonkelachtig plantengeslacht, mening;
7. gaard, uitspreken, uit elkaar;
8. toespraak, dierlijk product, drijfijzer;
9. insect, schmink, uitgewekene;
10. zoom, gissen, woedend.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

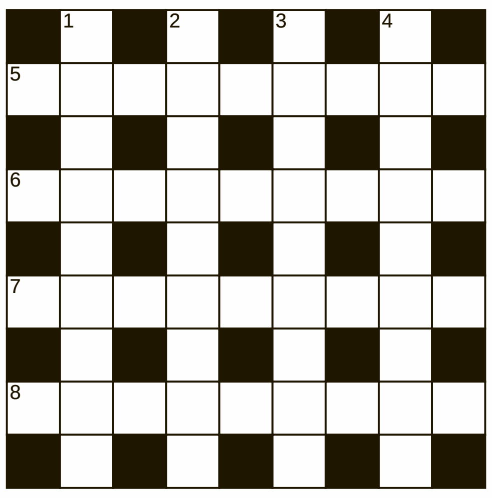

Horizontaal:
5. Varensgast van de zending (5);
Tijdelijke arbeid aan een klok (7);
6. Bepaald geen origineel beeld (6);
Zijn orderportefeuille wordt steeds voller (7);
7. Het onderuitgaan in kwestie (5);
De ondergang van een bijbelse figuur is geldig (7);
8. Het is ook nog honingzoet (4);
Het geluid van het tiende glas (7)

Verticaal:
1. Pochende afnemer (7);
Als schaker schenken (7);
2. Student die in brand staat? (7);
Genoeg hebben van zakken (5);
3. De mond van een kletskous (4);
Geen rustgevende ontvanger (8);
4. Schrijf onduidelijk bij jeuk! (7);
Omsingeling die men op zijn brood krijgt (5)

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

R	G	N	I	G	I	D	L	O	Z	E	B	E
R	U	G	M	D	A	I	V	L	A	S	N	I
U	L	U	I	A	I	N	E	T	S	E	M	L
U	D	E	T	R	N	L	T	P	K	S	E	B
G	O	S	M	C	O	N	S	N	A	I	C	O
I	O	I	H	A	E	L	A	D	T	L	M	L
F	R	N	E	C	N	L	A	P	N	I	E	O
P	N	O	O	K	K	E	E	B	S	O	A	T
I	E	D	E	R	A	R	M	S	O	Q	B	I
R	G	A	E	D	N	L	I	M	U	M	A	A
T	R	V	O	E	N	N	L	A	E	P	R	A
S	O	E	Z	E	A	O	V	E	O	R	A	R
T	M	U	I	I	O	I	E	L	T	R	T	D
A	E	A	P	P	T	A	L	I	E	S	C	S
R	A	V	E	R	Z	O	R	G	E	N	E	I
M	N	G	K	N	A	B	L	E	V	E	N	N

Adonis
Apollo
Aquavit
Balorig
Bezoldiging
Bondslid
Docent
Doema
Draaitol
Eilat
Enamel
Lectuur
Maaien
Manna
Mesten
Morgenrood
Nectar
Nestellakei
Nevelbank
Oblie
Omloop
Palet
Pianissimo
Reuzenreptiel
Salvia
Stremmen
Stripfiguur
Toverklanken
Verzorgen

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

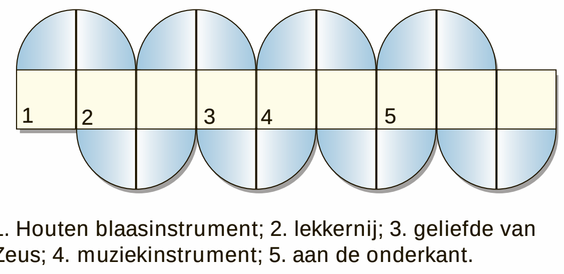

1. Houten blaasinstrument; 2. lekkernij; 3. geliefde van Zeus; 4. muziekinstrument; 5. aan de onderkant.

© Puzzelland/120324

SUDOKU

		3		8	1	7		
2		1	4		9	5		
				7	2			4
5	1			6	7			8
	4		2				6	
3		9		5				
		5	3					2
	3		7		8			
		6				8	9	

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

7	2	6	8	4	3	1	9	5
5	9	3	6	2	1	4	7	8
1	4	8	9	7	5	2	3	6
2	8	7	3	5	9	6	4	1
4	6	5	2	1	7	9	8	3
3	1	9	4	6	8	7	5	2
9	5	2	7	8	6	3	1	4
6	3	1	5	9	4	8	2	7
8	7	4	1	3	2	5	6	9

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Zoals; 5. rus; 8. reces; 13. onze; 14. varia; 16. raat; 17. lei; 18. keg; 19. rib; 21. duo; 22. aden; 25. race; 27. sara; 28. bof; 30. raam; 32. beta; 33. reaal; 35. ruin; 37. ar; 38. clou; 39. cuba; 40. nu; 41. high; 43. groei; 45. mist; 47. eems; 49. tot; 50. kent; 52. veil; 54. vilt; 56. ono; 58. ces; 60. lot; 61. roi; 63. geld; 65. gered; 67. mede; 68. egger; 69. cab; 70. baker. VERTICAAL: 1. Zola; 2. one; 3. aziaat; 4. le; 5. rag; 6. ur; 7. sir; 9. er; 10. cadeau; 11. eau; 12. stoa; 14. ven; 15. air; 18. kea; 20. bar; 23. drachme; 24. boa; 26. caramel; 27. serie; 28. beurt; 29. facet; 31. minst; 32. bah; 33. rog; 34. lui; 36. nut; 42. gevolg; 44. oog; 46. intrek; 48. sic; 50. kit; 51. loge; 53. leg; 54. vod; 55. dier; 57. neg; 59. sec; 60. leb; 62. ode; 64. de; 66. ra; 67. ma. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Buitkomst; 6. stemmeren; 7. labandage; 8. legeraden. Verticaal: 1. Kuitmaken; 2. stompalen; 3. zoverdaad; 4. ijsbergweg. Anagram: 1. kaas-kaars-spraak; 2. earl-lepra-pralen; 3. rein-trein-orient; 4. ster-kerst-orkest; 5. roer-retor-rector; 6. snip-prins-sprint; 7. egel-leger-legger; 8. tien-natie-antiek; 9. beer-beker-gebrek; 10. snit-spint-spinet. Eindoplossing: SPOORSLAGS Woordzoeker: STEUNFRAUDE Puzzelslang: 1. Hera; 2. aftands; 3. snot; 4. tjokvol; 5. luxueus. Het sleutelwoord luidde: HAASTKLUS

'Verdorven paradijs'

De oceaan toont zich eindeloos in zijn verlatenheid. Soms, al gebeurde dit maar uiterst zelden, dit geteld in vele jaren, verscheen er een eenzaam zeil aan de einder. Vaak per ongeluk, compleet uit koers. Dan verscholen Alexander Smith, alias John Adams en Thursday October Christian, de eerste zoon van Fletcher Christian, leider van de muiterij op de Bounty in 1789 en zijn Tahitiaanse vrouw Maimiti, zich in de bosschages om ontdekking te voorkomen. Dit zou voor Adams de strop betekenen in Londen.

Tekst: Hans Vaders Foto's: Archief

Eigenlijk liep die hele muiterij op het marineschip dat de stekken van de broodvrucht van Tahiti naar het Caribisch gebied zou vervoeren uit op een compleet fiasco. Het was vragen om moeilijkheden op Pitcairn met negen muiters, zes Tahitiaanse mannen en elf Tahitiaanse vrouwen. Deze onbalans leidde in ieder geval tot de dood van de meeste mannen.

In 1808 komt er bezoek van de Amerikaanse 'Topaz' die op zeehonden jaagt. Adams is nog steeds in leven en met hem negen Tahitiaanse vrouwen. Christian zou zijn doodgeschoten, overleden aan een natuurlijke oorzaak, zelfmoord hebben gepleegd of krankzinnig geworden zijn. Een andere bron meldt dat Christian heimelijk naar Engeland was teruggekeerd. Dichter Samuel Taylor Coleridge baseerde wellicht hierop zijn bekende 'The Rime of the Ancient Mariner'.

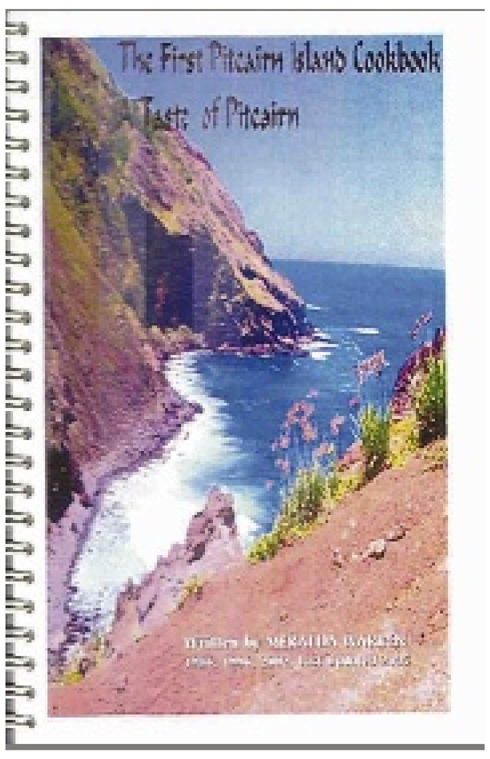

Pitcairn Island, een merkwaardige vlek in de zuidelijke Stille Oceaan, een eiland met slechts zo'n 67 inwoners die alle lief en leed met elkaar delen. Door deze kleinschaligheid zijn de meeste afstammelingen van de muiters, die kapitein William Bligh bruusk overboord zetten, van alle markten thuis, echte 'multi-taskers'.

Zo kan het gebeuren dat Meralda Warren zowel verpleegster, radiotechnicus, kunstenares, politicus en tijdelijk de enige politieagent op het eiland was. Belangrijker nog, Warren schreef in 1986 het kookboek Taste of Pitcairn. Betty Christian, eilandssecretaris en hoofd van de lokale eilandsvoorlichtingsdienst kon natuurlijk niet achterblijven. Van haar hand verscheen Betty Christian's Cookbook.

Wat er nu precies in die kookboeken te melden valt is mij niet bekend. Het zijn inmiddels zeldzame verzamelobjecten.

Betty's broer Steve Raymond Christian fungeerde tot zijn veroordeling wegens verkrachting in 2004, als burgemeester van deze micronatie die onder Brits protectoraat staat. Maar daar kan je uiteraard de dag niet mee vullen. Zo is Christian ook monteur en tandarts, hij kan met röntgenapparatuur overweg en is de stuurman van de sloep, de navelstreng die het eiland verbindt met de buitenwereld.

Waren de intermenselijke problemen de eerste decennia van de nederzetting vrijwel niet te overzien, de inwendige mens kwam nauwelijks iets te kort. Wat anders dus dan de obligate keiharde scheepsbeschuit en het halfbedorven gepekelde vlees. De vruchtbare valleien rond 'hoofdstad' Adamstown produceren namelijk een grote variëteit aan fruit waaronder banaan, papaja, ananas, mango, watermeloen, passievrucht, broodvrucht, sinaasappel, manderijn, kokosnoot en advocado.

En het kan niet op: onder meer zoete aardappels, wortels, maïs, yam, erwten, bonen en suikerriet worden er geoogst. Pitcairn heeft een ongekende productie in deze basale behoeften omdat het tropische landbouw combineert met producten uit de meer gematigde zones. Iedere dag een andere dis zodoende.

En natuurlijk is er die overvloed aan vis en zeevruchten. De vis dient niet alleen voor de eigen consumptie, maar wordt ook samen met kreeft geleverd aan schepen die Bounty Bay, de enige plaats om buitengaats te ankeren, aandoen. Vissen is populair op Pitcairn of dit nu gebeurt vanaf de steile rotsen langs de kust, met een sloep of een harpoengeweer.

Nu weet ik niet wat een nanwee, moi of opapa zijn, maar bereid oogt deze vis zeer smakelijk. Of toch maar een red snapper of kabeljauw uit wat dieper water, of een yellow tail of wahoo gevangen met een lijn? Voor de vleesliefhebber zijn er waarschijnlijk wel genoeg hoeders aanwezig op dit eiland dat me een beetje overkomt als een bedorven paradijs met haar zo tragische voorgeschiedenis. Het geeft toch een bittere smaak in de mond wanneer je weet dat de meeste Tahitiaanse vrouwen hier onder dwang naartoe zijn verhuisd? Ook een soort van elders uitgestorven dodo ontbreekt niet in dit afgelegen oord in het absolute niemandsland van de grote zee.

KOOK MEE MET MAY

Zoetzure red snapper

2 pond red snapper filets, in stukken gesneden
1 pond verse schoongemaakte ananas, in stukken gesneden
1/4 cup appelazijn
1/3 cup lichtbruine basterdsuiker
3 eetlepels maizena
1 eetlepel sojasaus (low sodium)
snufje zout
1 teen geperste knoflook
3 eetlepels gewone olijfolie
1 blik van 240 gram in plakken gesneden waterkastanjes, uitgelekt
1/2 groene paprika en 1/2 rode paprika, in reepjes gesneden
1 plumtomaat, vellen en pitten verwijderd, in kleine stukjes gesneden

De stukken vis in de 3 eetlepels olie bakken tot de vis stevig maar nog niet gaar is.
De azijn, de suiker, de maizena, de sojasaus, het zout, de knoflook en 1 cup water mengen, bij de gebakken vis voegen en roeren tot de saus dik wordt.
De kastanjes, de paprika's, de tomaat en de ananas toevoegen en laten pruttelen tot de groenten, ananas en vis gaar zijn.
Met witte rijst serveren.

Voor 4 à 6 personen.

Eet smakelijk,

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Beaujolais-Villages, Barton & Guestier

Druivensoort: **Gamay Noir à jus Blanc**
Streek: **Beaujolais, Frankrijk**
Kleur: **Meikersenrood**
Geur: **Rode bes, kers, aardbei**
Smaak: **Frisse jonge rode fruitzuren en kers**

Rode wijn bij vis kan absoluut, alleen moet u wel uitkijken met de ingrediënten, May gebruikt bij de red snapper waterkastanjes, paprika en tomaat, allemaal ingrediënten die het gerecht kleur en een bite geven.
De meeste vissen met een rode huid zoals red snapper, poon en roodbaars kunnen prima met lichte fruitige rode wijnen zoals onze Beaujolais-Villages.
De heerlijke frisse zuren van de Gamay-druif, die mij doen denken aan de eerste voorjaarskersen die we altijd kochten op de markt, smaken heerlijk bij de zoetzure red snapper met tomaat, paprika en ananas.
Mijn advies is om de wijn wel lekker koel te serveren, dan komt hij in de combinatie het beste tot z'n recht.

Santé!

LICORES MADURO

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Heb jij al gelachen vandaag?
Clini Clowns

Het genot van wijn

Wijnkaartfobie

De wijnkaart is maar een wonderlijk ding... in ieder restaurant krijgen alle gasten een menukaart, maar van de wijnkaart is er maar één per tafel. "Wie zal ik de wijnkaart geven?", vraagt de ober. De tafelgenoten kijken elkaar even paniekerig aan, om vervolgens snel naar iemand te wijzen, daarbij roepend: "Hij heeft er verstand van!"

Tekst: Erik van Kampen

De meeste mensen zijn bang voor de wijnkaart. Ze houden van een 'lekker wijntje', maar kunnen je niet zeggen wat ze wel en niet lekker vinden.

Met het zweet op het voorhoofd lezen ze door de veel te lange lijst met wijnen, op zoek naar aanknopingspunten: namen waar ze weleens van gehoord hebben, bepaalde druiven of wijnstreken.

Het liefst zouden ze deelnemen aan het gesprek aan tafel, maar eerst moet de lastige klus van de wijnkeuze geklaard worden. De prijs is dan een belangrijke leidraad; daarmee kunnen al veel wijnen worden afgestreept. Uiteindelijk houdt men zich dan vast aan onzinnige handvatten als 'Zuid-Afrikaanse wijnen zijn altijd goed' of 'Duitse wijnen, zijn altijd zoet'.

Belangrijke oorzaak van de wijnkaartfobie is dat de meeste wijnkaarten geschreven zijn door en voor wijnkenners. Die willen veel keus, interessante wijnen met nog interessantere omschrijvingen, geschreven in het jargon dat men leert op de wijnacademie of andere vakscholen.

Bij termen als 'vegetale tonen', 'mooi geïntegreerd hout' en 'zijdezachte looizuren' kunnen de meeste restaurantbezoekers zich echter weinig voorstellen.

Via twee onderzoeken werd gepeild wat wijndrinkers vinden van wijnkaarten. De resultaten tonen aan dat de traditionele opzet - een droge opsomming van namen, jaren en prijzen - weinig wordt gewaardeerd. Veel mensen lijden aan het op-een-na-goedkoopste wijnsyndroom om enerzijds hun gebrek aan wijnkennis te verhullen en anderzijds niet vrekkig te willen lijken. Een kwart van de restaurantbezoekers zegt veelvuldig van deze tactiek gebruik te maken.

De helft daarentegen durft niet om raad te vragen, uit angst een te dure wijn opgedrongen te krijgen - die dan toch besteld moet worden om gezichtsverlies te voorkomen.

De meeste gasten, blijkt uit het onderzoek, willen wijnsuggesties op de menukaart. Mede gezien dit feit is het geen wonder dat veel restaurantgasten nogal wat kritiek hebben op de wijnkaart. Een meerderheid geeft aan de kaartprijzen te hoog te vinden. En de meeste gasten zouden dus ook graag wijnsuggesties op de menukaart zien. Een aanzienlijke groep wil meer wijnen per glas kunnen bestellen.

Sowieso laat bijna 80 procent vrijwel altijd een huiswijn komen - reden waarom tweederde van de gasten de wijnkaart niet eens wil bekijken.

Mijn advies om de wijnkaartfobie de wereld uit te helpen?
- Integreer de wijnkaart met de menukaart, zodat iedereen mee kan kijken op zoek naar een passende wijn;
- Minder wijnen: slechts een paar wijnen in duidelijk verschillende smaakstijlen;
- Minder tekst: korte duidelijke omschrijving van deze stijlen - in een taal die voor iedereen begrijpelijk is - en vooral met welke gerechten de wijn goed gecombineerd kan worden.

Ik hoop dat ik met mijn werk en expertise een substantiële bijdrage kan leveren aan het wegwerken van de wijnkaartfobie op korte termijn.

À Votre Santé

Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

ÑAPA Business
24 maart 2012

Vertrouwen in bestuurders neem af

Waarom we Confucius nodig hebben

Achilles stond bekend als onoverwinnelijk en onsterfelijk. Toen zijn moeder, de godin Thetis, hem na zijn geboorte met het vuur van Hephaistos onkwetsbaar had gemaakt, doopte ze hem onder in het water van de Styx om zijn onkwetsbaarheid te verduurzamen (zoals we dat tegenwoordig zouden zeggen). Zoals we weten hield ze hem daarbij vast aan zijn hiel. De hiel van Achilles was de enige plek waar hij te verwonden was, zijn kwetsbare plek. De les van deze mythe is even simpel als onaangenaam. Hoe sterker wij ons wanen, hoe vervelender we het vinden aan onze Achilleshiel herinnerd te worden. Onze individuele en collectieve kwetsbaarheid wordt een verdrongen kwetsbaarheid.

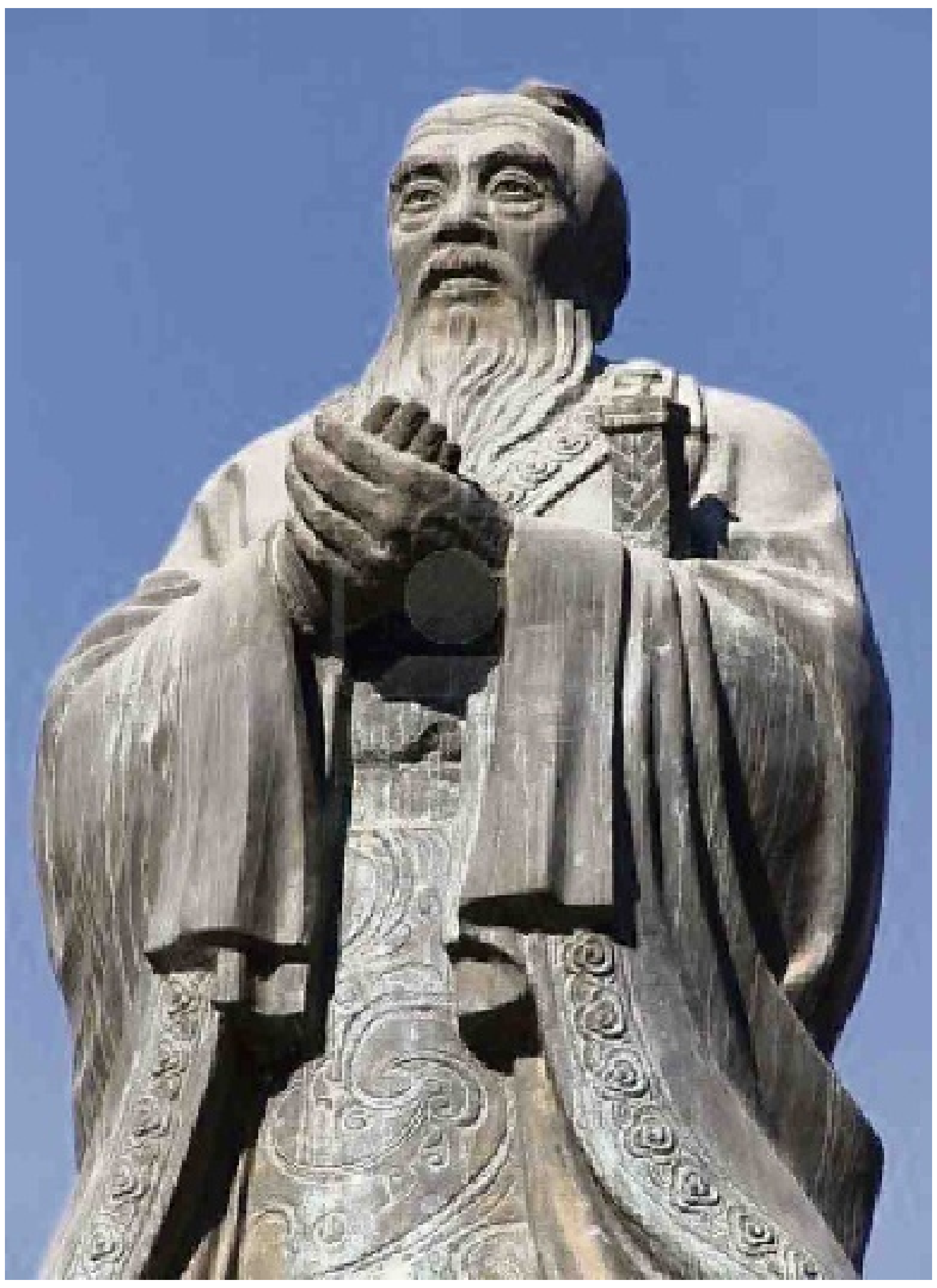

Beeld van Confucius bij de Keizerlijke Academy in Beijing.

Tekst: Brede Kristensen

Rondkijkend in verschillende landen valt het me op hoe zelfverzekerd het openbare bestuur zich meestal opstelt. De 'trias politica' is gegarandeerd. Democratische arrangementen vormen de stevige grondslag voor legitimiteit en aan doelmatig beleid wordt hard gewerkt, met stijging van welvaart en welzijn als gevolg. Wat wil je nog meer?

Toch is het vertrouw en in bestuurders overal gestaag aan het zakken. Sinds Ronald Inglehart 35 jaar geleden begonnen is internationale vergelijkingen te maken naar onder meer het vertrouwen in bestuurders, zien wij zich een droevige trend aftekenen (zijn 'Culture Shift' uit 1990 is een mijlpaal). Heeft het met de integriteit van bestuurders te maken? Ook op dat gebied is inmiddels veel geregeld. In verschillende landen heb ik onderzoek gedaan naar de aanwezigheid en werking van integritei tsarrangementen. Op het eerste gezicht is het allemaal schitterend voor mekaar, maar als je de moeite neemt verder te kijken, dan blijkt dat de praktijk veel te denken geeft. Natuurlijk doet diezelfde praktijk verwoede pogingen het denken erover op nul te zetten, zoals we op Curaçao inmiddels ook hebben gemerkt. Zou dit misschien met onze Achilleshiel te maken kunnen hebben? Ligt hier onze verdrongen kwetsbaarheid?

Sla maar over

Toen ik ooit als eerstejaarsstudent aan mijn bijvak filosofie begon, hield de professor ons voor dat we de moraalfilosoof Confucius (551 - 497 v. Chr.) konden overslaan. Moralisme is niet van deze tijd, zo stelde hij. Met natuurlijk als onbedoeld gevolg dat mijn nieuwsgierigheid geprikkeld werd en ik me in Confucius begon te verdiepen. Het te negeren hoofdstuk uit het beroemde leerboek van Störig over de geschiedenis van de filosofie prikkelde mijn nieuwsgierigheid nog meer.

Confucius dacht na over besturen. Als een der eersten in de geschiedenis. Zijn kritiek op bestuurspraktijken was ni et wat je noemt mals. Ik kan me goed voorstellen dat geen enkele bestuurder hem wilde aanhoren en dat hij als kritische leraar het grootste deel van zijn leven een nomadisch bestaan leidde. Vaak moest hij vluchten om niet opgesloten of uit de weg geruimd te worden. Zijn even scherpe als rake formuleringen maakten dat machthebbers op hem joegen. Maar hij had een groepjeleerlingen. Die hebben na zijn dood het gros van de Chinezen tot aan de dag van vandaag kunnen overtuigen dat Confucius essentieel is voor de kwali teit van leven en besturen. Zijn gedachten brachten zij samen in de 'Gesprekken met de Meester '. Reeds een eeuw later kon geen keizer het zich permitteren te doen alsof Confucius kon worden overgeslagen.
Confucius prefereerde harmonie boven conflict. Dat kwam de gemiddelde keizer van pas. Luister goed naar de 'grote meester ' en kom niet tegen mij in opstand. Houd je koest. Oké? Dat had Confucius inderdaad gezegd. Maar hij had niet gezegd dat we ook ons denken koest moesten houden. En hij had ook niet gezegd dat je als bestuurder je gang wel kon gaan. Integendeel. De gemiddelde bestuurder die de 'Gesprekken met Confucius' serieus bestudeert, zou, als je het mij vraagt, zich zozeer moeten schamen dat hij zijn mond niet meer durft te openen en zijn ambt niet langer durft uit te oefenen.

Moralisme of mensenkennis?

Was Confucius nu een moralist? Nee, dat is een groot misverstand. Preken over normen en waarden was hem vreemd. Confucius was op de eerste plaats een mensenkenner , een psycholoog die perfect begreep door welke motieven mensen worden gedreven om macht te verkrijgen en te misbruiken. Hij maakte graag onderscheid tussen de 'kleine man' en de 'grote man'. De kleine man heeft geen zelfrespect en dus ook geen respect voor zijn onderdanen. De kleine man vraagt om aandacht, legt zijn wil op, kan niet luisteren en heeft daarom geen oog voor de belangen van zijn volk. De kleine man is met zichzelf bezig en kan zich niet in medemensen verplaatsen. Hij praat veel want hij denkt te weten. De kleine man denkt niet na en verliest zichzelf in het vergaren van bezittingen en macht. In één woord, de kleine man leert zichzelf niet kennen en raakt vervreemd van zichzelf. De grote man wordt door het tegenovergestelde gekenmerkt.

> 'We vrezen de controle te verliezen. Vrees is echter een slechte adviseur'

Vaak wordt gesteld dat de Chinese cultuur het kritische denken niet stimuleerde. Dat klopt enigszins met betrekking tot logisch denken. Maar het klopt niet als we het hebben over zelfreflectie. Dat werd juist sterk gestimuleerd. Dat tot op de dag van vandaag de Chinese machthebbers zich meestal daaraan onttrokken, is een andere kwestie. Net als tijdens zijn leven is Confucius dus nog altijd bestuurlijk ongewenst.

Het juiste onderwijs

Confucius leefde in een tijd van chaos, misdaad en wanbestuur. Hoe de weg naar vrede en welzijn te vinden? Confucius pleitte als eerste in de geschiedenis voor onderwi js voor iedereen (dat wil zeggen mannen, want vrouwen deden toentertijd amper mee). Zonder onderwijs komt niets tot stand. Onderwijs is niet zoiets als vaardigheden bijbrengen of informatie verschaffen. Onderwijs is vorming van de totale persoonlijkheid, inwijding in de samenleving en oriëntatie in het universum. Muziek hoort erbij, want muziek maakt ontvankelijk voor de nuance en bevordert samenwerking. Rituelen horen erbij, want die kanaliseren gevoelens en beperken de misdaad. Kennis van 'namen' hoort erbij, want die is bedoeld om de ogen voor orde te openen. Maar alles begint met zelfkennis. Als je niet kunt denken over jezelf, kan je ook niet denken over dingen bui ten ons. Daar moet onderwijs dus vooral op gericht zijn. Het hoeft geen betoog dat een bestuurder zonder onderwijs in de ogen van Confucius zoiets is als een kleuter in een Ferrari (dat laatste beeld is niet van hem).

Het denken op gang brengen

Beschikte Confucius over een methode om ons aan het denken te zetten? Ja, hij was zelf gevormd door het in zijn tijd reeds antieke 'leerboek der veranderingen', de I Tjing, waarop hij een commentaar schreef. Dit ten onrechte als toekomstvoorspellend orakelboek beschouwd, bestaat uit 64 zogenaamde hexagrammen, ieder met een karakteristiek patroon van 6 lijnen. Deze 64 hoofdstukken kunnen 'ingangen' worden genoemd, die als het ware toegang tot een situatie verschaffen. Geen gewone toegang. We krijgen inzicht in het krachtenveld van een situatie en de richting waarin een situatie zich kan ontwikkelen, of zich als patroon kan ontvouwen en hoe de 'kleine' en de 'grote' man zich in deze situatie opstellen. Aan ons de keus te kiezen voor de 'kleine' of de 'grote' weg. Alle 64 ingangen zijn van toepassing op alle situaties. Maar we gebruiken slechts 1 ingang. Het lot bepaalt welke. In principe gaan we ervan uit dat de door het lot bepaalde ingang voor dat moment van bijzondere betekenis is.

Dat is geen hokus pokus. Bijbell ezers gebruiken vaak een rooster en vertrouwen erop dat de tekst die zij op een dag lezen voor die dag van belang is. Het leesrooster van Hernhutters is het resultaat van de teksten die voor iedere dag uit een grabbelton zijn gehaald. Het komt op hetzelfde neer: een geloof in synchroniciteit. Wat we 'toevallig' lezen is van betekenis voor het moment. Hoe het ook zij, de I Tjing zet ons aan het denken. Er is naar mijn overtuiging geen enkele spanning met religieuze boeken uit de joodse, christelijke of Boeddhistische traditie. De I Tjing helpt ons te oriënteren en confronteert ons met onze neigingen, onze 'grote' en onze ' kleine' neigingen. Confucius beval een regelmatig gebruik van de I Tjing aan voor iedereen en in het bijzonder voor bestuurders. Probleem met bestuurders is dat ze altijd zeggen geen tijd voor dit soort dingen te hebben. Dat was 2500 jaar geleden niet anders dan nu. Maar reflectie schept tijd. Hoe kan dat?

Het belang van reflectie

Jaren geleden zat ik, toen nog student, in het bestuur van een internationale mensenrechtenorganisatie. Het bestuur kwam drie maal per maand bijeen en vergaderde dan een volle dag. Nooit kwamen we door de agenda heen. Een Duitse voorzitter trad aan, Wolfgang. Hij stelde voor de dag met een gezamenlijk moment van reflectie te beginnen. We keken hem verbaasd aan. Dan komen we helemaal niet klaar. Hij insisteerde, nam een bijbeltekst en nodigde ons uit onze gedachten erover te laten gaan. In mijn herinnering duurde dat langer dan een uur Toen begon de vergadering. Die l iep verbazingwekkend soepel, natuurlijk en snel. V oor het eerst handelden we de agenda af. En zo bleef het onder zijn leiding. Mijn enige verklaring was dat het gezamenlijke reflectieuurtje onze geesten openstelde voor de ander , met als gevolg dat we elkaar sneller begrepen. Respect en begrip hoefden niet door moeizame discussies te worden bevochten. Die waren ontstaan in dat eerste meditatieve uur en vormden een basis voor overleg en besluitvorming.

Tegenwoordig houden besturen ervan af en toe naar de 'hei' te gaan. Voor motivatie, meditatie, en bezinning. De standaard eindconclusie is dat dit vaker moet worden gedaan. Daarvan komt in de praktijk zelden iets terecht. Alsof onbedoeld en onbewust het moment van kritische zelfreflectie wordt uitgesteld. Kritische zelfreflectie is onthullend en ontnuchterend, het dwingt ook tot een andere omgang met onszelf en onze medemensen en dus ook tot een andere manier van besturen. We vrezen de controle te verliezen. Vrees is echter een slechte adviseur.
Op de voor hem typische wijze legt Confucius uit welk kritisch pad moet worden gevolgd:

> 'Een bestuurder zonder onderwijs is zoiets is als een kleuter in een Ferrari'

'Om de lichtende deugd in het rijk te laten regeren
Zorgde men vroeger ervoor dat eerst de regering op orde kwam
Om de regering op orde te brengen, werd eerst de huishouding geregeld
Om de huishouding te regelen, werd eerst aan een rechtschapen hart gewerkt
Een rechtschapen hart kan niet zonder waarachtige gedachten
Waarachtige gedachten zijn niet mogelijk zonder alle dingen nauwkeurig te onderzoeken'

(Vrij naar 'De Gesprekken')

De I Tjing helpt ons bij het onderzoek van alle dingen. Voor de rest moeten we er zelf aan werken om het grote doel te realiseren: regeren middels de lichtende deugd. Dat is iets heel anders dan machtsoefening door woorden of wapens.

Het vertrouwen in bestuurders is dalende. Dus zouden we moeten overwegen de weg van Confucius te volgen. Tenminste, als we onze kwetsbaarheid onder ogen durven te zien. 'Ah, maar je kwetsbaarheid verbergen is toch menselijk!' zo riep eens een bestuurder van een telecombedrijf tijdens een sessie op de hei. Had ik toen de Gesprekken beter in mijn hoofd gehad, dan had ik kunnen zeggen dat Confucius op de vraag wat menselijk is, een verrassend antwoord gaf: 'zichzelf overwinnen'.

Sportrecht

Ouderlijke aansprakelijkheid

'Durf is een basisvereiste voor onze sport'. Met deze inspirerend bedoelde woorden leidde een sporttrainer een oefenbijeenkomst in van jonge vechtsporters tussen de 12 en 14. Ten einde de gewenste durf te ontwikkelen had deze trainer enkele activiteiten bedacht waarvan er één was dat de jongelingen op blote voeten steeds van een hoger punt vanaf een hek naar beneden moesten springen. Op een bepaald moment viel het hele hek om en daarbij werd een luxe auto van een derde zwaar beschadigd. Het hek in kwestie was van een basisschool en de vechtsportvereniging huurde de gymzaal van deze basisschool. Wie is nu aansprakelijk voor de aangerichte schade?

Tekst: Roy Bottse

U weet ongetwijfeld dat ouders volgens de wet aansprakelijk zijn voor schadeveroorzakend gedrag van hun minderjarig kind veroorzaakt aan derden. Deze zogeheten kwalitatieve aansprakelijkheid van ouders is echter gelukkig niet een open goal. Kort gezegd, de omstandigheden van het geval, zeker in de sport, vormen de beoordelingscriteria van uw ouderlijke aansprakelijkheid. Aan de hand van een gedegen analyse van feiten en verantwoordelijkheden zal worden beoordeeld wie, en eventueel in welke mate, aansprakelijk is. Verzaking van uw onderzoeksplicht welke u redelijkerwijs in acht diende te nemen alvorens uw kind onder toezicht en begeleiding te stellen van een persoon die zegt trainer te zijn, kan daarbij een bepalende rol spelen. Als u bijvoorbeeld uw kind zonder meer (risicoaanvaarding) in handen stelt van een persoon met een criminele of gewelddadige achtergrond met geen enkele trainerskwalificatie, ja dan zult u in geval uw kind verwijtbare schade veroorzaakte, zich waarschijnlijk niet (volledig) kunnen onttrekken aan uw ouderlijke schadeplichtigheid.

Ik beoog met dit artikel voornamelijk attentie te vragen voor de maatschappelijke en wettelijke plichten van ouders, sportleiders en verenigingen omdat ik regelmatig constateer dat de hand wordt gelicht met bestaande voorschriften en dat ouderlijke invloed en toezicht daarop volkomen ontbreken. Dit artikel is beperkt tot de aan derden veroorzaakte schade, maar u kunt zich vast wel veel ergere gebeurtenissen voorstellen. Verantwoorde nakoming van de vereiste onderzoeks-, zorg- en veiligheidsplicht (in essentie erop toezien dat jongeren onder deskundige personen en aanvaarde omstandigheden sport beoefenen), kan ingrijpende materiële en immateriële schade voorkomen. Ik haast mij er aan toe te voegen dat zeker ook eigenaren van lokaliteiten (onder meer scholen) die worden verhuurd aan derden, zich ervan bewust dienen te zijn dat ook zij gehouden zijn aan de genoemde plichten en dat er bij hen ook nog bij komt kijken dat zij als eigenaren er verantwoordelijk voor zijn dat de voorzieningen in de zaal aan de daaraan te stellen vereisten voldoen.

Mocht u kinderen hebben die aan sport of andere vrijetijdsactiviteiten deelnemen, zorg er voor dan voldoende te weten over die activiteit, over de trainer/leider, de betreffende vereniging en de lokaliteit waar uw kind aan sport deelneemt. Mocht een en ander u onduidelijk zijn, neem dan bijvoorbeeld contact op met de Curaçaose Sport en Olympische Federatie (CSOF) of Sedereko (dienst voor recreatiesport) teneinde te kunnen beoordelen of uw kind in goede handen is. Uw zorgplicht (bescherming van uw kind in de eerste plaats) en daarmee inperking van uw aansprakelijkheid impliceert namelijk ook dat u zich op de hoogte stelt van de omstandigheden waaronder uw kind sport en dat u persoonlijk kennismaakt met de trainer en andere personen aan wier gezag u uw kind toevertrouwt.

Mocht ondanks goede vervulling van uw zorgplicht iets heel ernstig fout zijn gegaan, aarzel niet om deskundige juridische bijstand in te roepen.

Mr Roy Bottse is advocaat bij SMS Attorneys en legt zich onder meer toe op sportrecht.

Mens & Werk

De supervisor

'Supervisor', dat klinkt interessant. Mensen begeleiden, toezicht houden, coachen, medewerkers motiveren en natuurlijk zelf ook inspringen als dat nodig is.Onlangs maakte ik namelijk iets mee waardoor ik geprikkeldwerd aandacht te geven aan het werk van een supervisor.

Tekst: Judice Ledeboer

Bij een lokale bank in Willemstad waar twee loketten zijn, was slechts één loket open. De 'wachtruimte' liep vol klanten en iedereen zat braaf te wachten. Er werd een klant geholpen bij dat ene loket en dat duurde nogal lang. Alle wachtende klanten zagen andere werknemers achter de balie rondlopen, maar dat tweede loket bleef gesloten. De klanten werden onrustig. Twee klanten liepen weg. Toen men vroeg of het tweede loket geopend kon worden zei de 'supervisor': "Dat kan niet, want er is geen caissière. Zij is naar de dokter." En op de vraag of er dan iemand anders kon komen zei de supervisor "Nee, die is er niet." De supervisor heeft haar werk dus niet goed gedaan, want zij is verantwoordelijk voor het ploegenrooster, inclusief vervanging bij ziekte of afwezigheid.

Supervisors zijn werkzaam in alle branches. Bij financiële instellingen, productiebedrijven en dienstverlenende instanties. Vaak zijn supervisors ook de manager van een team. Ze hebben dan geleerd om supervisie te geven.

Supervisor is geen baan waarvoor je een opleiding kunt volgen, het is eerder een taak die komt kijken bij het begeleiden van mensen. Managers willen zich vaak bekwamen in supervisie en kunnen daar een cursus of training voor volgen.

Het verschil tussen een manager en supervisor is het volgende. Een manager neemt beslissingen over hoe een bedrijf, instelling of afdeling werkt en daar is hij ook verantwoordelijk voor. Een supervisor zou je ook 'toezichthouder' kunnen noemen. Zij zijn verantwoordelijk voor het goed begeleiden van het personeel en dat alles wat met het personeel op die afdeling of bij het bedrijf te maken heeft goed functioneert. De supervisor moet dan ook over bepaalde competenties beschikken om het werk van supervisor goed te kunnen uitvoeren. En op dat gebied gaan 'supervisors' nog weleens de mist in. Ze blijven te veel hangen in de rol van manager.

Supervisors begeleiden mensen door middel van reflectie op hun werk. Door werkervaringen en resultaten samen te bespreken geeft hij de werknemers vervolgens inzicht in hun sterke en zwakke punten, en hoe deze beter te kunnen benutten of te verbeteren. Een goede supervisor helpt degene die hij begeleidt om het beste uit zichzelf te halen in zijn of haar functie.

Een supervisor is er dus om medewerkers optimaal te laten presteren binnen hun functie. Wanneer men ergens tegen aanloopt in het werk, of iets graag beter zou willen doen, is de supervisor er om hierbij te helpen. Enkele onderwerpen waarbij een supervisor kan helpen zijn bijvoorbeeld het werken met cliënten of de omgang met collega's. Daarnaast bespreekt de supervisor ook zijn eigen manier van leidinggeven of werken. Een goede supervisor begeleidt, coacht, motiveert en inspireert. De supervisor is ook verantwoordelijk voor het verdelen van de aan de medewerkers opgedragen taken en werkzaamheden. Vanuit het management wordt aangegeven waaraan de kwaliteiten van het personeel moeten voldoen en daar waakt de supervisor over. Bij het werken met klanten is een supervisor een onmisbare persoon in de organisatie, want slechte service, geen kennis van de producten of diensten binnen een bedrijf of te weinig personeel inzetten kosten het bedrijf klanten, dus verdiensten. De supervisor is een soort bewaker van het personeel en dat moet men dan in de breedste zin van het woord zien. Een goede communicatie speelt daarbij altijd een grote rol. Is de supervisor in staat om feedback te geven op het functioneren van de medewerkers? Kan hij organiseren, planningen maken, weet hij wat resultaatgericht werken betekent? Heeft hij financieel inzicht?

Natuurlijk moet de supervisor ook weten wat de doelstellingen zijn van de afdeling of het bedrijf en hij moet deze kunnen vertalen naar de werkvloer. Bij het jaarlijkse (of tweejaarlijkse) houden van functionerings- en beoordelingsgesprekken met de teamleden is de supervisor degene die dat doet omdat hij dagelijks met zijn mensen werkt en een beter inzicht heeft in het functioneren van de werknemers dan de personeelsfunctionaris.

Een meer zakelijke kant van het supervisor-schap is het beheersen van de kosten. Hij is bijvoorbeeld betrokken bij het effectief inzetten van machines die er gebruikt worden. Vooral bij productiebedrijven komt dit voor. Dit maakt de supervisor onderdeel van het productieproces. Kennis van de materie/het product is dus ook noodzakelijk. Je zou een supervisor dus het beste kunnen zien als een schakel tussen het management en de werkvloer, waarbij de supervisor het visitekaartje is voor het functioneren van de werknemers.

Marketing

Zelf ondernemen?

Anthony zag er keurig uit: strak geknipt, keurig in de kleren, gepoetste schoenen. Hij maakte een zeer georganiseerde indruk. Hij was precies op tijd aangekomen op onze afspraak, op zijn auto was geen vlekje te bekennen. Ik schatte hem een jaar of 30. Op en top 'zakenman'.

Tekst: Marcel Truyens

Anthony werkte als verkoopadviseur bij een verzekeraar. Een jaar of vier nu, en in die vier jaar was hij uitgegroeid tot een van de beste verkopers van het bedrijf. Maar hij was het zat. Zijn salaris steeg minder snel dan zijn omzet, zijn chef was een nerd, zijn collega's jaloers, zijn afdeling binnendienst bestond uit een stel luie en ongeïnteresseerde types, zijn laptop was verouderd, kortom, hij kreeg niet de erkenning die hij verdiende. Dus wilde Anthony eens met mij praten: hij ging namelijk voor zichzelf beginnen.

Even voor de goede orde: Anthony is een verzonnen personage maar wel een van het oprukkende soort. De afgelopen maanden heb ik er zeker een stuk of vijf gesproken. Ambitieuze mensen al dan niet met een goede opleiding die voor zichzelf willen gaan beginnen. Ik juich hen toe! Echter, de meesten heb ik geadviseerd om toch nog eens goed na te denken over hun plannen. Niet dat het ze aan kennis of kunde ontbreekt, of het risico te groot is, nee, de belangrijkste reden daarvoor is dat hun motieven om het zelf te gaan doen vaak niet kloppen. Die motieven zijn vrijwel altijd ego-gedreven en dat is een zwak uitgangspunt. Het gaat dan meestal om een hunkering naar geld, macht en/of aanzien.
Ondanks het feit dat zeer basale zaken als een businessplan, financiering, risico's en een marktinventarisatie vaak nog lijken te kloppen ook, hebben de startende ondernemers in spe vrijwel allemaal problemen om mij simpelweg uit te leggen waarom ik bij ze zou moeten kopen, waarom klanten die ze nu nog namens hun werkgever bedienen opeens zouden overstappen. Waarom ze zo veel aantrekkelijker zijn dan al hun vakgenoten die de markt al verdelen.

Er bestaat geen recept voor succes, maar ik heb wel een paar tips die uw kansen op succes vergroten. Het zijn vijf aspecten die nauw samenhangen met uw persoonlijkheid en die moeten kloppen, wilt u tenminste niet na drie maanden weer treurig aan het solliciteren slaan. Het maakt daarbij niet uit of u meubelmaker, danslerares, IT-er, vrachtwagenchauffeur, makelaar, bartender of bijvoorbeeld accountant bent. Ga deze aspecten eens bij uzelf na:

Werk en ontwikkel vanuit uw eigen passie. Lever een product of dienst zoals u die werkelijk zelf zou willen hebben. U bent de expert en u weet wat er beter of anders kan. Kijk dus goed naar de markt waarin u wilt acteren en verbeter wat er al is of ontwikkel iets wat er (lokaal) nog niet is. Uw huidige werkgever kan dat om veel redenen vaak niet. Daarbij, passie is eerlijk, waar en authentiek. Ongekunsteld, geloofwaardig en niet te kopiëren. Uw enthousiasme voor wat u leveren wilt, zal snel overslaan op klanten, leveranciers, financiers en partners.

Omring u met de juiste mensen en breid uw (internationale) netwerk voortdurend uit. Luister en deel. Mensen doen zaken met mensen. Mensen die ze kennen en vertrouwen.

Uw bedrijf heeft een verhaal te vertellen en omdat u het bedrijf bent, is dat uw persoonlijke verhaal. Uw verhaal moet mensen in beweging brengen. Uw persoonlijkheid moet kloppen met het verhaal. Het belang van u als de mens achter de onderneming neemt hand over hand toe, wie u bent en waar u voor staat is belangrijker dan ooit.

Denk na over de hogere doelen waarin uw bedrijf bij uw klanten voorziet. Waarde, relevantie en belang. De betekenis van uw dienst of product. Zo is de gedachte achter een pakketdienst die zegt 'We keep your promise', vele malen betekenisvoller dan het instrumentele 'Fast deliveries'.

Tenslotte, zorg ervoor dat beloften worden waargemaakt. Dat kost tijd, energie, aandacht en geld. Dat vereist een enorme hoop doorzettingsvermogen maar is een keiharde voorwaarde voor succes.

Ik heb het hier dus uiteindelijk over gedrag en persoonlijke eigenschappen die een doorsnee medewerker moet bezitten om in de buurt te kunnen komen van ondernemerschap. Velen van u bezitten die eigenschappen en gedragen zich al zo. Echter, dan kan het nog steeds flink mis gaan. De belangrijkste redenen voor faillissement: slecht management, gebrek aan visie, onvoldoende kapitaal, onrealistische financiele plannen, wanbetaling door klanten, vraaguitval en omzetdaling, kosten en voorwaarden van bankkrediet, veranderende markt, ongevallen en ziekte.

Heeft u het echter wel voor elkaar, dan kan het in deze wereld allemaal heel snel gaan. Want hoeveel vertrouwde merken zijn de afgelopen jaren niet gedecimeerd of als sneeuw voor de zon verdwenen door toedoen van relatieve nieuwkomers, starters, gesjeesde studenten en éénpitters? Mensen die doken in een gat dat de gevestigde orde al tijden had laten liggen. Mensen met passie en een heldere visie, mensen met een 'smoel' en doorzettingsvermogen.

En dat gebeurt overal, ook op corporate niveau: Nokia is nog steeds aan het bijkomen van de klappen die het kreeg van nieuwkomers op de telefoonmarkt als Android en iOX; Sony het merk dat de walkman en muziekdistributiemaatschappijen bezat verloor deze markt aan de Apple iPod en de iTunes store; kleine weblogs veroorzaken kopzorgen bij de grote papieren krantenuitgeverijen en op Curaçao maakt een lokaal software bedrijfje met een eenvoudige app een product als Lonely Planet volstrekt overbodig.

En zo kan ondernemen dus heel erg leuk zijn, maar doe het wel vanuit het juiste motief.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

MarcelTruyens is onafhankelijk marketing en communicatieadviseur te Curaçao. http://web.me .com/marcel1963/Marcel_Truyens, e-mail: marcel1963@mac.com

Communicatie

Spindoctoring (2)

Vorige week konden we lezen dat een 'spindocter' meestal een woordvoerder is die onder meer een oorspronkelijk misverstane uiting van een manager, directeur of minister 'recht praat' of er een compleet andere draai aan geeft. Meestal is hij een communicatie-expert 'pur sang', met een bijzonder goed gevoel voor publiciteit, die een 'helicopter view' heeft op lopende 'issues' in het formele en informele informatiecircuit en die een hoge mate van geloofwaardigheid bij de pers bezit.

Tekst: Bob Harms

Maar er bestaat een groot verschil tussen 'spindoctoring' en communicatie in de algemene zin des woords. Het grote verschil is de manier waarop beiden omgaan met betekenisgeving en het duiden van situaties en feiten. Feiten op zich vormen voor de spindoctor geen relevante categorie; het is de manier waarop je ermee omgaat, ze betekenis geeft en ze duidt.

In plaats van als beroep kan spindoctoring ook bekeken worden als competentie, een verzameling kennis en specifieke vaardigheden. En die lijken nogal op die van de 'generieke' communicatieprofessional. Onderscheidend zijn de morele opvatting over vakmanschap en de professionele oordelen, besluiten en het gedrag die daaruit voortvloeien. Spindoctoring onderscheidt zich door het feit dat er sprake is van manipulatie. Dat wil zeggen 'dat verschillende soorten publiek bewust op het spoor gezet zijn iets te geloven dat niet bewezen of zelfs onwaar is'.

De spindoctor streeft ernaar om groepssentimenten te activeren en heeft daartoe ook de vaardigheden. Het maakt daarbij niet uit of de spindoctor de gedaante aanneemt van een communicatieadviseur, een vakbondsleider of een president. Het activeren van groepssentimenten is het hogere doel. Daarbij verbleekt de vraag of de middelen die daarvoor gebruikt worden nog wel geëigend zijn steeds meer en verdwijnt tenslotte. Daarom is spindoctoring ook geen beroep, maar behelst een ambitie, attitude en vaardigheden. Spindoctoring is kortom een competentie.

Gezien de conclusie die hierbij getrokken wordt, moet spindoctoring beschouwd worden als 'een ethische positie die leidend is voor professionele besluiten'. Spindoctoring is geen aparte professie, maar loopt door alle beroepsvarianten heen. Er is één professioneel kenmerk van spindoctoring dat er tegenover andere velden van communicatie bovenuit steekt: de manier van omgaan met feiten en met de waarheid. Als daarmee niet op een eerlijke manier wordt omgegaan, is er sprake van misleiding. En dat betekent dat de communicatieprofessional zijn acties vooral afstemt op het effect van de informatie op verschillende groepen.

Effect (spin) is een cruciale parameter voor het definiëren van spindoctoring, waarbij vier ethische scholen of denkrichtingen vallen te onderscheiden. Daarbij zijn met name begrippen als effect en eerlijkheid maatgevend. De natuurlijke school gelooft in waarheid, feiten en eerlijkheid. Er is één werkelijkheid en de feiten spreken voor zich. De praktijken van spindoctors zijn streng verboden.
De ethische school lijkt op de natuurlijke school, maar gelooft niet dat het toekennen van betekenis onder alle omstandigheden moet worden vermeden, mits onderbouwd vanuit de werkelijkheid. Collectief belang staat voorop, ook als dat het individuele belang kan schaden.

De pragmatische school gelooft dat communicatie en PR deel uitmaken van de 'good news business'. Er wordt niet expliciet gelogen, maar er is wel sprake van een 'zonnige' kijk op de zaken. De waarheid is altijd een selectie uit alle mogelijke gegevens. Er wordt een verhaal verteld waarvan men wil dat de rest van de wereld dat gelooft. Feiten zijn er om ze te gebruiken of te vermijden, al naar gelang.
De spinschool stelt geloofwaardigheid en vooral effect voorop; dat wil zeggen het maximale effect voor de geloofwaardigheid van de organisatie of bestuurders. Verdraaien van de waarheid wordt gepresenteerd als bijstellen, om de CEO of politicus waarvoor zij werken in staat te stellen zijn werk te doen en de reputatie van de organisatie hoog te houden. Het motto is 'in oorlog en liefde is alles geoorloofd, en dit is oorlog'.

De natuurlijke en ethische school wijzen de handelwijze van spindoctors af, maar de pragmatische en spinschool hanteren andere overwegingen. Die stellen zich op het standpunt dat van communicatie en PR geen informatie verwacht mag worden die schadelijk is voor de organisatie waarvoor zij werken.

Ethische dilemma's

Elk van deze scholen heeft zijn eigen ethische dilemma's. De natuurlijke school definieert de waarheid binnen de grenzen van de eigen organisatie. Binnen de ethische school wordt deze gedefinieerd binnen de empirie. Er wordt gekeken hoeveel versies van de waarheid gevonden kunnen worden en hoe die met feiten kunnen worden gestaafd. De pragmatische school is de meest gezaghebbende instantie bepalend voor de definitie van de waarheid. Feiten zijn op zich zonder betekenis, het gaat om de interpretatie ervan. Voor de spinschool is de waarheid irrelevant; het doel heiligt de middelen.

Omdat slechts vijf procent van de communicatieberoepsbevolking georganiseerd is, is vrijwel niemand gebonden aan ethische codes. En voor degenen die wel georganiseerd zijn, is er geen sanctiebeleid bij het overtreden ervan. Bovendien wordt ook in opleidingen vrijwel geen aandacht besteed aan dit onderwerp. De meeste communicatieprofessionals zijn zich er dan ook niet van bewust tot welke school zij behoren. Daarom moet iedere organisatie zich zélf de vraag stellen welke cultuur intern domineert als het gaat om deze vraagstukken, of dit wel zo moet blijven én welke competenties dan dienstig zijn.

Aan de manier waarop communicatieprofessionals zich kwijten van een van hun belangrijkste taken, het waarborgen van draagvlak, kunt u afleiden tot welke school ze behoren. Ethiek is het terrein dat zich bezighoudt met wat de samenleving wel en niet tolereert. Daarom kan communicatie niet zonder een continue debat over professionele ethiek. Professionele ethiek vraagt om standaarden en voorbeelden. Spindoctoring hoeft niet per definitie plaats te vinden binnen de afdeling communicatie. Het kan zich overal manifesteren. Als er zaken gebeuren die buiten de professionele integriteit van de communicatieprofessional liggen, leidt dit op den duur tot diens ontslag. Of er wordt een klokkenluider geboren.

Wie het gedrag van de organisatie als niet ethisch ervaart en daarin niet wil worden meegetrokken, moet de rug recht houden. Hij moet ervoor zorgen dat zijn eigen, persoonlijke gezag niet omstreden is. Daarom moeten communicatieadviseurs zich assertief opstellen. Zij moeten zich realiseren dat zij een echt vak hebben en dat uitstralen.

'Spindoctoring' 1 en 2 zijn een samenvatting van de volgende publicatie:

Eliane Schoonman, 'Spindoctoring', Hogeschool van Utrecht, Faculteit Communicatie en Journalistiek (Cahier 37), oktober 2004, ISBN 90 77 575 057.

Spindoctoring wordt in deze column in eerste instantie beschreven binnen de context van communicatie. Communicatie-expert Eliane Schoonman komt in haar publicatie echter tot de conclusie dat het deze plek niet verdient. Het is een competentie die in verschillende beroepen wordt aangetroffen. Vooral in beroepen die in het centrum staan van belangstelling en macht. Zij vindt dat er een sterke indicatie is om spindoctoring af te wijzen. Spindoctoring kan alleen functioneren in een wereld waar liegen en bedriegen niet de norm zijn.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Business Agenda

Curaçao

30 maart GrowthCLUB 90 day planning workshop
Geen tijd om te plannen? Maak in één dag een actieplan voor het komende kwartaal voor uw bedrijf en leer nieuwe strategieën om uw bedrijf te verbeteren en de winst te vergroten.
Tijd: 08.00-17.00 uur
Meer informatie: www.actioncoach.com/arthurrosaria/promo/gc1,
Telefoon: 737-0956
Mail: dutchcaribbean@actioncoach.com

13-18 mei: ACH 44th Annual Conference
De 44e jaarlijkse conferentie van de Association of Caribbean Historians wordt gehouden op Curaçao van 13 tot 18 mei. Paneldiscussies en lezingen over uiteenlopende onderwerpen zoals religie, slavernij, emancipatie en onderwijs.
Locatie: Renaissance Curaçao Resort and Casino
Meer informatie: http://www.associationofcaribbeanhistorians.org/conferenceprogram.htm
Of mail: achsecretary@gmail.com.

Business Happy Hour
TGI Monday!
Locatie: El Ron Cocktailbar, Roodeweg 86, Otrobanda (tegenover tankstation Colon).
Datum en tijd: Elke eerste maandag van de maand van 17.00 - 20.00 uur.
Dresscode: casual.
Tel: 661-8122

Aruba

22-27 april: Inspiration Business Trip
Rondreis voor vertegenwoordigers van bedrijven, branche-organisaties en overheden uit het Koninkrijk der Nederlanden en/of de Caribische (ei)landen door Aruba, Bonaire en Curaçao.
De focus ligt op de nieuwe status van de eilanden en duurzame innovaties en investeringen. Tevens aandacht voor (sociaal)economische ontwikkeling. Gelegenheid tot netwerken, match-making en het verbreden van de horizon.
Georganiseerd door InterExpo Caribbean N.V.
Contact: InterExpo, Peter Oerlemans, email: peter@interexpo.biz

27-29 april: Health and Beauty Expo
Nadere informatie volgt.

Internationaal

17-19 april 2012: Bouw Rai
Locatie: Amsterdam Rai
Meer informatie: http://www.buildingholland.nl/nl/nl/Pages/default.aspx

24-26 april 2012: Caribbean Hotel and Tourism Investment Conference (CHTIC)
De 16e aflevering van de conferentie. CHTIC is het enige evenement in zijn soort in de regio, niet bedoeld voor profit organizations, en alle fondsen worden geherïnvesteerd in de regio en komen ten goede aan de Caribische toeristenindustrie. Er zijn mogelijkheden om te netwerken en een-op-een ontmoetingen met sleutelfiguren uit de hospitality-wereld te hebben.
Rond de 400 afgevaardigden, afkomstig uit 23 Caribische landen, de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, nemen deel aan de jaarlijkse CHTIC.
Meer informatie: www.caribbeanhotelandtourism.com

26-29 april: Expo Jamaica 2012
Beurs met authentieke Jamaicaanse producten en diensten. Demonstraties van meer dan 2000 producten en diensten uit meer dan 15 branches, waaronder agro-processing, dranken, chemie, persoonlijke verzorging, elektronica, handwerk, meubilair en bouwmaterialen.
Locatie: National Arena, Kingston, Jamaica
Contactpersoon: Ashura Burrell, tel. (+876) 978-3337
email: expojamaica@jamprocorp.com
Meer informatie: www.expojamaica.com.jm

10 mei: Ideas Economy
Ideas Economy: (Brazil) Innovation richt zich op de toekomst van innovatie en ondernemerschap in de BRICs en wereldwijd. Het onderzoekt de systemen en structuren die nodig zijn om innovatie en ondernemerschap te bewerkstelligen in de komende jaren, en er wordt ingegaan op nieuwe inzichten in wat dit betekent voor de toekomstige economische en sociale vooruitgang in Brazilie, Latijns-Amerika en de rest van de wereld.
Locatie: Rio de Janeiro, Brazilië
Contact: latam@economist.com
Meer informatie: http://latinamerica.economist.com/event/brazil-innovation-2012/253

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Boeken

Winnaar Managementboek van het Jaar 2012

Gedeeld leiderschap

Nieuwe vormen van organiseren en samenwerken vragen om een nieuw soort leiderschap. De figuur van de formele leider, meestal de manager, zal plaats maken voor een leiderschapsproces. Dit sociale proces zal gezamenlijk worden ingevuld door individuen die over specifieke leiderschapskwaliteiten beschikken. Leiderschap is dan het resultaat van co-creatie. Door leiderschap te delen wordt de kwaliteit daarvan beter en zullen de resultaten ook op een hoger niveau komen te liggen.

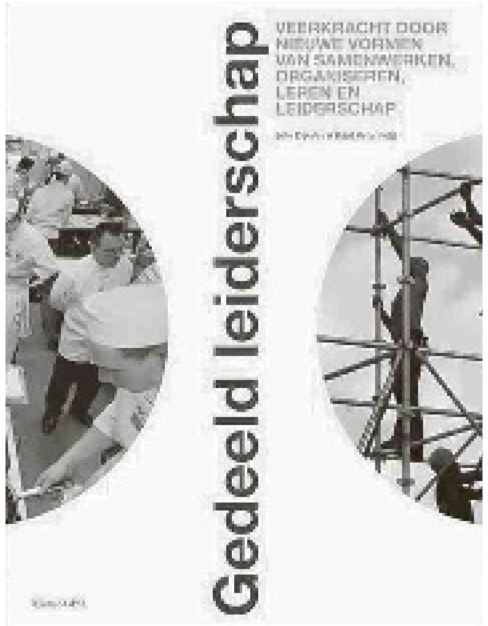

'Gedeeld leiderschap' bestaat uit twee fraai omwikkelde exemplaren die inhoudelijk identiek zijn en qua vormgeving totaal verschillen. Het is de bedoeling dat de lezer één exemplaar doorgeeft aan iemand anders. Dit vanuit de gedachte 'Je moet delen om te kunnen vermenigvuldigen' (Kevin Kelly, 1999).

Dr. Jelle Dijkstra is expert op het gebied van organiseren, leren, leiderschap en HRM en richt zich hierbij vooral op nieuwe mogelijkheden die internet, mobiele communicatie en de sociale media bieden. Hij heeft een eigen adviespraktijk, voert onderzoek uit, geeft lezingen en cursussen en publiceert veelvuldig. Samen met klanten, topprofessionals, collega-wetenschappers en anderen ontwikkelt hij innovatieve oplossingen voor complexe vraagstukken. Een voorbeeld van zo'n vraagstuk is het effectief toepassen van gedeeld leiderschap binnen (management)teams en bij de samenwerking tussen organisaties en zelfstandigen.

Paul-Peter Feld volgde zijn HRM-opleiding aan de Fontys Hogeschool, heeft een Master van TiasNimbas Business School en doorliep een postdoctorale opleiding op het gebied van management, organisatie en strategie bij IMD in Lausanne.
In 1997 trad Feld in dienst bij Nicholson International te Amsterdam en maakte het jaar daarop de overstap naar Libertel (het latere Vodafone), waar hij diverse HR-managementrollen vervulde binnen Sales, Marketing en Shared Services. In 2003 begon hij bij Xerox Strategic Services Group als Manager Organisatie & People Development en werd in mei 2007 benoemd tot Director Human Resources & Organisation bij Xerox Nederland. Zijn werkzaamheden en verantwoordelijkheden liggen op het snijvlak van strategie, organisatie en mensen.
Feld is samen met Jelle Dijkstra mede-auteur van diverse HR-boeken waaronder het in februari 2011 verschenen 'Gedeeld leiderschap'. Tevens is hij gastdocent aan diverse Business Schools.

Titel: Gedeeld leiderschap, Veerkracht door nieuwe vormen van samenwerken, organiseren, leren en leiderschap
Auteurs: Jelle Dijkstra, Paul-Peter Feld
Uitgever: Dijkstra Organisatieadvies & Personeelsmanagement
EAN: 9789490118020

Milieu

Luchtvervuiling door schaliegas

Fraccen, de ontginning van het controversiële schaliegas, blijkt niet alleen een gevaar voor het grondwater. Uit nieuw Amerikaans onderzoek blijkt dat in de omgeving van de boorputten ook de lucht vervuild wordt en dat omwonenden een hoger risico lopen op kanker en andere gezondheidsaandoeningen.

Fraccen is een proces waarbij schaliegas gewonnen wordt uit gesteente, door onder hoge druk water, zand en chemicaliën in de bodem te pompen. De techniek is wereldwijd aan een forse opmars bezig, maar is ook erg controversieel. Steeds meer studies duiden op de nadelen, zoals grondwatervervuiling en risico op aardbevingen.

Wetenschappers van de Colorado School of Public Health voegen nu ook luchtvervuiling toe aan dat lijstje. Ze maten drie jaar lang de luchtkwaliteit in de omgeving van boorputten en publiceren hun bevindingen in de volgende editie van Science of the Total Environment.

"Tot nog toe lag de nadruk grotendeels op grondwatervervuiling", zegt hoofdonderzoekster Lisa McKenzie in een persbericht. "Maar uit onze data blijkt dat het belangrijk is om het ook over luchtvervuiling te hebben in de dialoog over schaliegasontginning."

Kankerrisico
De wetenschappers ontdekten tijdens de metingen verschillende koolwaterstoffen waaronder benzeen, ethylbenzeen, tolueen en xyleen. Van sommige van die stoffen, zoals benzeen, staat vast dat ze kankerverwekkend zijn. De onderzoekers berekenen een hoger kankerrisico voor inwoners in de directe nabijheid van een boorput.
Maar de wetenschappers maken zich niet alleen zorgen over de carcinogene stoffen. "Uit onze resultaten blijkt dat ook niet-kankergerelateerde gezondheidsrisico's groter zijn voor omwonenden in de directe nabijheid van de bron", stelt het rapport. "De grootste risicio's treden op in een relatief korte, maar intense uitstoot." Op dat moment worden chemicaliën uitgestoten die irriterend zijn voor het zenuwstelsel of de longen. Ze kunnen hoofdpijn, irritatie aan de ogen, een zere keel en ademhalingsmoeilijkheden veroorzaken.

EnControl Consultancy:

'Aandacht voor elektra'

Bliksem, onregelmatigheden in het gebruik van elektra, het controleren van de temperatuur in koelruimtes. Het zijn allemaal zaken waar een gewoon mens niet dagelijks mee bezig is, maar grootverbruikers van elektra, restaurants en hotels, wel.

Rudolph Haynes met zijn vrouw en zoon, die beiden ook hun steentje bijdragen aan het bedrijf.

Tekst: Judice Ledeboer Foto: Ken Wong

De 'gewone' mens staat er niet bij stil dat wij door het leven dat wij hebben met allerlei elektrische apparaten in huis en heftige weersomstandigheden met onweer en bliksem groot gevaar lopen als ons huis niet goed 'geaard' is. Door het aanbrengen van aardverbindingen kan ervoor gezorgd worden dat er geen spanning op metalen behuizingen, zoals een wasmachine, staat. Op die manier kan worden voorkomen dat er een ongewilde elektrische spanning of statische elektriciteit ontstaat die schade aan kan richten aan bijvoorbeeld het menselijk lichaam of aan gevoelige elektronische apparatuur.

'Aarden' van een huis of gebouw of lantarenpaal moet dus altijd. Expert op dit gebied is Rudolph Haynes, die met zijn bedrijven adviezen geeft op het gebied van bescherming van alles wat elekragevoelig is.

Haynes, geboren op St. Vincent, woonde als kind al een paar jaar op Curaçao, omdat zijn vader bij de Shell werkzaam was. Hij studeerde later techniek en werd marine ingenieur en door zijn werk op schepen van een Noorse rederij kwam hij in Noorwegen terecht. "Het is mijn tweede vaderland", zegt hij. Toen hij er net woonde haalde hij de krant omdat hij de eerste 'donkere man' in Noorwegen was. Hij moet er hartelijk om lachen en laat vol trots het krantenartikel zien dat onlangs uit een doos in een kelder in Noorwegen tevoorschijn kwam.

Na 20 jaar verliet Haynes Noorwegen en door handel te doen met China en Noord-Korea kwam hij in China terecht, waar hij zijn tweede vrouw leerde kennen, de Chinese Helen Wang. En nu woont hij met zijn vrouw en zoon alweer meer dan tien jaar op het eiland, waar hij is blijven plakken nadat hij hier kwam om het bedrijf van zijn broer tijdelijk te runnen. Uiteindelijk koos Haynes voor een meer technische richting, waar tenslotte zijn hart lag. Hij ging zich verdiepen in elektrische energiebesparende apparaten en hij heeft diverse bedrijven die onder de naam En Control Consultancy en Prima Technologies werken.

Deze bedrijven houden zich vooral bezig met advies, verkoop en installatie en apparaten die het verbruik van energie tot op de minuut meten om inzicht te krijgen in de pieken en dalen van verbruik. In de eerste jaren concentreerde hij zich vooral op grootverbruikers, maar nu tonen ook kleinere bedrijven belangstelling voor deze elektriciteitsverbruikmeters. Aan de hand van de meetresultaten geeft Haynes een analyse zodat het bedrijf maatregelen kan nemen om - in de meeste gevallen - zuiniger en gerichter met elektra om te gaan. Hij vindt het vooral interessant als er onregelmatigheden in het gebruik worden waargenomen en hij zoekt net zo lang totdat hij weet hoe die zijn ontstaan.

Een ander product dat vele eilanders ongetwijfeld wel eens gezien hebben is een speciaal model bliksemafleider. De hoogste die op het eiland geïnstalleerd is, is de bliksemafleider bij TeleCuraçao, die onlangs zelfs met zes meter verlengd is van 104 naar 110 meter. "Dat was een heel karwei. Gelukkig hoefde ik dat niet zelf te doen. Montages laat ik aan anderen over, die expertise hebben op dat gebied", zegt Haynes en legt uit dat een bliksemafleider minimaal twee meter hoger moet zijn dan het hoogste punt dat men wil beschermen tegen directe blikseminslag. De grootste bliksemafleider die hij verkoopt heeft een radius van 113 meter. Er zijn ook andere maten verkrijgbaar. De bliksemafleider fungeert als een paraplu die in een cirkel alle gebouwen beschermt.

Overal zijn bliksemafleiders nodig om de spanning van een wolk naar de aarde af te voeren. Het verbinden met de aarde wordt aarden genoemd. Haynes is specialist op dit gebied en verkoopt ook elektrisch magnetische aardingsproducten die ruim een meter de grond in gaan om huizen en gebouwen te 'aarden'.

Zijn expertise gaat echter verder. Wonend op een eiland in de tropen waar de minimumtemperaturen rond de 27 graden Celsius schommelen, bederven voedingsmiddelen snel. Dit kost groothandelaren, restaurants en hotels veel geld en uiteindelijk betaalt de consument dat, want alle kosten worden doorberekend. Opslag van voedingsmiddelen vraagt deskundigheid inzake de temperatuur in koelcellen en daar is tegenwoordig speciale apparatuur voor ontwikkeld. Deze apparatuur absorbeert en desorbeert vocht en houdt daarmee de vochtigheidsgraad in koelruimtes in balans. Haynes is enthousiast over deze vochtigheidscontrole-apparatuur en laat een serie fotos zien van een krop sla. Op deze foto's is duidelijk te zien dat de krop sla er na drie dagen nog even vers uitziet als op dag 1. Dit voorspelt veel goeds voor de grootverbruikers en groothandelaren, die regelmatig verse groenten en fruit weg moeten gooien omdat het door de warmte verpieterd of zelfs bedorven is. "In deze apparatuur zitten speciale steentjes die uit een mijn komen. Deze steentjes fungeren als een filter. We vervangen deze filters iedere maand en zo blijven voedingsmiddelen 40 à 50 procent langer houdbaar."

Op de website van het bedrijf staat een aardig verhaal waarmee Haynes wil aangeven dat er altijd een oplossing te vinden is voor ieder probleem. Het gaat over een koning die een rotsblok op zijn weg vindt en wacht of er iemand komt om deze rots voor hem weg te halen. Er komen rijke kooplieden en hovelingen langs die er gewoon omheen lopen. Zij roepen tegen de koning dat hij ervoor moet zorgen dat de wegen vrij doorlaatbaar moeten blijven, maar zelf halen ze het rotsblok niet weg. Dan komt er een boer met een lading groenten. Hij legt zijn last neer en na veel duwen lukt het hem om de rots weg te krijgen. Wanneer de boer zijn lading groenten weer oppakt ziet hij op de plek waar de steen lag een buidel liggen, waarin gouden munten en een briefje van de koning zitten. Hierop staat dat het geld bestemd is voor diegene die de kei van de weg haalt. Moraal van het verhaal is dat ieder obstakel een kans is om een situatie te verbeteren.

Met dit verhaal in zijn achterhoofd geeft Haynes zijn adviezen. "Het gaan niet alleen om de business", zegt hij, "maar ook omdat er zoveel problemen worden opgelost met onze producten."

MKB

Innovaties waterbeheer

Met deelname van instanties die gerelateerd zijn aan waterbeheer, zoals METEO en Aqualectra, organiseert InnovatieCentrum Curaçao (ICC) samen met de University of Curaçao (UoC) een serie workshops waarin de problemen, risico's en mogelijkheden op het gebied van waterbeheer worden verkend. In deze column beschrijft Bertine Vermeer een aantal ideeën en inzichten die tijdens de eerste paar sessies naar voren zijn gekomen. Vermeer is innovatie-adviseur bij ICC en gespecialiseerd in productontwikkeling.

Wateroverlast aan de Jongbloedweg, november 2011. 'Het probleem ligt niet in het tekort, maar in de manier waarop water wordt beheerd'.

Tekst: Bertine Vermeer

Curaçao is omgeven door water, dus van letterlijke waterschaarste is geen sprake. Maar er is wel een schaarste aan natuurlijk zoet water. Het zoete water dat wordt geproduceerd wordt gemaakt van gedesalineerd zeewater, wat relatief duur is. Toch is deze schaarste onwaarschijnlijk als je bedenkt hoeveel neerslag er jaarlijks op Curaçao valt. Een aantal maanden per jaar is er zelfs sprake van wateroverlast. Het probleem ligt dan ook eigenlijk niet in het tekort, maar in de manier waarop water wordt beheerd.

Wat is goed waterbeheer?
Schoon en zoet grondwater is essentieel voor alle flora en fauna op Curaçao. Goed grondwaterbeheer houdt onder meer in dat grondwatervervuiling zoveel mogelijk wordt voorkomen en dat overmatige onttrekking van zoet grondwater wordt tegengegaan. Want naast het feit dat bomen en planten voldoende grondwater nodig hebben, leidt overmatige onttrekking van grondwater ook tot schadelijke verzilting, doordat het tekort aan zoet grondwater wordt opgevuld met zeewater. Behalve het voorkomen van overmatige onttrekking dient ervoor te worden gezorgd dat wateroverlast beperkt blijft en tegelijkertijd dat regenwater niet te snel naar de kust wordt afgevoerd, om te voorkomen dat er onvoldoende aanvulling van grondwater plaatsvindt. Goed waterbeheer is dus niet eenvoudig, maar wel erg belangrijk voor ons leefmilieu.

Gebruikswater
Een van de thema's die tijdens de sessies werd behandeld is de productie en het beheer van gebruikswater. Gebruikswater is water dat door mensen gebruikt wordt voor verschillende doeleinden. Het gebruikswater op Curaçao is voornamelijk afkomstig van Aqualectra. Dit drinkwater wordt gemaakt van zout zeewater. De productie vindt plaats door middel van desalinatie (ontzouting) door destillatie of omgekeerde osmose. Bij destillatie wordt zout door middel van verdamping van water gescheiden. Dit kost veel thermische energie. Bij omgekeerde osmose wordt, met halfdoorlatende membranen en hoge druk, zout van water gescheiden. Deze methode kost minder energie dan destillatie, maar het blijft nog steeds een duur proces.

Naast destillatie en omgekeerde osmose is er meer desalinatietechnologie, die verschillende voordelen en ook nadelen bieden, maar uiteindelijk lijkt waterrecycling en uiteraard ook waterbesparing voor veel gebruikstoepassingen toch het goedkoopst en meest interessantst te zijn.

Tijdens de brainstorm-sessies kwam de mogelijkheid naar voren om verschillende kwaliteiten gebruikswater op het waterleidingnetwerk aan te bieden. Water dat voor irrigatie, het wassen van de auto, of voor het doorspoelen van het toilet wordt gebruikt hoeft immers niet van dezelfde kwaliteit te zijn als drinkwater en zou dus goedkoper kunnen worden geproduceerd en geleverd.

In principe is dit concept praktisch ook mogelijk, maar niet zonder risico. Zo moet bijvoorbeeld worden voorkomen dat het lagere kwaliteit water (per ongeluk) als drinkwater wordt gebruikt. Daarnaast zijn de investeringskosten aanzienlijk. Er moet een extra aanvoersysteem worden aangelegd dat ook onderhouden moet worden. Verlaging van kosten zal daardoor slechts minimaal zijn.
Op kleinere schaal is dit concept misschien interessanter, bijvoorbeeld wanneer een huishouden gebruik maakt van regen en/of (gefilterd) eigen afvoerwater. Het risico op oneigenlijk gebruik (zoals het drinken van lage kwaliteit water) is hierbij in ieder geval veel beperkter.

Bewustwording
Een ander thema dat naar voren kwam was de bewustwording van de consument. De kostprijs van water op Curaçao is afhankelijk van het maandelijks gebruik. Bij gebruik vanaf negen kubieke meter water per maand geldt een tarief dat bijna het dubbele is van het tarief tot aan negen kubieke meter. Dit zou kunnen werken als een stimulans om niet meer dan 9 kubieke meter water te gebruiken. Maar mogelijk ligt deze grens nog te hoog of misschien is deze tariefsgrens niet bij iedereen bekend.

Daarnaast kan er met simpele, relatief goedkope ingrepen al veel water worden bespaard. Daarom is het belangrijk om bewustwording te creëren over de voordelen van bijvoorbeeld een waterbesparende kraan en hoe je met een dual flush-toilet veel goedkoper uit bent dan met een traditioneel toilet met hangende stortbak.

Voorlopige conclusie
Eén van de voorlopige conclusies die uit de sessies getrokken kan worden, is dat er grote kansen liggen in de consumentenmarkt. In feite kan de consument profijt halen uit goed eigen waterbeheer en zou hier slim op ingespeeld kunnen worden. Daarnaast zouden belastingvoordelen, zoals invoerrechtvrij importeren van dakgoten, wateropslagtanks en andere waterbesparende producten bij kunnen dragen aan het stimuleren van de burger om zelf waterbesparende acties te ondernemen.

Wilt u meer weten over deze column, over onze service en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via bvermeer@icc.an of (+599 9) 737-1360

Bertine Vermeer is innovatie-adviseur bij InnovatieCentrum Curaçao.

Het InnovatieCentrum Curaçao (ICC) is in 1991 opgericht, met als doel het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) op Curaçao te ondersteunen bij het vergroten van hun concurrentiekracht en om kennis op het gebied van innovatie te delen. Meer informatie vindt u op www.icc.an

InnovatieCentrum Curaçao

Eric Senior van MRC:

Technisch 'gynaecoloog'

Van links naar rechts Eric Senior, Jack Mijlhof en Kristy Senior.

Eric Senior en Jack Mijlhoff, de twee robuuste motoren achter Motoren Revisiebedrijf Curaçao, kortweg MRC. De eerste geboren op Curaçao, de tweede verblijft hier inmiddels een jaar of tien en is afkomstig uit Nederland. Senior is directeur-eigenaar van het technische bedrijf dat gevestigd is op het industrieterrein aan de Seru Loraweg en heeft nog steeds veel plezier in zijn werk.

Tekst: Marja Berk Foto's: Ken Wong en MRC

Senior richtte op 8 november 1997, samen met een Nederlandse partner, MRC op en specialiseerde zich in het repareren en reviseren van motoren. Inmiddels is hij de enige eigenaar en Senior zag meer potentie. "Er was niet zo veel op dat gebied in die tijd", vertelt hij, "dus zag ik mogelijkheden mijn diensten uit te breiden, van aggregaten tot transportmiddelen, vrachtwagens. Alles wat technisch is."

We gaan even terug in de tijd. Senior doorliep in Nederland de Zeevaartschool, werkte daarna onder meer voor grote ondernemingen als Wijsmuller en Smit, en voer de wereld over. Maar hij werd het zat en gaf er de brui aan; zijn laatste klus eindigde op St. Eustatius. Senior was zeebonk af. "Ik ben toen teruggegaan naar Nederland en heb er een tijdje in een andere branche gewerkt."

Machines
Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan en hij kwam terug naar zijn geboorte-eiland, waar hij zich onder meer stortte op een groothandel in materialen en gereedschappen. De economie werd slechter, de concurrentie heftiger en na vijf jaar besloot Senior ook hiermee te stoppen. Met zijn technische achtergrond werd hem al snel gevraagd machines te repareren en kreeg hij ook ter reparatie een betonmolen aangeboden. "Zo heb ik dat langzaam uitgebreid en ontstond Motoren Revisiebedrijf Curaçao." Samen met zijn vrouw bouwde hij het bedrijf uit.

Wat maakt het bedrijf tot een succes? "Investeren", zegt Senior beslist. "Niet alleen in know how maar ook in machines. Op het gebied van de verkoop van bijvoorbeeld aggregaten en vorkheftrucks is er genoeg concurrentie, maar revisie is een ander verhaal." Bij de verkoop van zijn producten gaat Senior voor kwaliteit. "Ik heb geen zin iemand iets aan te smeren dat maar een beperkte periode meegaat. Maar die producten zijn er in overvloed te vinden." Hij houdt zich goed op de hoogte van de innovatie op de markt. Hij verkoopt geen producten afkomstig uit China. "Ik wil daar niets aan af doen, maar vaak zijn de kwaliteit en de levensduur beperkter." Maar verkoop heeft niet zijn allerhoogste prioriteit, het gaat bij Senior om de service die hij verleent.

Jachtwerf
Ruim een jaar geleden kreeg MRC er een divisie bij en komt Jack Mijlhoff in beeld. Dit onderdeel van MRC is gevestigd op de jachtwerf op Parera en heeft zich gespecialiseerd in boottechniek. Senior: "De hoofdtak, MRC Industrial, was niet echt berekend op deze specialisatie en eigenlijk wilde ik die botenwereld in eerste instantie ook helemaal niet bij, ik werd er ingeduwd." Ingeduwd? "Ja, je krijgt toch op enig moment de vraag of je even naar een motor van een boot wilt kijken en omdat ik iemand graag van dienst ben, kon ik dat natuurlijk niet weigeren."

Hij nam een bedrijf over en bij de inventaris was Jack Mijlhoff inbegrepen, inmiddels mededirecteur. "Eric nam dat bedrijf over maar hoorde dat ik eigenlijk niet van de werf weg wilde", aldus Mijlhoff. Hij had niet veel zin in de rondte te rijden om jachten te servicen en de vraag van Senior om het bedrijf opnieuw op te starten en uit te breiden, kwam dan ook zeer goed van pas. "Daar zijn we dus ruim een jaar geleden mee begonnen."

Hard werken
Potentiële klanten waren op de werf uiteraard aanwezig en "dan is het een kwestie van hard werken, goed je best doen en zorgen dat je klanten tevreden zijn." Daarbij zijn kennis en het vertrouwen dat je de klanten geeft een eerste vereiste, meent Mijlhoff. "Kijk, bij mensen die jou niet kennen, begin je met een servicebeurt aan de motor. Maar op een jacht zit niet alleen een motor. Er komt zoveel techniek bij kijken, dat is echt specialistisch werk." Mijlhoff doet geen revisiewerk. "Als er een motor uit een jacht wordt gehaald om te reviseren, dan gaat die naar Eric", verduidelijkt hij. Wat doet Mijlhoff dan? "Ik verricht het technische werk dat eromheen zit. Assen, propellers, uitlijnen, kranen. Al het overige werk, tot en met het repareren van een toilet aan toe."

Er zijn wat vaste klanten op het eiland, maar Mijlhoff bedient hoofdzakelijk klanten van buiten. Boten die in de opslag liggen, de stalling, en die weer vaarklaar gemaakt moeten worden. "Er zijn regelmatig klanten die met hun jacht een wereldreis maken, maar tijdens het orkaanseizoen houdt het in het Caribisch gebied uiteraard even op. Omdat Curaçao buiten dat gebied ligt, is het een uitstekende plaats om daar die pauze in te lassen. Die boten worden dan het droge opgehaald en een aantal maanden gestald." Jack Mijlhoff maakt dan de boten weer helemaal klaar voor het nieuwe seizoen en loopt het schip helemaal na.

Expanderen
Het doel is te expanderen. "Eigenlijk willen we de markt meer naar ons toe trekken, dus ook de boten die vast op het eiland aanwezig zijn servicen. Charterboten of boten van duikscholen bijvoorbeeld. Echt service van A tot Z." In dat segment heeft hij al een aantal klanten mogen verwelkomen, maar aan uitbreiding wordt hard gewerkt.

Mijlhof in actie met de hydropuller.

Mijlhoff kwam tien jaar geleden naar Curaçao, startte een bedrijf in de charterbusiness en stopte daar weer mee. Hij ging over op jeepsafari's, maar kwam in contact met het inmiddels door Senior overgenomen bedrijf op de werf. "Mij werd gevraagd daar parttime mee te helpen en techniek bleef toch trekken."

Over de toekomst van dit maritieme onderdeel van MRC kan Senior kort zijn. "De kern is uiteraard de opbouw van het bedrijf. Daar zijn we nu mee bezig. Maar we willen er meer mee naar buiten. Kijk, de business in onderhoud en reparatie stopt nooit, maar je moet wel met je tijd mee. Investeren in personeel en techniek. Een motor is niet meer dezelfde als vroeger. Dat palletje en moertje kan je tegenwoordig veel gemakkelijker volgen. Praktisch alles is nu computergestuurd. Daar moet het personeel voor opgeleid worden, dus je moet investeren in laptops, communicatieapparatuur en de nieuwste software. Doe je dat niet, dan heb je de slag op de concurrentie al verloren."

Nieuwe techniek
En dat gaat snel, gezien de snelheid waarmee nieuwe software op de markt komt. "Dat gaat steeds harder. Een jaar of vijf geleden dacht ik dat ik een tijdje meekon met de investeringen op de nieuwste ontwikkelingen, maar dat bleek te optimistisch gedacht." Op de ouderwetse manier doorgaan is geen optie. "De regelgeving voor wat betreft uitstoot en verbruik wordt steeds strenger en zijn ook toegespitst op deze nieuwe techniek. Het gevolg is dat ouderwetse onderdelen bijna niet meer te bestellen zijn."

Senior staat daar niet negatief tegenover. Hij realiseert zich dat ook hij te maken heeft met milieuwetgeving en global warming. "Je houdt het niet tegen, ook niet op Curaçao." Als hij een ouderwets type motor bestelt, moet hij langer op de levering wachten, dan wanneer hij een nieuwer type wil hebben. "Het maakt het leven wel een stuk gemakkelijker", lacht hij. "Als je alle nieuwe apparatuur hebt, dan druk je op een paar knoppen en je kunt al zien waar het probleem ligt, dat was vroeger wel anders. Eerlijk gezegd ben ik wel blij met die ontwikkelingen, maar vergeet niet dat reparatie nog altijd net zo arbeidsintensief is."

De uitbreiding van MRC ziet Senior redelijk simpel: daar waar vraag naar is, daar springt hij bovenop. Voor uitlijning bedient Senior zich tegenwoordig van laserapparatuur. "Die aanschaf was een gok en een grote investering, maar het bleek prima uit te pakken. We werden op een gegeven moment gevraagd een vlakheidsmeting te doen en met die laser kom je niet meer op een tiende afwijking, maar op een honderdste terecht." Zelfs voor grote kranen wordt deze techniek ingezet en krijg je een complete uitdraai van de stand van zaken.

Gynaecoloog
De nieuwste ontwikkelingen en de aangeschafte apparatuur biedt Senior zelfs de mogelijkheid zijn klanten mee te laten kijken naar wat er in een motor mis is. Dat gaat ver. "Ja joh, als ik nog even doorstudeer kan ik zelfs gynaecoloog worden", schatert hij. Maar het is niet voor niets dat hij die grap maakt. Veel techniek blijkt afkomstig uit de medische wereld.

MRC is authorized dealer van Cummins. "Om kwaliteit en service te verlenen, dien je je klanten het beste te bieden en dat gaat uiteraard gepaard met een merk waar je zelf erg tevreden over bent."

Als je over het terrein van MRC loopt, over onderdelen struikelt en de oliegeur opsnuift, vermoed je niet de aanwezigheid van een jonge vrouw. Dochter Kristy draait niettemin volop mee in het bedrijf van vader Eric Senior. Kristy weet waarover zij praat en toont enthousiasme over hetgeen ze doet. Zij is verantwoordelijk voor een belangrijk onderdeel in het bedrijf: filters. "Momenteel zijn we bezig de filtervoorraad sterk uit te breiden en deze heel divers te maken. Mocht het zo zijn dat er een filter tóch niet in huis is, dan bestellen we die direct." Er wordt gewerkt met de filters van Fleetguard (het merk van Cummins). "Daar zijn we automatisch dealer van. De kwaliteit is ongekend en met deze filters laten we de concurrentie ver achter ons", vult Eric Senior aan.

Vernieuwing, uitbreiding, service: het staat allemaal hoog in het vaandel bij MRC, zowel bij Industrial als Marine. Waar stopt het? "Geen idee, ik zie wel waar het stopt", zegt Senior. Hij weet wél waar hij zijn klanten het beste mee bedient en dat is zijn grote know how, hoogwaardige producten en de service die hij verleent. "Je kunt nog zulke mooie dingen doen, maar als je geen goede service verleent is het gauw bekeken", besluit Senior.

Een medewerker van MRC voert een 'endoscopie' uit.

Het verwijderen van een motor uit een boot, een lastig karwei dat secuur moet worden uitgevoerd.